

ÅRSREDOVISNING 2018

Vi gör svensk vård bättre.

Ägs och drivs av oss som utför vården

Från Karesuando i norr, till Ystad i söder, och med verksamheter i fler än 220 kommuner, är Praktikertjänst en stor del av hela Sveriges välfärd. En av fem vårdpatienter går till någon av våra mottagningar – och en av tre tandvårdspatienter väljer oss.

Praktikertjänst skapar förutsättningar för att vi som arbetar inom vården ska kunna göra ett så bra jobb som möjligt – och skapa högsta värde för patienten. Det är vi som utför vården som gemensamt äger Praktikertjänst. Våra 1 800 aktieägare är såväl verksamhetsansvariga som anställda på mottagningar runt om i landet.

Att vi som är närmast patienten också planerar vården och fattar besluten borgar för att vi har de mest nöjda patienterna, högre medarbetar-engagemang och lägre sjukfrånvaro.

Allt sedan starten 1960 har fokus varit på att maximera vårdmedarbetarnas tid med patienter istället för administration som kan skötas av centrala funktioner. Det innebär att den som är verksamhetsansvarig ansvarar för den dagliga driften på mottagningen. Administration, kvalitetsarbete för att klara myndighetskrav, stöd och rådgivning sköts i stor utsträckning från det gemensamma kontoret.

Vi hanterar fem miljoner patientbesök årligen på våra mottagningar inom Praktikertjänst. Koncernen omsätter närmare 11 miljarder kronor och har fler än 9 200 medarbetare. Det gör oss till Sveriges största bolag inom privat tandvård och hälso- och sjukvård.

Vår vision vilar på vår värdegrund

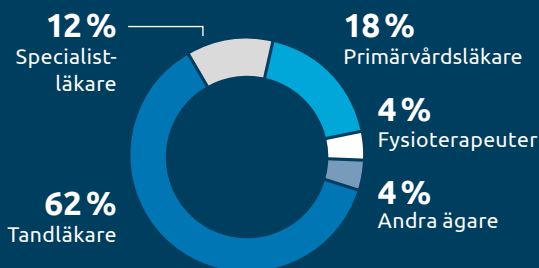

Del av omsättningen

Verksamheten redovisas i tre delar: tandvård, hälso- och sjukvård samt dotterbolag som bedriver vård.

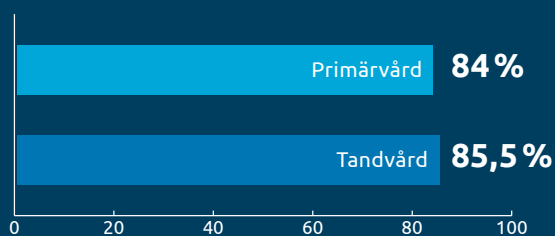
Praktikertjänsts ägare

Av de som är ansvariga för en verksamhet som drivs inom Praktikertjänsts regi är majoriteten aktieägare. Vid utgången av 2018 hade vi 1 800 aktieägare.

Andra ägare är barnmorskor, dietister, logopedier, tandhygienister, tandtekniker, psykoanalytiker /terapeuter, psykologer, sjuksköterskor m.fl.

De mest nöjda patienterna i Sverige

84 procent av de som besöker våra vårdcentraler är nöjda med sin vård och vår patientnöjdhet inom tandvård är 85,5 procent. Det ger oss de mest nöjda patienterna i Sverige för åttonde året i rad.

Innehåll

VD har ordet	2
Styrelseordförande har ordet	3
Året i korthet	4
Vår historia	6
Guld hjärtat	8
En föränderlig omvärld	10
Fördelar med Praktikertjänst	12
Verksamhetens utveckling	15
Affärsområde Tandvård	16
En inblick i Affärsområde Tandvård	18
Affärsområde Hälso- och sjukvård	20
En inblick i Affärsområde Hälso- och sjukvård	22
PTJ Digital	24
Dotterbolag Hälso- och sjukvård	26
En inblick i Dotterbolag Hälso- och sjukvård	28
Kvalitet	30
Hållbarhet	31
Praktikertjänsts hållbarhetsarbete	32
Patienter	34
Medarbetare	36
Samhälle	38
En inblick i rehabverksamheten	40
Policyer i hållbarhetsfrågor	42
Revisorns yttrande avseende hållbarhetsrapporten	42
Den finansiella verksamheten	43
Styrelse	46
Koncernledning	48
Års- och koncernredovisning	50
Förvaltningsberättelse	51
Resultaträkningar	55
Balansräkningar	56
Eget kapital	58
Kassaflödesanalyser	59
Redovisningsprinciper och noter	60
Revisionsberättelse	74

”Praktikertjänst är byggt på individens engagemang och styrkan i helheten”

2018 är definitivt ett mycket händelse-rikt år i Praktikertjänsts historia. Vi har haft en hög takt i våra utvecklingsprojekt samtidigt som alla praktiker och medarbetare på mottagningar och kontor har gjort en fantastisk insats. Ska jag beskriva det med bara ett ord blir det Tillsammans.

För det är receptet till denna framgång – att vi håller ihop i tider av förändring. När jag träffar aktieägare och medarbetare blir jag glad över allas stora engagemang för Praktikertjänst och hur vi ska utvecklas. För det vill jag ta tillfället i akt och tacka, och ett särskilt stort tack till alla som visade sitt intresse och engagemang genom att delta i något av årets alla aktieägar möten.

Frågan om Praktikertjänsts koncept och framtiden återkom ofta på dessa möten, med funderingar kring bland annat digitalisering och PTJ Dental. Det var hela tiden en konstruktiv dialog, väldigt bra stämning och många visade stor omtanke om varandra i de diskussioner vi haft. Det som var extra roligt denna gång, som skiljer mot tidigare år, är att vår styrelseordförande Urban Englund och jag fick förmånen att genomföra mindre möten på mottagningar – istället för att samla större grupper på färre orter. Det skapar förutsättningar för ett enklare diskussionsklimat och det ger oss alla möjlighet att besöka och se flera av alla fantastiska verksamheter som finns i företaget.

Det blir tydligt för mig när jag besöker våra mottagningar att vi arbetar utifrån tre ledord: professionalism, omtanke och nytanke. Det är också tre ord som jag bär med mig i min vardag.

Professionalism påminner oss om att Praktikertjänst är byggt på individens engagemang och styrkan i helheten. Kontoret ska leverera konkurrenskraftiga och relevanta tjänster och hög service till våra praktiker, för då frigör vi mer tid till vård. De närmare 700 unika svar vi fick in under årets ägar puls är en fantastisk återkoppling på den leverans och kvalitet i tjänsterna som utförs av kontoret. Alla svar har varit ett utmärkt underlag för hur vi ska utveckla det vi gör och vad vi ska prioritera. Det är så vi på bästa möjliga sätt tar tillvara på individens engagemang och styrkan av att vara Sveriges största vårdkoncern.

Frihet och eget ansvar gör att vi med personligt engagemang kan visa omtanke för varandra och för våra patienter. Med ett genomsnitt långt över regionernas i höstens medarbetarundersökning, är vi ett undantag i sektorn och visar att god arbetsmiljö inom vården är möjligt. Jag är också övertygad om att det är nyckeln till att vi – i år igen – har Sveriges nöjdaste patienter.

Vad vi gör idag kan vi göra ännu bättre och det skapar mervärde för patienter, medarbetare och samhället. Med nytanke

fortsätter vi att utveckla Vårdsverige och sättet vi bedriver vård, precis som vi har gjort i snart 60 år. Ett exempel på detta är Praktikertjänst24, som öppnar upp för digitala vårdbesök och tillgodoser den efterfrågan som finns hos allt fler patienter. PTJ Dental ger fler karriärmöjligheter för tandläkare inom bolaget och det molnbaserade journalsystemet FRENDA underlättar och effektiviserar.

Inför framtiden blir det extra viktigt att vi både skapar förutsättningar för och kunskap om behovet av centrala och gemensamma lösningar för att möta omvärldens behov. Detta gäller framför allt lösningar på IT-området.

När vi slår ihop böckerna för 2018 gör vi det med ett bra resultat och med stolthet för vad vi åstadkommer tillsammans och över vart vi är på väg. Vi har landets mest nöjda patienter och Vårdsveriges mest nöjda medarbetare.

Tillsammans jobbar vi för att det fortsätter vara så!

Erik Strand, VD
Stockholm, mars 2019

”Det är vi praktiker som är de bästa ambassadörerna för bolaget”

När jag tittar tillbaka på verksamhetsåret som gått är det några saker som förtjänar att lyftas fram. Tillsammans med vår vd Erik Strand reste vi runt på 35 orter i landet, från Luleå i norr till Malmö i söder, för att träffa så många som möjligt av våra aktieägare. Vi fick se många mottagningar och träffa närmare 360 aktieägare. Det var fantastiska möten som präglades av en oerhörd stolthet över den verksamhet som vi jobbar i och som drivs i Praktikertjänsts regi. Att få träffa så många hängivna, entusiastiska och professionella människor ger en genuin känsla av optimism och framåtanda. Vi vet att det är stora utmaningar som präglar vår bransch och att det krävs både hårt arbete och engagemang för att kunna hjälpa alla de patienter som behöver vård. Det ger en bra grundtrygghet att vi har en affärsmodell som tillvaratar och skapar förutsättningar för att både attrahera personal och att kunna ge bra vård. Att vi är på rätt väg ser vi på att vi om och om igen har de mest nöjda patienterna.

Att vi har nöjda medarbetare blev tydligt under PTJ-dagarna i april 2018. Fler än 700 deltagare från hela koncernen bidrog till ett fantastiskt spännande och roligt evenemang. Programmet innehöll något för alla, men kanske mest värdefullt var nätverket och alla möten vi hade. I utvärderingen svarade praktiskt taget alla att de kände sig stolta över att vara en del av Praktikertjänst. Med tanke på företagets rekryteringsfokus är jag

otroligt glad för just detta – eftersom det är vi praktiker som är de bästa ambassadörerna för bolaget. Att vi pratar gott om Praktikertjänst bland våra vänner, kollegor och profession ger en extra skjuts så att vi kan nå våra ambitiösa rekryteringsmål.

Det stora intresset för både hälso- och sjukvård och tandvård syns inte minst genom att det pågår flera stora utredningar inom dessa sektorer. Vi följer givetvis dessa och deltar i opinionsbildning och ser med spänning fram mot resultatet. Vi noterar också tacksamt att frågan om vinster i vården i och med den nya regeringsbildningen lagts åt sidan. Fokus förväntas istället ligga på kvalitet och tillgänglighet. Vi ser fram emot att kunna vara med och bidra till en positiv utveckling i framtida diskussioner.

Vi stänger 2018 med ett bra resultat och vi är fortsatt finansiellt starka och stabila. Våra dotterbolag bidrar positivt till detta. När vi fortsätter de kommande åren att se över var det finns goda affärsmöjligheter är det med ägarnas bästa för ögonen. Risken för kollektivet ska vara låg och aktievärdet ska skyddas. Det var mot bakgrund av detta – och med visst vemod – som vi under året gjorde klart med försäljningen av Praktikertjänst Röntgen. Vi bedömde att denna lösning var den bästa för bolagets viktigaste intressenter på både kort och längre sikt, det vill säga patienter, medarbetare och

aktieägare. Nu kan bolaget och dess nya ägare bygga ett företag som är starkare än idag och som har förutsättningar att växa och förbli tongivande i Röntgensverige.

Samtidigt har andra dotterbolag haft framgång. Praktikertjänst Psykiatri är sedan i mars 2018 Nordens största vårdgivare inom privat psykiatri och bedriver högklassig vård till omkring 18000 patienter. Under året blev det också klart att Praktikertjänst N.Å.R.A. vann upphandlingen avseende basgeriatriken vid Dalens sjukhus och säkrade fortsatt drift vid Handens sjukhus. Jag vill starkt rekommendera att läsa reportaget om värdig vård i livets slutskede, om patienten Ewa på N.Å.R.A. Det hittar du på sida 28–29 i denna årsredovisning. Reportaget är ett av många bevis och exempel på den värdefulla vård som bedrivs inom Praktikertjänst. Som praktiker, aktieägare och ordförande gör det mig otroligt stolt.

Med de orden vill jag tacka för ett bra år. Hoppas att vi får tillfälle att ses någon gång under 2019!

**Urban Englund, tandläkare
och styrelseordförande**
Stockholm, mars 2019

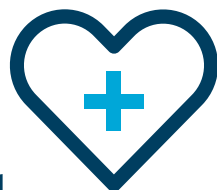

Ett händelserikt år

Fler än 700 deltagare på PTJ-dagarna

Den 19–20 april 2018 gick PTJ-dagarna av stapeln i Stockholm med över 700 deltagare från landets alla hörn. Tillsammans fick deltagarna ta del av inspirerande seminarier, nätverkande och utdelning av Praktikertjänsts nya utmärkelse Guldhjärtat som delas ut i de tre kategorierna kvalitet, ledarskap och innovation.

I anslutning till PTJ-dagarna hölls också Praktiker-tjänsts årsstämman på Aula Medica i Solna.

Vård-Sveriges mest engagerade medarbetare

Vår affärsmodell borgar för engagerade ägare men också för engagerade medarbetare. Årets arbetsmiljöenkät innehöll nio frågor för att mäta hållbart medarbetarengagemang (HME), som rekommenderas av Sveriges kommuner och landsting (SKL). Totalt HME-index för Praktikertjänst blev 81, vilket speglar det höga engagemang som finns bland koncernens medarbetare och är högre än genomsnittet för vår bransch.

Breddar karriärmöjligheterna inom tandvård

Praktikertjänst lanserade under hösten 2018 PTJ Dental, en ny verksamhetsform inom bolaget där tandläkare erbjuds att gå in som anställda utan att bli aktieägare. Till grund för satsningen ligger en ambition om att bli det självklara valet för alla tandläkare som vill arbeta privat.

Digitalt när det går, fysiskt när det behövs

Allt fler patienter väljer att söka vård på nätet. Efter att ha följt utvecklingen under en period lanserades Praktikertjänst24 i september – Praktikertjänsts digitala vårdtjänst. När 2018 summeras har sju vårdcentraler börjat använda tjänsten och under 2019 beräknas ytterligare vårdcentraler erbjuda sina patienter digitala vårdbesök. Med den här lösningen skapar vi bättre möjligheter att erbjuda en tillgänglig vård samtidigt som vi arbetar smartare. Vi kan ta emot fler patienter när både arbetsmiljön och vårdkvaliteten förbättras.

Nordens största privata psykiatriverksamhet

Praktikertjänst Psykiatri har i flera år drivit Järvapsykiatri i Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista. I mars 2018 tog bolaget över driften av privat öppen- och slutenvård i nordöstra Stockholm. Det gör bolaget till Nordens största privata psykiatriverksamhet med ansvar för omkring 18 000 patienter.

Växer genom upphandlingar

Praktikertjänst N.Ä.R.A. driver sedan tidigare bolaget Handengeriatriken och Löwetteriatriken, samt har ASIH-verksamheter i södra, västra och norra delen av Stockholms län. Den 1 november 2018 tog N.Ä.R.A. över Dalengeriatriken i Enskede i södra Stockholm. Det innebär att det i bolaget arbetar 1 000 medarbetare.

Hög kvalitet grundar för nöjda patienter

Återigen visar Svenskt Kvalitetsindex (SKI) att vi har landets nöjdaste tandvårdspatienter. Samtidigt presterar våra vårdcentraler starkt i Sveriges kommuner och landstings (SKL) Nationell Patientenkät, både i förhållande till offentliga enheter och andra privata aktörer. Praktikertjänst överträffar riksnittet i samtliga sju dimensioner som mäts.

Konstruktiva och personliga aktieägarmöten över hela landet

På aktieägarmötena diskuteras dagsaktuella frågor inom tandvård och hälso- och sjukvård på lokal och nationell nivå, men även interna utvecklingsfrågor. Det är ett av de allra bästa tillfällena för aktieägarna att vara med i diskussionen om hur framtiden i Praktikertjänst ska se ut och få ökad insyn och förståelse i vad som händer inom bolaget.

Hösten 2018 genomförde vd Erik Strand och styrelseordförande Urban Englund 35 aktieägarmöten på lika många orter i Sverige – från Luleå i norr till Malmö i söder. Mötena under hösten var mindre och i stor utsträckning på någon av våra egna mottagningar. Det har gett fler möjligheten att ta del av diskussionen om bolaget samtidigt som aktieägarna har fått se och ta del av varandras verksamheter. Därtill genomfördes ett tiotal möten under våren 2018.

Unilabs förvärvar Praktikertjänst Röntgen

Efter att vi förlorade avtalet med största kunden, Stockholms läns landsting, stod det i november klart att Unilabs förvärvar Praktikertjänst Röntgen i februari 2019. Med de nya ägarna finns förutsättningar för bolaget att fortsatt förbli tongivande inom röntgen i Sverige.

Podd med fokus på vårdfrågor

I november kom första avsnittet av Vårdfrågan, där våra medarbetare intervjuas om aktuella ämnen inom tandvård och hälso- och sjukvård. Podden tar upp en bred palett av ämnen – från ledarskap och digitalisering till barntandvård och IBS. Genom podden växlar vi i större utsträckning över kommunikationen till digitala kanaler.

Bra resultat och god ekonomi

Praktikertjänst gör 2018 återigen ett bra år finansiellt, med ett resultat efter finansiella poster på 430 mkr. Anledningarna är framför allt mottagningarnas fokus på patienterna, kvaliteten och på ekonomin. Till största delen visar moderbolagens verksamheter god lönsamhet. Lönsamheten inom dotterbolagen varierar.

Sveriges största vårdkoncern

Praktikertjänst har bedrivit tandvård och hälso- och sjukvård i snart 60 år. Allting började när några specialistläkare gick ihop med den gemensamma idén att kunna erbjuda patienter möjlighet att själva välja vård med hög kvalitet.

1960

En utredning inom Läkarförbundet visar på fördelarna med en företagsform där privatläkare tillsammans kan få kollegialt och administrativt stöd samt en pensionsplan. Resultatet blir att Läkertjänst AB startas. Företaget omfattar snart också läkarhus och grupp-läkarmottagningar.

1976

Det första kontoret ligger på Villagatan på Östermalm i Stockholm, därefter en period på Erik Dahlbergsallén 15. Påsken 1976 flyttar kontoret till Adolf Fredriks kyrkogata 9 vid Hötorget i centrala Stockholm.

1983

Vårdsverige förändras när CityAkuten öppnar i centrala Stockholm. Praktikertjänst utmanar den offentliga vården genom att erbjuda patienter specialistvård utan tidsbeställning och väntetider. Genom åren öppnar flera framgångsrika och innovativa mottagningar inom CityAkuten.

1987

Året är början för flera av Praktikertjänsts dotterbolag, bland annat Ryggkirurgiska kliniken i Strängnäs. Även Frösunda, som förvärvas tio år senare, slår upp sina dörrar. En del i det är blivande Rehab Station. Idén att patienter vårdas och rehabiliteras av förebilder med liknande erfarenheter är 1987 helt unik.

1966

Tandläkartjänst AB bildas enligt samma upplägg som Läkertjänst. Några år senare bildas Sjukgymnasttjänst och tandteknikernas bolag Delabgruppen.

1971

Läkarhuset Ellenbogen i Malmö invigs och blir Sveriges dittills största läkarhus. Läkarmottagningarna i huset drivs av Läkertjänst.

1977

Läkertjänst, Tandläkartjänst, Sjukgymnasttjänst och Delabgruppen slås samman och blir Praktikertjänst AB.

1980

I början av 1980-talet köper Praktikertjänst röntgenavdelningen vid Läkarhuset Vällingby. Med tiden köps och vidareutvecklas fler röntgenavdelningar som så småningom bildar dotterbolaget Praktikertjänst Röntgen. 2018 blir det klart att Unilabs förvärvar bolaget.

1985

Med stöd från Praktikertjänst bildas Alfastiftelsen som 1985 startar Sveriges första behandlingshem enligt Minnesota-modellen, behandlingsmodellen som används inom AA – Anonyma Alkoholister. Alfastiftelsen och Alfarehab blir kvar inom Praktikertjänst fram till 2006.

2001

Startar Praktikertjänst BB Stockholm. Samarbetet med Danderyds sjukhus banar väg för ett nytt tänkande inom förlossningsvården. Vid sidan om BB Stockholm driver Praktikertjänst även fyra andra barnmorskemottagningar.

2003

Styrelsen beslutar att renodla koncernen till att omfatta endast tandvård och hälso- och sjukvård. Verksamheter inom skola, äldreomsorg och assistansverksamhet avyttras.

2013

Ett riskkapitalbolag lägger bud för att köpa Praktikertjänst. Ägarna värnar om den kooperativa modellen – som borgar för nöjda patienter, friska medarbetare och ansvarfull användning av svenska skattepengar – och avvisar budet.

2014

Under två år driver Praktikertjänst dotterbolaget BB Sophia, en populär förlossningsklinik i Stockholm med mycket goda resultat i patientundersökningar. På grund av dålig lönsamhet läggs verksamheten ned i maj 2016.

2018

Praktikertjänst startar PTJ Dental – en möjlighet för tandläkare som vill arbeta privat men inte bli aktieägare. Samma år delas de första priserna i Guldhjärtat ut och Praktikertjänst N.Å.R.A. tar över delar av Dalens sjukhus.

1991

Under 1990-talets nedskärningar lägger Danderyds sjukhus ned sin ultragynenhet. Medarbetare som arbetar på enheten ser möjligheterna i tekniken och förstår att det finns behov av mottagningen i framtiden. I samarbete med Praktikertjänst utvecklas och drivs verksamheten som en del av moderbolaget. Resultatet blir företaget UltraGyn. Idag är det ett av Stockholms ledande företag inom specialiserad vård för kvinnor och ett helägt dotterbolag till Praktikertjänst.

2009

Psykiatri i Stockholm har för första gången upphandlats och Praktikertjänst Psykiatri AB driver sedan dess verksamhet i nordvästra Stockholm. 2016 vinner Praktikertjänst Psykiatri AB ytterligare en upphandling som innebär att de även tar över öppen- och slutenvård i nordöstra Stockholm. När avtalen börjar gälla i mars 2018 är Praktikertjänst Psykiatri Nordens största privata psykiatriverksamhet.

2017

Rehab Station inviger sina nya lokaler. De har utformats med hjälp av patienter och medarbetare som själva sitter i rullstol och har en icke-sjukhuslik miljö.

2020

**Sveriges äldsta
vårdföretag
fyller 60 år.**

Praktikertjänsts pris för bättre vård

Verksamhetsidén bakom Praktikertjänst bygger på frihet och den enskilde individens engagemang samt styrkan i helheten. För att lyfta fram olika initiativ har Praktikertjänst instiftat utmärkelsen Guldhjärtat, som delades ut för första gången under PTJ-dagarna den 19 april 2018.

– **Att vara verksam** som delägare och verksamhetschef inom Praktikertjänst bygger på eget ansvar för både medicinsk och ekonomisk utveckling. Inom Praktikertjänst behövs också affärs-mässighet och förmåga att leda, ta initiativ och fatta beslut, säger Urban Englund, tandläkare och styrelseordförande i Praktikertjänst.

Guldhjärtat delas ut i tre kategorier som bygger på Praktikertjänsts värderingar Professionalism, Nytanke och Omtanke. Bland alla bidrag som skickades in valde juryn tre finalister samt en vinnare i respektive kategori. Nedan kan du läsa juryns motivering till de olika vinnarna.

– Vi hade många starka bidrag att välja bland och att utse bara en var oerhört tufft. Jag vill rikta ett varmt grattis till vinnarna och alla bidragen som nominerades. Guldhjärtat visar tydligt att vi lyckas leverera och leva upp till våra värderingar, säger Urban Englund, som var juryns ordförande.

Guldhjärtat 2019 delas ut under PTJ-dagen i Stockholm den 17 maj, en dag fylld av inspiration, ny kunskap och nätverkande.

Sara Banegas tydliga strategi kring vård och medarbetare har gett effekt

Sara Banegas har med målmedvetenhet och mod gjort en fantastisk resa både affärs- och kompetensmässigt. Dessutom – och nog så viktigt – har både patienter och medarbetare bra med hennes ledarskap. Sara Banegas värjer inte för svåra frågor och är beredd att hugga i både när och där det behövs. En chef som ställer upp och synliggör sina kollegor.

Under Sara Banegas ledning har verksamheten också förändrats och förbättrats. För bara några år sedan var mottagningen underbemannad med en hög andel hyrpersonal. Idag har verksamheten över 40 fast anställda medarbetare och omkring

20 000 listade patienter. En tydlig strategi kring vård och medarbetare har verkligen gett effekt.

Ola Berg har gjort kvalitetsarbetet till en naturlig del av vardagen

Ola Berg har lyckats avdramatisera kvalitetsarbetet och gjort det till en naturlig del av vardagen. Han delar inte ut pekpinnar, men gärna strukturer som bidrar till stöd inom både kvalitet och verksamhetsstyrning, två områden som hänger ihop om lönsamheten ska förbättras.

Ola Berg beskrivs som en frisk fläkt som gärna har koll på både lagstiftning och regelverk, men vet samtidigt att det inte går att skriva rutiner för allt som kan hända. Han är en av Praktikertjänsts 14 interna kvalitetskonsulter och en central kraft för att Praktikertjänst ska vässa kvalitet, service och patientsäkerhet. Ola Berg och kollegorna bidrar till att göra Praktikertjänst som kollektivt bättre, något som i slutändan också gynnar koncernens patienter.

Staffan Söderström har utvecklat sin mottagning med den senaste digitala tekniken

Staffan Söderström arbetar gärna i teknikens framkant. Han har i nio år arbetat med att utveckla sin mottagning med den senaste digitala tekniken, och tack vare smarta arbetsflöden har mottagningen vuxit med nya patienter, fler medarbetare och större lokaler. De nya digitala arbetssätten har också bidragit till att öka den odontologiska säkerheten och att fler patienter får rätt behandling.

Staffan Söderström står aldrig still. Han drivs av innovation och är en spjutspets både inom Praktikertjänst och inom tandvården i stort. Han visar att högteknologisk utveckling inte bara sker i storstäder, utan har lyckats att sätta Lappland och Lycksele på kartan.

Pristagare Ledarskap

Sara Banegas, specialist i allmän- medicin och verksamhetschef vid Ekerö vårdcentral

Pristagare Kvalitet

Ola Berg, sjuksköterska och verksamhetschef vid vårdcentralen NorraHamn

Pristagare Innovation

Staffan Söderström, tandläkare och verksamhetschef Staffans Tandklinik

Svenskar vill välja – och bestämma

Åtta av tio svenskar vill ha valfrihet inom vård och omsorg (Vårdfakta 2018). Valfrihet innebär att varje person ska få välja bland flera utförare av en tjänst, men också att samma person kan välja om igen om den vill. Det förflyttar styrningen från politiker till medborgaren och leder till verksamhetsutveckling och högre kvalitet.

Patienter vill också ha mer inflytande över sin vård. Fler blir allt mer medvetna om sitt hälsotillstånd och önskar vara mer aktivt delaktiga i sin behandling. Den nya patientlagen som trädde i kraft den 1 januari 2015 driver utvecklingen mot nya arbetssätt och främjar patientens integritet, självbestämmande och delaktighet.

Ökad reglering och myndighetskrav

Under de senaste dryga 20 åren har regelverken kring både tandvård och hälso- och sjukvård blivit mer omfattande och det ställs högre krav från både patienter och myndigheter. På 1980-talet var det tre myndigheter som styrde förutsättningarna att bedriva vård. Idag är de fler än 40.

En föränderlig omvärld

En bransch i snabb digitalisering

Antalet digitala vårdbesök har stigit kraftigt under de senaste åren. Efterfrågan på den tillgänglighet det innebär att träffa doktorn i mobilen ser ut att vara mycket hög. Ökad tillgänglighet är i mångt och mycket bra – men det är viktigt att det inte leder till överutnyttjande av vården.

Genom innovativa arbetsmetoder och smarta patientflöden, tack vare de digitala lösningarna, kan sjukvården fungera på ett nytt sätt som inte kräver ett personligt möte mellan patient och vårdpersonal. Inte minst för patienter med kroniska sjukdomar kan detta ge goda effekter.

Färre ska finansiera vård av fler

Patienter med kroniska sjukdomar blir fler, medicinska framsteg gör att sjukdomar som inte tidigare kunde behandlas nu kan det och allt fler lever allt längre. Det ökar behovet av sjukvård samtidigt som en allt mindre del av befolkningen finansierar sjukvården, eftersom en minskande andel är i arbetsför ålder. Flera regioner i Sverige idag visar budgetunderskott och sjukvårdskostnadens andel av BNP ökar.

Samtidigt är frågan om kompetensförsörjning högaktuell och bristen på vårdandeställda är stor, i synnerhet i glesbygd, vilket leder till långa väntetider. Enligt Socialstyrelsen råder det brist på specialistläkare i 15 av 18 regioner och i flera delar av landet är det flera års väntetid innan en patient får träffa en tandläkare. Förbättrad effektivitet och ökad produktivitet i den vård som ges är en del av lösningen.

Viktiga utredningar kring vården

Omvärldsfaktorer och trender avspeglas också i flera utredningar som tillsatts de senaste åren. Inom sjukvården utreder Anna Nergårdh hur en modern, jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård kan utvecklas, med fokus på primärvården.

Parallellt med detta gör Göran Stiernstedt en översyn av vårdvalssystemen, analyserar hur ett långsiktigt hållbart

system för så kallade nätdoktorer kan skapas samt förväntas lämna förslag på hur kontinuiteten i vården kan främjas genom att användandet av inhyrd vårdpersonal minskas.

Samtidigt utreder Veronica Palm hur skillnaderna i tandhälsa hos befolkningen kan minskas och hur tandvårdssystemet kan utvecklas för att bli mer resurseffektivt och jämlikt.

Fördelar med Praktikertjänst

Praktikertjänst drivs med en tro på entreprenörskap och individuell frihet att styra verksamheten. Vår verksamhetsmodell fokuserar på att skapa goda förutsättningar för vårdens medarbetare att göra ett så bra jobb som möjligt för alla patienter. Genom att samordna administration kan praktiker arbeta kliniskt. Det är så vi frigör mer tid för vård.

1

Vi vill ha Sveriges bästa medarbetare

Att löpande vässa kompetens och kunskap är en förutsättning för att nå visionen att bli Sveriges mest attraktiva vårdbolag. Varje år utbildar PTJ Akademi cirka 3 000 vårdutövare inom tandvård och hälso- och sjukvård.

2

Tillsammans blir vi bättre

På åttiotalet var det tre. Idag är det fler än 40 myndigheter som utför revision och ställer krav på oss i världen, varav hälften genom aktiv tillsyn och inspektion. Det är bra för det gör vården bättre. I Praktikertjänst ska det vara lätt att göra rätt, därför håller det gemensamma kontoret koll åt dig.

3

Gemensamma inköp sparar pengar

Förbrukningsmaterial, utrustning, arbetskläder eller hårdvara. Inom Praktikertjänst finns mer än hundra förmånliga inköpsavtal. Det sänker en genomsnittlig mottagnings årskostnad med sexsiffriga belopp.

4

En del av ett starkt varumärke

För att säkerställa synlighet i bruset har alla praktiker bolagets marknadsavdelning i ryggen som håller koll på de senaste trenderna i sociala kanaler och hjälper till med att nå ut till patienterna.

5

Trivs personalen trivs patienterna

Personalansvar och ledarskap upplevs ofta som en utmanande del av chefsrollen. Inom Praktikertjänst finns tillgång till kontinuerlig kompetensutveckling inom dessa och andra områden.

6

Trygghet för livet

En smart pensionslösning tryggar livet även efter jobbet. Med en av marknadens bästa pensionslösningar ser Praktikertjänsts pensionsavdelning till att våra praktiker inte behöver oroa sig för tiden efter karriären och att framtiden blir trygg.

7

Egen, men aldrig ensam

Som en del av Praktikertjänst finns inte bara alla specialistfunktioner på kontoret till hjälp. Man har också ett nätverk av 9 200 kollegor inom vård och tandvård att utbyta erfarenheter med.

8

Värderingar är kärnan i verksamheten

Praktikertjänst har instiftat Guldhjärtat, ett pris som hyllar initiativ, medarbetare och ledare som på något sätt utmärkt sig extra för att i tanke och handling agera efter Praktikertjänsts värderingar: Professionalism, Omtanke och Nytanke.

9

En trygg start i bolaget

När praktiker går in som aktieägare och verksamhetsansvarig i Praktikertjänst får hen gå ett gediget introduktionsprogram som ger de verktyg som behövs i nya rollen. Alla praktiker får gå såväl chefsutbildningar som ledarskapsutbildningar tillsammans med kollegor från hela landet. Vid varje praktikers sida finns en affärscoach som stöttar med allt från stort till smått.

10

Trygg i chefsrollen

Att vara chef kan kännas utmanande i många situationer. Inom Praktikertjänst får alla praktiker ett kvalificerat stöd inom HR-frågor som kan användas oavsett om det handlar om arbetsrätt, krishantering, arbetsmiljö och hälsa eller rekrytering.

Därför valde jag Praktikertjänst

”Jag tror att patienterna känner vårt engagemang”

Ulrika Jonsson, tandläkare i Enköping, är en av våra verksamhetsansvariga aktieägare.

– Det bästa med att driva verksamhet inom Praktikertjänst är att jag som ägare och verksamhetschef kan sätta en personlig prägel på min mottagning, men samtidigt ha ett stort bolags resurser och trygghet bakom mig, säger hon.

Praktikertjänst har funnits i snart 60 år och skapades för att möjliggöra samverkan praktiker emellan och avlastning av administrativa arbetsuppgifter.

– Jag tror att drivkraften bakom att driva verksamhet i Praktikertjänst handlar om att styra över sin egen tid och därmed må bra och känna sig nöjd på jobbet.

Ärliga undersökningar som Nationell Patientenkät inom sjukvård och Svenskt kvalitetsindex mätning om kundnöjdhet inom tandvård visar år efter år att Praktikertjänsts mottagningar är bland de bästa i landet.

– Jag tror att patienterna känner av vårt engagemang och viljan att verkligen ge god vård. Praktikertjänst innebär en kvalitetsstämpel och hög service-nivå. Men tyvärr är det nog få som vet att ens tandläkare är en del av Praktikertjänst.

Praktikertjänst drivs med en tro på entreprenörskap och individuell frihet att styra den egna verksamheten. Det är något som uppskattas av många.

– Jag skulle absolut rekommendera kollegor i branschen att arbeta inom Praktikertjänst, avslutar Ulrika.

Bli en del av något större

Praktikertjänst kan inte liknas vid något annat företag. Det finns för att ge oss som arbetar i vården mer tid till patienterna. Hos oss är en praktiker anställd, ägare och verksamhetschef med ansvar för en mottagning, tillsammans med sina kollegor.

Alla praktiker styr över sin egen tid och över planeringen på sin mottagning. Det gör att det dagliga arbetet på vårdenheterna drivs med personligt engagemang, utvecklingsanda och fokus på ständigt bättre kvalitet.

En av hörnstenarna i vår unika affärsmodell är att endast vi som arbetar som verksamhetsansvariga vårdutövare i bolaget kan vara aktieägare. Samtidigt är alla verksamhetsansvariga vårdutövare också anställda i Praktikertjänst och får därigenom alla de tryggheter som följer av att vara anställd i Sveriges största vårdkoncern.

Praktikern får stöd med alla lagar och regler från det gemensamma kontoret. Kontoret erbjuder relevanta tjänster och hög service och driver utvecklingen för nya praktiker. Genom det koncerngemensamma ledningssystemet blir lagar och riktlinjer översatta till rutiner på enheten och därigenom säkerställs hög kvalitet på alla mottagningar.

Den centrala supporten med bland annat ekonomi, HR, IT, juridik, inköp och marknadsföring underlättar praktikernas vardag. Det ger möjlighet att utveckla verksamheter och lösningar som skapar både affärsnytta och patientnytta.

Alla medarbetarna på våra mottagningar över hela landet är en del av den unika affärsmodellen. Tillsammans är vi med och gör svensk vård bättre.

Tre kärnvärden genomsyrar verksamheten:

Professionalism

Vi tror på frihet och eget ansvar. Praktikertjänst är byggt på individens engagemang och styrkan i helheten.

Omtanke

Vi har tid för patienten. Vår omtanke visas i lyhördhet, engagemang och bemötande. Som kollegor gör vi varandra bättre.

Nytanke

I snart 60 år har vi utvecklat Vård Sverige och sättet vi bedriver vård. Att göra något bra ännu bättre skapar mervärde för patienter, medarbetare och samhället i stort.

Vill du bli en del av oss?

Hos oss får du mer frihet, större inflytande, ansvar och möjlighet att växa. Som verksamhetsansvarig ansvarar du för den dagliga driften och utvecklingen av mottagningen och ditt team, med stöd av stabsfunktioner. Just nu har vi flera mottagningar som snart behöver en eller flera nya verksamhetschefer.

Vill du veta mer om livet i Praktikertjänst? Gå in på [praktikertjanst.se](https://www.praktikertjanst.se)

Verksamhetens utveckling

Praktikertjänst förändras och utvecklas i takt med omvärlden. 2018 har varit ett händelserikt år med digitala satsningar, utveckling av affären och ett nytt, gemensamt ledningssystem på väg att implementeras.

85,5

är Praktikertjänsts nöjdhetsindex i Svenskt kvalitetsindex årliga mätning om hur patienterna upplever tandvården i Sverige. Det är högst resultat och överträffar såväl snittet för övriga privattandläkare som för Folk tandvården.

Affärsområde Tandvård

Stort fokus på rekrytering

Praktikertjänst har 30 procent av landets vuxentandvård och för åttonde året i rad landets mest nöjda patienter. På våra drygt 1 000 tandvårdsmottagningar och laboratorier arbetar verksamhetsansvariga tandläkare, tandtekniker och tandhygienister.

Affärsområde Tandvård

Praktikertjänst är den största privata tandvårdsaktören i Sverige och erbjuder allt från allmän tandvård, implantat och kirurgi till estetisk tandvård. Därtill är många specialister verksamma på flera av mottagningarna. Praktikertjänst kan alltid erbjuda förstklassig tandvård till patienter med olika former av problem.

Patienterna får själva välja om de vill bli kallade regelbundet eller höra av sig när de själva bedömer att de har behov. Det handlar om att driva verksamheter som passar alla patienters behov och önskemål. Oavsett hur regelbundet eller oregelbundet en patient besöker någon av Praktikertjänsts mottagningar är det samma tandläkare och tandvårdsteam som tar emot.

Det beror på att praktikerna kan ägna sig åt sin kliniska verksamhet och att erbjuda bästa möjliga vård till patienterna. Administration, marknadsföring, utveckling, finansiering och annat som tar tid och kraft samordnas och sköts till stor del från det gemensamma kontoret.

Utöver de drygt 1 000 verksamhetsansvariga tandläkarna arbetar ytterligare 3 600 medarbetare i affärsområdet och nettoomsättningen uppgår till 4 266 (4 315) mkr vilket motsvarar 40 procent av koncernens omsättning. De senaste åren har antalet resultatenheter minskat något till följd av flera pensionsavgångar, samtidigt har omsättningen per resultatenheter dock ökat något.

Strategiska satsningar inom rekrytering

Andelen verksamhetsansvariga som är 60 år eller äldre ställer fortsatta krav på rekrytering. Under 2018 rekryterades 48 nya resultatenhetsansvariga praktiker vilket är i linje med uppsatta mål.

Under året lanserades PTJ Dental, en ny verksamhetsform inom bolaget där tandläkare erbjuds att gå in som anställda och driva verksamhet utan att bli aktieägare. Till grund för satsningen ligger en ambition om att bli det självklara valet för alla tandläkare som vill arbeta privat.

De verksamheter som ska drivas inom PTJ Dental kommer huvudsakligen att vara större kliniker med flera verksamma tandläkare och ska kunna erbjuda allt från allmäntandvård till specialisttandvård och akuttandvård. Mottagningarna kommer att finnas i både glesbygd och i storstadsområden.

En ny uppstartsmodell för nya praktiker

En ny uppstartsmodell lanserades under året för att öka kunskapen och kännedomen om Praktikertjänst. Genom det nya introduktionsprogrammet påbörjas den faktiska anställningen en månad innan klinisk start. Under den månaden genomförs ett antal utbildningar och de nya praktikerna får möjlighet att lära känna andra praktiker och kontorets personal.

Hög kvalitet ger nöjda patienter

Praktikertjänst arbetar långsiktigt med fokus på högsta vårdkvalitet. De senaste åren har Svenskt Kvalitetsindex (SKI) visat att de tandvårdspatienter som besöker Praktikertjänsts mottagningar är de mest nöjda patienterna. Det är en position som vi har haft länge och vi arbetar systematiskt med att säkerställa hög kvalitet och patientsäkerhet. I det ingår bland annat årlig diplomering av samtliga verksamheter.

Koncerngemensamma alternativ ökar värdet

FRENDÄ är ett egenutvecklat journalsystem för tandvård som är byggt på en modern plattform och uppfyller de aktuella säkerhetskraven. Under året har bolaget vuxit kraftigt och vid årets slut hade omkring 400 praktiker anslutit sig till FRENDÄ och intresset bland externa aktörer är stort. Genom att använda det gemensamma journalsystemet kan kostnader minskas.

Fokus framåt

De kommande åren ställer fortsatt höga krav på nyrekrytering, inte minst på grund av stora pensionsavgångar. Det pågår flera initiativ i syfte att öka och förenkla rekryteringsprocessen och synligheten i viktiga plattformar blir tydligare.

Affärsområde Tandvård

Nettoomsättning, mkr

2018	4 266
2017	4 315
2016	4 377

Hallå där...

Vusale Afieva, som under 2018 tog över en tandläkarmottagning i Rönnäng, på södra Tjörn i Bohuslän.

Hur har den första tiden varit?

Det har varit roligt men intensivt. Jag är glad att jag har kommit till ett otroligt bra tandvårdsteam som tagit emot mig väl. För mig är rollen som verksamhetschef ganska ny men kontoret har hjälpt mig att reda ut oklarheter och proaktivt kunnat ge mig stöd för att mitt övertagande skulle bli så bra som möjligt.

Vad fick dig att ta beslutet att ta över en verksamhet?

Det var framför allt tryggheten med kombinationen av frihet som fick mig att söka mig till Praktikertjänst. Jag hade hört mycket positivt från branschkollegor om bolaget tidigare. När jag kom till Rönnäng första gången blev jag förälskad, det är en idyllisk plats som jag direkt kände mig en del av. Det gjorde inte beslutet särskilt svårt! Nu pendlar jag över en timme enkel väg från Göteborg, där jag bor, varje dag men det är värt det.

Varför valde du att bli tandläkare?

Jag studerade kemi i Azerbajdzjan innan jag flyttade till Sverige. Möjligheterna för en kemist att få jobb då var liten så jag började kika på andra alternativ. Då var utsikterna för tandläkare goda.

Ångrar du det?

Nej, tvärtom. Varje dag får jag träffa många människor och jag gillar den sociala biten. Jag vill arbeta för alla, även för att tandvårdsrädde ska uppnå god munhälsa. Därför erbjuder vi alla typer av behandlingar och samarbetar nära med specialister.

”Vi är en mix av människor som kompletterar varandra bra”

Gemenskap är grunden för tandläkarkollektivet Tandvården Skeppsbron i Malmö. Yngre och äldre kollegor delar dagligen kunskap med varandra men de arbetar lite annorlunda. Sex tandläkarteam byter av varandra – fördelarna blir längre öppettider och att fler patienter kan tas emot.

Inger Woxberg Wall
Tandläkare

Tandvården
Skeppsbron, Malmö

Tandvården Skeppsbron ligger rakt över gatan från centralstationen i Malmö. I området runt omkring byggs det för fullt och tandläkarkollektivet får sällskap av nya företag och restauranger hela tiden.

– Vi satt i en annan del av Malmö innan, men vi blev uppsagda av fastighetsbolaget för de tyckte att det fanns för många tandläkare i samma hus. De gav oss flera alternativ men det ena var sämre än det andra. Till slut ledsnade vi och gick ut på stan och började leta. Det var nästan tur för annars hade vi inte hittat dessa fantastiska lokaler. Vi trivs väldigt bra här tillsammans, säger Inger Woxberg Wall som är en av de tandläkare som varit med från starten.

”När jag kom hit så var jag ganska ny i karriären. Att veta att jag hade erfarna kollegor att fråga om det skulle vara något är en enorm trygghet.”

Carl Emil Rexman
Tandläkare

Tandvården
Skeppsbron, Malmö

Smart arbetssätt ökar tillgängligheten

Det speciella med Tandvården Skeppsbron är att tandläkarna jobbar efter den så kallade solo group-modellen. Mottagningens nio behandlingsrum delas av sex tandläkarteam som jobbar i ett tvåskiftsschema. På förmiddagen jobbar tre av teamen medan den andra hälften är lediga, efter lunch byts de av. På så sätt kan mottagningen ha öppet från 7 på morgonen till 19 på kvällen.

– Det ligger i tiden att jobba på det här sättet och systemet är också mindre sårbart. Man drar nytta av lokalerna på bästa sätt och kan ta emot fler patienter samtidigt som man kan täcka upp för varandra om det behövs. Vi har också möjlighet att uppdatera tekniken oftare och göra de lite dyrare investeringarna eftersom vi delar på alla kostnader, berättar Inger.

Delar erfarenheter med varandra

På mottagningen finns även ett kontor med sex kontorsplatser. Därifrån sköter teamen det administrativa. Samtidigt ger det kollegorna möjlighet att bolla idéer och rådfråga varandra vid behov.

– Vi är en bra mix av människor som kompletterar varandra väldigt bra. Det är blandat med både män och kvinnor från olika delar av landet i olika åldrar. De äldre har mer erfarenhet och kan stötta de yngre som bidrar genom att ha utbildningen fräscht i minnet. Eftersom vi är intresserade av olika ämnen inom odontologin kan vi hjälpas åt och hålla varandra uppdaterade. För oss är det viktigt att alla trivs med varandra, vi har kommit varandra väldigt nära och gör ofta saker tillsammans. Vi är som ett eget litet nätverk som hjälps åt, säger Carl Emil Rexman som jobbar som tandläkare i ett av teamen.

– När jag kom hit så var jag ganska ny i karriären. Att veta att jag hade erfarna kollegor att fråga om det skulle vara något var en enorm trygghet. Vi har alla våra egna specialintressen, så alla är bra på olika saker. Det gör att vi ofta "remitterar" patienter till varandra. På så sätt får alla fokusera på det som de själva tycker är intressant och utvecklas inom det, säger han.

Fler får vård med smartare arbetssätt

Praktikertjänsts unika affärsmodell möjliggör för våra aktieägare att arbeta i verksamheterna som ansvariga läkare inom allmänmedicin, hud, ortopedi, gynekologi och ett femtontal andra specialiseringsriktningar. Här arbetar också, sjukgymnaster, psykoanalytiker, psykologer, sjuksköterskor, barnmorskor, logoped, arbetsterapeuter, socionomer, kiropraktorer och dietister.

Affärsområde
Hälso- och
sjukvård

84

är Praktikertjänsts genomsnittsbetyg i Nationell Patientenkät för primärvården. Det överträffar såväl snittet för övriga privata aktörer som för den offentliga vården.

Praktikertjänst är den största privata hälso- och sjukvårdsaktören i Sverige och erbjuder allt från primärvård, rehabilitering och specialistvård inom flera olika specialiteter. En av fem vårdpatienter besöker någon av våra läkare.

Verksamheterna finns runt om i hela Sverige och består av vårdcentraler, barnvårdscentraler, mödrahälsovård, psykologer och psykoterapeuter, sjukgymnaster och andra specialister. Praktikerna kan ägna sig åt sin kliniska verksamhet när administration, marknadsföring, utveckling, finansiering och annat som tar tid och kraft samordnas och sköts till stor del från det gemensamma kontoret. Det leder till att vårdpersonalen kan koncentrera sig på det som de gör bäst – att ge bra vård till patienterna. Huvuddelen av verksamheterna drivs via vårdavtal på uppdrag av regioner eller via den nationella taxan.

Utöver de omkring 600 verksamhetsansvariga praktikerna arbetar ytterligare 2 800 medarbetare i affärsområdet och nettoomsättningen uppgår till 3 728 (3 565) mkr vilket motsvarar 35 procent av koncernens omsättning.

Lansering av digital vårdtjänst

Praktikertjänst har slutit avtal med teknikbolaget Doctrin om att utveckla en plattform för nätbaserad vård, både för chatt och video. Praktikertjänst och Doctrin ska tillsammans utveckla en tjänst för digitalt integrerad vård och skapa en plattform där digital och fysisk vård knyts ihop. Under 2018 har sju vårdcentraler anslutit sig och ambitionen är att tjänsten ska nå omkring hälften av våra listade patienter under 2019.

Nya verksamheter i hela landet

Ett av Praktikertjänsts centrala mål är tillväxt och rekrytering av nya praktiker. Under året rekryterades 28 nya praktiker inom affärsområdet, med nya och större mottagningar som följd. Samtidigt är rekryteringsbehoven fortsatt stora, liksom för andra aktörer i Vårdsverige.

Den 5 mars öppnade Ultuna vårdcentral i Uppsala. Mottagningen är dimensionerad för 7 000 patienter och vänder sig huvudsakligen till kringliggande stadsdelar där nya bostadsområden växer fram och inflyttningen kommer att vara stor framöver.

En dryg månad senare öppnade Sundets läkargrupp i Bjärred en filial i närliggande Furulund. Mottagningen tar emot både barn och vuxna. Intresset för den nya mottagningen har varit stort och patienter från Kävlinge och Furulund började att lista sig redan i februari.

Därtill har Ekerö vårdcentral vuxit efter att ha tagit över Veritas vårdcentral. Efter övergången kommer Ekerö Vårdcentral att ha närmare 20 000 patienter, och för att möta det ökade behovet av vård gör verksamheten flera stora förändringar. Bland annat har man startat en ny lättakut med drop-in mottagning som innebär bättre tillgänglighet och smartare patientflöden.

Parallellt med nyetableringar har en verksamhet avvecklats under året, Min hälsa hälsocentral i Holmsund, på grund av personalbrist. Praktikertjänst och Västerbottens läns landsting hade ett konstruktivt samarbete och förde en nära dialog om en trygg och patientsäker avveckling. Under processen hölls listade patienter informerade.

Nöjda patienter

I april 2018 publicerade Sveriges kommuner och landsting (SKL) den nionde landsövergripande patientenkäten inom primärvård där organisationen frågar hur patienterna upplever sina besök i primärvården. I undersökningen deltog över 1 000 enheter i 19 landsting och regioner och Praktikertjänst utmärker sig återigen jämfört med övriga aktörer inom bland annat tillgänglighet.

Av de 77 enheter i Praktikertjänsts regi som deltog i Nationell Patientenkät för primärvård 2017 placerar sig 14 bland Sverige 100 bästa vårdcentraler och av dessa placerar sig hela fem på topp 20, däribland Öregrundss vårdcentral och Knivsta läkar-grupp, som landar på plats fem respektive tolv.

Utveckla och rekrytera

Fokus för 2019 är att fortsatt stark rekrytering och att utveckla befintliga praktiker. Kommande pensionsavgångar ställer höga krav på att göra Praktikertjänsts erbjudande attraktivt också för den nya generationens läkare och vårdpersonal.

Affärsområde Hälso- och sjukvård

Nettoomsättning, mkr

2018	3 728
2017	3 565
2016	3 428

Hallå där...

Sofia Lavén, verksamhetschef Ultuna vårdcentral i Uppsala, som öppnade sin mottagning i mars 2018 tillsammans med kollegorna **Heidi Lindbäck** och **Karin Salomonsson Wohlin**.

Vad var det viktigaste när ni startade er mottagning?

Vi ville erbjuda tillgänglighet, kvalitet och ett varmt omhändertagande. Det ska vara enkelt och tryggt att vara patient hos oss! Teamarbete är också viktigt för oss.

Hur har den första tiden varit?

Under året har vi och våra 15 medarbetare byggt upp en verksamhet där vi trivs och som vi kommer att fortsätta utveckla tillsammans. Vi har haft en god tillströmning av patienter som vill lista sig hos oss. Det är otroligt roligt med det stora intresset för verksamheten och trots många besök har vi lyckats hålla en hög tillgänglighet med både drop-in och planerade besök varje dag.

”Jag är så tacksam för all hjälp jag fått”

På Charlottamottagningen i Karlstad träffar gynekologen Charlotta Wällgren och hennes kollegor dagligen par som har svårt att få barn. De flesta blir till slut gravida med hjälp. Men vägen dit kan kännas hopplös.

Charlotta Wällgren
Gynekolog

**Charlotta-
mottagningen,**
Karlstad

Gynekologen Charlotta Wällgren har drivit mottagningen i mer än 20 år. Barnmorskan Inga-Lill Ragnarson var med från start och Katarina Sandström har varit med nästan lika länge. Det innebär att de har en gemensam erfarenhet på 60 år. De berättar om ofrivillig barnlöshet, något som är vanligt och drabbar mellan ett av sju till ett av tio par. Trots det kan problemen vara tabubelagda och svåra att prata om.

– En del väljer att behålla det helt för sig själva och inte prata om svårigheterna. Det blir oerhört tufft, säger Inga-Lill.

Ålder påverkar fertilitet mest eftersom äggen succesivt blir färre och av sämre kvalitet.

– Det kan vara bra att prata med sin släkt om hur det var för dem när de ville ha barn. Många tänker

inte på det men fertilitet handlar också om genetik, fyller Charlotta i.

Många prover behöver lämnas

De som försökt få barn i över ett år utan preventivmedel kan vända sig till vården och starta en fertilitetsutredning. Då görs bland annat en gynekologisk undersökning med ultraljud för att titta på kvinnans livmoder och äggstockar, ofta kontrolleras också äggledarna. Mannen lämnar ett spermprov för att utreda om det går att hitta någon förklaring till infertiliteten. Man brukar även ta blodprov för att analysera sköldkörtelfunktion, äggcellsreserven och ibland också äggstockshormoner.

– För patienter kan det bli en urladdning att komma till oss. De har hållit inne med smärtan så länge och så släpper de den i vårt knä och vi kan hjälpa dem, säger Katarina.

Om kvinnan har problem med ägglossning, kan hon också få tabletter eller sprutor för att framkalla ägglossning.

– Beroende på vad vi hittar och vem patienten är går vi vidare på olika sätt. Om allt ser bra ut och kvinnan är under 38 år ska man ha försökt i två år innan vi sätter igång en IVF-behandling, säger Charlotta.

Normalt att det tar tid att bli gravid

Chansen att bli gravid med IVF beror på flera faktorer, men generellt kan man säga att den är ungefär 30–45 procent vid första försöket. På Charlotta-

◀ Katarina Sandström, Charlotta Wällgren och Inga-Lill Ragnarsson har jobbat ihop i nästan 20 år.

mottagningen tvingas de ibland också ge tunga besked till patienter, det kan handla om män som helt saknar spermier eller kvinnor som inte har några ägg alls.

– Det blir så klart en chock och man ifrågasätter hela sig själv. Allt man tagit för givet ställs helt plötsligt på sin spets. Att inte kunna få barn är ju så existentiellt som det kan bli. Det uppfyller mycket av våra liv och tankar, säger Charlotta.

Och många stressar upp sig i onödan eftersom de allra flesta får barn antingen på egen hand eller med medicinsk hjälp.

– Det är helt normalt att det tar tid att bli gravid och inget att oroa sig för på en gång, lugnar Katarina.

”En del väljer att behålla det helt för sig själva och inte prata om svårigheterna. Det blir oerhört tufft”

Maria fick barn med hjälp av Charlottamottagningen

Maria Thorsell och hennes man försökte få barn i över två år utan resultat. Första IVF-försöket slutade i ett missfall men andra gången lyckades det. Efter en lång väntan kom till slut sonen Sigge i början av 2017 och nu är han en pigg ettåring som leker med mottagningens undersköterska Maud Masth i korridoren utanför.

– Jag är så tacksam för all hjälp jag fått på Charlottamottagningen. Jag tänker ofta på äldre barnlösa som inte fått samma hjälp som min generation och känner så för dem, säger Maria.

Maria Thorsell är tacksam för den hjälp hon fått på Charlottamottagningen.

Digitaliseringens möjligheter inom Praktikertjänst

Hela den svenska vårdsektorn står inför en stor omställning baserat på den förändring som sker inom tandvård och hälso- och sjukvård. Digitaliseringen skakar om gamla processer, ökar transparensen och möjliggör effektivisering. Inom Praktikertjänst finns sedan 2013 det molnbaserade journalsystemet FRENDA och sedan 2018 möjliggörs digitala läkarbesök genom Praktikertjänst24.

Maria Ardstål
Digitaliseringschef

Praktikertjänsts fysiska närvaro i hela landet, med verksamhet i 220 av landets kommuner, och bredden i vårdutbudet är en styrka. Att kombinera den fysiska närvaron med digital närvaro möjliggör en tydlig position på marknaden, med ytterligare kliv närmare visionen om att bli Sveriges mest attraktiva vårdföretag. Samtidigt maximeras möjligheterna för alla praktikers framgång på morgondagens marknad.

– Vi ska följa den digitala utvecklingen, utvecklas med den och dra nytta av den för att underlätta arbetet med att rekrytera och behålla praktiker, medarbetare och patienter samtidigt som vården blir mer tillgänglig och vi kan minimera onödig administration. Vi kan prata om en ”digifysisk” verklighet där patienterna efterfrågar vård på nya sätt än tidigare, säger Maria Ardstål, som sedan november leder Praktikertjänst

digitala förändringsarbete, PTJ Digital, och ingår i koncernledningen.

PTJ Digital är en katalysator för Praktikertjänsts digitalisering. På koncernnivå samlas krafterna gemensamt för att nyttja digitaliseringens möjligheter, så att de kommer alla praktiker och medarbetare till godo. Med utgångspunkt i digitaliseringen kan PTJ Digital tillsammans med yrkeskunskapen inom bolaget förändra sektorn på riktigt.

– Digitalisering rör förvisso teknik, produkter och tjänster men handlar lika mycket om beteenden, ledarskap och processer. Till exempel skapas bättre möjligheter att erbjuda en tillgänglig vård samtidigt som arbetssätten blir smartare om vi kan ta tillvara på digitaliseringen. Då kan fler patienter behandlas när både arbetsmiljön och vårdkvaliteten förbättras.

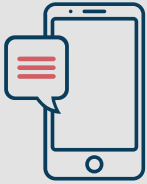
◀ ST-läkaren Linda Strömberg på Stadsfjärden hjälper en patient digitalt. Patienten har haft tilltagande halsont sedan tre dagar och Linda ställer frågor om symptomen.

Frenda

FRENDA är ett helägt dotterbolag inom Praktikertjänstkoncernen. Bolaget utvecklar framtidens plattform för tandvård – ett molnbaserat journalsystem som sammanför de system och funktioner som tandvårdspersonal behöver för att bedriva modern och effektiv tandvård med hög kvalitet och säkerhet.

100 000

patienter hade vid slutet av 2018 tillgång till Praktikertjänsts digitala plattform. Förhoppningen är att tjänsten ska leda till att fler patienter kan behandlas, samtidigt som både arbetsmiljön och vårdkvaliteten förbättras.

Digitala vårdbesök i Nyköping med Praktikertjänst24

Allt fler patienter väljer att söka vård på nätet. Efter att ha följt utvecklingen under en period lanserades Praktikertjänst24 i augusti 2018.

Vårdcentralen Stadsfjärden i Nyköping är en av alla vårdcentraler inom Praktikertjänst som arbetar i en ny plattform för nätbaserad vård. De var först ut att erbjuda sina patienter tjänsten i slutet av augusti 2018 och har sedan dess genomfört flera hundra digitala patientbesök på vårdcentralen.

”Många besök hanteras genom ett fåtal chattmeddelanden”

– En viktig aspekt är att vi endast erbjuder tjänsten till våra egenlistade invånare, vilket gör att vi har bra bakgrundsinformation samt tar ansvar fullt ut för handläggningen, säger Björn Hallström, verksamhetschef och specialist i allmänmedicin.

Via plattformen kan mottagningens drygt 17 000 listade patienter söka vård för 22 olika sökorsaker, däribland hudutslag, halsont och fästingbett. Patienten loggar in med bank-id och svarar på ett antal frågor om besvären och skickar vid behov även med en bild, och därefter finns möjlighet att via chatt

prata med läkare. Om det krävs ett fysiskt besök eller kompletterande provtagning bokas det enkelt in i överenskommelse med patienten.

– På sikt hoppas jag att digitala vårdkontakter kan göra vården mer effektiv både för mottagningen och för patienterna. Som läkare får jag en bra bild av patientens besvär och kan ofta direkt förstå att det exempelvis handlar om en urinvägsinfektion som behöver behandlas. Många besök hanteras genom ett fåtal chattmeddelanden, fortsätter Björn.

Plattformen erbjuder både chatt och video, men inledningsvis sker vården via chatt som bemannas av varje enskild mottagning och egna medarbetare. Verktyg för digitala vårdbesök har varit efterfrågat länge och är ett viktigt första steg mot en digitalisering av Praktikertjänsts primärvård. De sju verksamheter som var först ut under 2018 når omkring 100 000 patienter.

– Genom den här lösningen har vi bättre möjlighet att erbjuda en mer tillgänglig vård. Vi ser fram emot att komma i gång med triage i lösningen för att kunna öka patientflödet och styra om från våra telefonköer samt att vi ska kunna kalla våra patienter till återbesök och årskontroller via lösningen, avslutar Björn.

Björn Hallström
Verksamhetschef
och specialist
i allmänmedicin

**Vårdcentralen
Stadsfjärden,
Nyköping**

Organisk tillväxt under året

Praktikertjänst driver flera dotterbolag inom hälso- och sjukvård. Dotterbolagen har successivt vuxit och blivit fler genom åren. Tillsammans täcker de livets alla skeden och behandlar patienter över hela landet.

Dotterbolag
Hälsa- och
sjukvård

2751 mkr

omsattes under 2018
i de dotterbolag som
bedriver vård.

Under 2018 uppgick dotterbolagens samlade nettoomsättning till 2751 mkr, en ökning med närmare nio procent jämfört med föregående år. Ökningen beror dels på tillväxt i befintliga verksamheter, dels på övertagande av nya. Parallellt med detta har verksamheter sålts.

N.Ä.R.A. ökar omsättningen

Praktikertjänst N.Ä.R.A. driver Handengeriatriken och Löwengeriatriken, samt har ASIH-verksamheter i södra, västra och norra delen av Stockholms län.

Den 1 november 2018 tog N.Ä.R.A. över Dalengeriatriken i Enskede i södra Stockholm. Det innebär att det i bolaget arbetar 1 000 medarbetare.

Nordens största privata psykiatriverksamhet

Praktikertjänst Psykiatri har sedan 2009 drivit Järvapsykiatri i Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista. I mars 2018 tog bolaget över driften av privat öppen- och slutenvård i nordöstra Stockholm. Det gör bolaget till Nordens största privata psykiatriverksamhet med ansvar för omkring 18 000 patienter.

Praktikertjänst Röntgen säljs till Unilabs

Sedan våren 2018 har analyser gjorts av Praktikertjänst Röntgens olika möjligheter i samband med att avtalet med Stockholms läns landsting avslutas från och med den 2 februari 2019. Det förlorade avtalet innebär stora krav på kostnadsbesparingar och omställning av hela verksamheten, vilket skulle omfatta både personaluppsägningar och avslutade konsultavtal för radiologer.

Således blev det klart den 21 november 2018 att Unilabs förvärvar Praktikertjänst Röntgen. På såväl kort som längre sikt är denna lösning bäst för alla inblandade, så som patienter, medarbetare och ägare. Med de nya ägarna finns förutsättningar för bolaget att fortsatt förbli tongivande inom röntgen i Sverige.

På förlossnings-
avdelningen på
Danderyds sjukhus
föds närmare 4 000
barn varje år.

Under året avyttrades också Praktikertjänsts ägarandel i Scandinavian Venous Center som bedriver specialistvård för åderbräck i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Fler vunna upphandlingar

Utöver nya verksamheter för de två största dotterbolagen Praktikertjänst Psykiatri och Praktikertjänst N.Ä.R.A. kunde dotterbolaget Sollentuna Specialistklinik öppna två nya mottagningar för endoskopi, en i centrala Stockholm och en i nordöstra delen av regionen. Därtill vann Stockholm Heart Center en upphandling avseende sömnapné med start till sommaren 2019.

Vård för livets alla skeden

BB Stockholm

Här finns förlossningsmottagning med mödravård, barnmorskemottagningar, en barnvårdscentral och en ungdomsmottagning. BB Stockholm bedriver vård under graviditet, barnafödande och gynekologisk öppenvård. På förlossningsavdelningen på Danderyds sjukhus föds nästan 4 000 barn varje år.

CityAkuten

Den första mottagningen i Sverige som patienterna själva kunde välja. Det var 1983 och många uppskattade möjligheten att få tillgång till specialistvård snabbt. Idag är CityAkuten ett helt vårdkvarter med drygt 400 anställda vid Hötorget i centrala Stockholm.

Praktikertjänst Röntgen

Med tolv mottagningar är Praktikertjänst Röntgen en av landets största aktörer inom bildiagnostik. 2018 förklarade bolaget sitt avtal med Stockholms läns landsting och verksamheten såldes till Unilabs, som tog över verksamheten den 2 februari 2019.

Praktikertjänst Närsjukhus i Västra Götaland

Bedriver öppen specialistsjukvård på Dalslands, Lysekils och Strömstads sjukhus och har mottagningar inom barn- och ungdomsmedicin, diabetes, gynekologi, hjärta, hud, ljusbehandling, logopedi, rehabilitering, röntgen, ögonsjukdomar och öron-näsa-hals.

Praktikertjänst N.Ä.R.A.

Bedriver närsjukvård, äldresjukvård, rehabilitering, ASIH (Avancerad hem-sjukvård) och palliativ slutenvård i hela Stockholms län. Den 1 november 2018 tog N.Ä.R.A. över Dalengeriatriken i Enskede i södra Stockholm.

Praktikertjänst Psykiatri

Är Nordens största bolag inom privat psykiatri och driver två allmänpsykiatriska specialistmottagningar i Spånga och Kista samt en psykiatrisk specialistmottagning i Rinkeby. Verksamheten växte ytterligare 2018 när bolaget övertog driften av de psykiatriska mottagningarna i nordöstra Stockholm, med öppen- och slutenvård.

Rehab Station

Utvecklar och bedriver rehabilitering av hög standard i en stimulerande och kreativ miljö för personer med ryggmärgsskador, ortopediska skador, stroke, multipel skleros samt allmän neurologi. Rehabiliteringen bygger på integrerade medicinska, psykosociala, hälsobefrämjande och tekniska insatser.

Praktikertjänst Ryggkirurgi Strängnäs

Ett europeiskt kompetenscentrum för ryggsjukdomar och verkar inom hela det ryggkirurgiska området. Kliniken finns i Södermanland cirka fem kilometer utanför Strängnäs centrum.

Praktikertjänst Anestesi

Bedriver anestesivård främst inom Stockholms läns landsting. Har bland annat mobila enheter som utför tjänster hos andra vårdgivare.

Sollentuna Specialistklinik

Bedriver specialistvård inom gastro, endoskopi, ortopedi, öron-, näsa- och halssjukdomar samt smärtmottagning i Sollentuna. Sedan april 2018 finns en gastromottagning i centrala Stockholm.

Stockholm Heart Center

Stockholm Heart Center är en kombinerad mottagning för kardiologi och fysiologi som stödjer primärvården och avlastar sjukhusen genom att utreda, diagnosticera och behandla patienter med hjärt- och kärlsjukdom.

Praktikertjänst Närsjukhus Simrishamn

Närsjukhus Simrishamn tillhandahåller närsjukvård och viss specialiserad vård i Tomelillas och Simrishamns kommuner. Praktikertjänst driver sjukhuset sedan 2014 för Region Skånes räkning.

UltraGyn

UltraGyn startade ursprungligen 1991 och verksamheten har successivt utvecklats till att bli ett av Stockholms ledande företag inom specialiserad vård för kvinnor i livets alla skeden.

En inblick i Dotterbolag Hälso- och sjukvård

”Alla är vänliga och omtänksamma”

När Praktikertjänst N.Ä.R.A. i november 2018 tog över driften av Dalengeriatriken i Enskede i södra Stockholm blev man det största dotterbolaget i koncernen, med en omsättning närmare en miljard om året. Möt Ewa Csatlos som är en av alla hundra patienter N.Ä.R.A. behandlar varje år.

Linda Siberg
Enhetschef

Praktikertjänst
N.Ä.R.A.
Handen

En människa ska få leva sitt liv ända till att hon dör. Det är målsättningen för personalen på den palliativa avdelningen på Praktikertjänst N.Ä.R.A.

– Livskvalitet i livets slut är vårt uppdrag. Den ser väldigt olika ut för olika personer, säger enhetschefen Linda Siberg. Förmiddagen är vacker, himmelen är intensivt blå och luften krispig. Patienten Ewa Csatlos befinner sig i hennes sjukrum på Praktikertjänst N.Ä.R.A.s avdelning för vård i livets slutskede i Handen söder om Stockholm. Ewa är nästan blind, men ler och nickar när hon får en beskrivning av den fina dagen. Den som levt i 80 år vet hur en sådan dag känns mot huden och i lungorna.

”Folk tänker ofta bara på döden när vi pratar om palliativ vård, men det är mycket mer. Livet ska levas ända till man dör”

Ewa har flera sjukdomsdiagnoser men bor själv i ett radhus i Brandbergen med hjälp av Avancerad sjukvård i hemmet (ASIH) och hemtjänst. När hon får alltför ont kommer hon in för omsorg och smärtlindring.

– Det är jättelänge sedan jag fick cancer men för några år sedan fick jag svåra smärtor och kom in till sjukhuset, sen bröt jag höften och sen dess har jag fått hjälp hela tiden faktiskt, berättar Ewa.

När Ewa kom hit för två veckor sedan kände hon inte personalen, men nu gör hon det.

– Det är toppen att ligga här. Man blir väldigt väl omhändertagen. Det är lugnt och skönt. Alla är vänliga och omtänksamma.

Omtanke om patient och anhöriga

Denna vackra dag är den första dagen på resten av livet för tre familjer. Tre patienter har gått bort det senaste dygnet.

– Det märks inte utåt men idag är stämningen på avdelningen lite dämpad, berättar enhetschefen Linda Siberg.

När det sker går personalens fokus över till de anhöriga. Drygt sex veckor senare kontaktar personalen de närstående för ett uppföljande samtal.

– Efter det praktiska med begravning och boupp-teckning märker man hur vardagen ter sig. Då är det lätt att bli nedstämd och fastna i sorgprocessen, därför hör vi av oss.

Avdelningen har 22 platser, alla enkelrum. I snitt stannar patienterna 18–19 dagar.

– De är ofta medvetna om att de inte kan bli botade, men hur medvetna de är om döden är olika. En del tar inte till sig den insikten förrän precis innan de ska dö. Här får patienten vara sig själv och de närstående kan vistas här dygnet runt. De kan ställa in extra sängar i

rummet, får laga egen mat i dagrummet och det finns tv, soffor, en flygel, böcker, en barnhörna med leksaker, pyssel och spel.

– Husdjur får också komma. En patient hade sin fågel här, hon var ensamstående och det var viktigt för henne.

Nyckelordet är "personcentrerad vård"

Allt personalen gör går ut på att hjälpa patienterna att ha en så bra sista tid som möjligt, uppfylla de önsningar som är möjliga och förbereda sig för att lämna den här världen. Vid inskrivningen görs en individuell vårdplan utifrån vad varje patient berättar.

– Med hjälp av den kommer människan bakom sjukdomen fram. Det hjälper oss att skapa en dialog med patienten och involvera dem och deras anhöriga i vården, säger sjuksköterskan Monica Zajdel.

Praktikertjänst N.Å.R.A.s vård utgår från hela människan: fysiskt, psykiskt, socialt och existentiellt. Att fokusera på vad som är viktigt för personen i den aktuella tillvaron är centralt. Det kan vara att kunna duscha själv, att orka umgås med familj och att få åka hem på permission. Poängen är att patienten ska kunna behålla sin integritet och självbild till slutet. En patient älskade att sitta i sin fåtölj och läsa med en liten whiskey bredvid sig.

– Då fick han det, det var hans livskvalitet. Folk tänker ofta bara på döden när vi pratar om palliativ vård, men det är mycket mer. Livet ska levas ända till man dör, säger Monica.

▲
Patienten
Ewa Csatlós
trivs på
N.Å.R.A.

◀ För sjuksköterskan Monica Zajdel är det viktigt att alla patienter kan behålla sin självbild.

Kvalitet

Det ska vara lätt att göra rätt

Praktikertjänsts verksamheter arbetar varje dag för att skapa en god och trygg vård för våra patienter. Det viktigaste kvalitetsarbetet görs av medarbetarna i verksamheterna som varje dag följer upp kvaliteten och arbetar med förbättringar.

Anders Jonsson
Tillträdande
kvalitetschef

Praktikertjänst arbetar inom fem kvalitetsområden

- Klinisk kvalitet
- Patientsäkerhet
- Miljö
- Arbetsmiljö
- Strålsäkerhet

Praktikertjänst har sedan starten arbetat intensivt för att skapa verktyg och förutsättningar för att kvalitet ska få en betydande plats inom bolagets verksamheter. Med syftet att säkerställa att verksamheterna levererar mätbar, högkvalitativ vård till rätt kostnad, antogs 2016 en ny kvalitetsstrategi.

– Under de senaste dryga 20 åren har regelverken kring både tandvård och hälso- och sjukvård blivit mer omfattande och det ställs högre krav från både patienter och myndigheter. Kvalitetsfrågor är därför helt centrala för Praktikertjänsts framtida tillväxt och fortsatta framgångar, säger Anders Jonsson, leg. tandläkare och tillträdande kvalitetschef på Praktikertjänst.

Regelverken för hur organisationer inom tandvård och hälso- och sjukvård ska arbeta med ledningssystem är tydliga. Ett ledningssystem ska fastställa hur verksamheten ska ledas, sätta upp mål för verksamheten och följa upp och utvärdera dessa mål. Praktikertjänsts nya, gemensamma lednings-

system, bygger på dessa tre delar och implementeras i verksamheterna under 2019.

– Det blir lättare att göra rätt med det nya, gemensamma ledningssystemet. Vi flyttar vårt kvalitetsarbete från händelse- och tillbudsanalyser till ett mer förebyggande riskarbete. Ett planerat kvalitetsarbete frigör också mer klinisk tid då säkrade processer och rutiner skapar ordning och reda.

Det långsiktiga målet med Praktikertjänsts interna kvalitetsarbete är att vara marknadsledande när det gäller kvalitet och patientsäkerhet.

”Kvalitetsfrågor är helt centrala för Praktikertjänsts framtida tillväxt”

– Praktikertjänst är sedan länge ett väl etablerat företag och visar upp år efter år fina resultat i kvalitetsmätningar. De goda omdömena är ett resultat av att företaget ägs och drivs av verksamhetsansvariga aktieägare. Att patienterna är nöjda och upplever att de får en hög vårdkvalitet är i slutändan det viktigaste för oss, avslutar Anders Jonsson.

Praktikertjänst och SKaPa

Praktikertjänst är som enda privata aktör med och driver kvalitetsregistret SKaPa. De grundläggande syftena med SKaPa är att förbättra och utveckla vårdens kvalitet och behandlingsresultat för såväl sjukdomsförebyggande som sjukdomsbehandlande åtgärder avseende tand- sjukdomarna karies och parodontit.

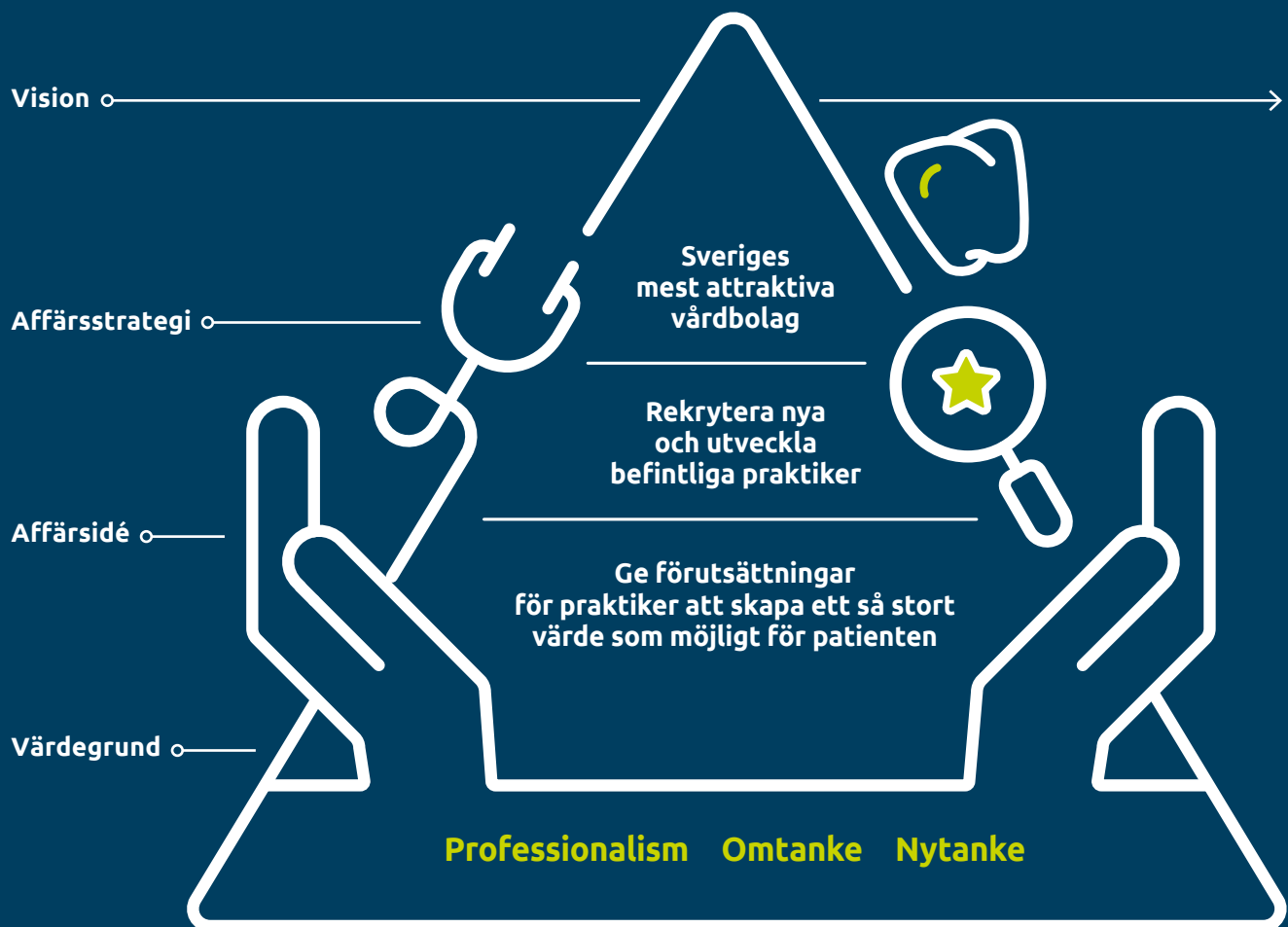
Hållbarhet

I snart sextio år har Praktikertjänst erbjudit högkvalitativ tandvård och hälso- och sjukvård till patienter runt om i hela Sverige. Utifrån tre fokusområden arbetar vi för ett hållbart samhälle där vi fortsatt erbjuder vård av hög kvalitet samtidigt som vi har nöjda medarbetare och hushåller med samhällets resurser.

Denna hållbarhetsredovisning utgör Praktikertjänst ABs lagstadgade hållbarhetsrapport och är en del av förvaltningsberättelsen för Praktikertjänst AB med organisationsnummer 556077-2419. Årets hållbarhetsredovisning avser räkenskapsåret 2018. Rapporten gäller för alla bolag i Praktikertjänstkoncernen.

Praktikertjänsts hållbarhetsarbete och Agenda 2030

Praktikertjänsts främsta bidrag till en hållbar utveckling är grundat i kärnverksamheten som består av hälsa och välbefinnande. Vi ska vara en attraktiv arbetsgivare i en bransch som präglas av tuffa arbetsförhållanden. Verksamheten är delvis finansierad av skattemedel vilket vi tar ansvar för, samtidigt som en biprodukt av vår leverans påverkar miljön.

FN:s globala hållbarhetsmål

En av flera utgångspunkter för Praktikertjänsts hållbarhetsarbete är FN:s Agenda 2030. Det är en universell agenda som inrymmer de 17 globala målen för hållbar utveckling.

Tre fokusområden

I vårt hållbarhetsarbete utgår vi från tre fokusområden. De har tagits fram utifrån genomförd intressentanalys, väsentlighetsbedömning och en riskanalys. Dessa ligger till grund för våra icke-finansiella resultatindikatorer (KPI).

Utgår ifrån FN:s globala mål och företagets kärnverksamhet

Våra fokusområden är baserade på gemensamma nämnare mellan FN:s globala mål, vår värdegrund och vår affärsidé. De har identifierats

i en analys mellan Agenda 2030 och koncernens styrande dokument. De integreras i vår affärsplan och blir därmed en naturlig del i den löpande styrningen och uppföljningen av verksamheten.

**Integreras i
vår affärsplan**

Vi tar ansvar för patienterna

Primär koppling till mål 3

Hälsa och välbefinnande

Vår kärnverksamhet är att ge vård av hög kvalitet och på så vis bidra till god hälsa och högt välbefinnande. Vi ser vårt ansvar utifrån hela vårdkedjan.

Vi tar ansvar för medarbetarna

Primär koppling till mål 5 och 8

Arbetsmiljö och jämställdhet

Engagerade medarbetare och praktiker är en förutsättning för att kunna leverera vård av hög kvalitet. För det krävs god arbetsmiljö och bra villkor.

Vi tar vårt samhällsansvar

Primär koppling till mål 6 och 10

Miljö och finansiering

Vår verksamhet har påverkan på miljön. Delar av verksamheten är skattefinansierad. Båda dessa faktorer ställer krav på att agera långsiktigt, hållbart och ansvarstagande gentemot nuvarande och kommande generationer.

Investeringar i hälsa genom till exempel hållbara hälso- och sjukvårdssystem är alltid en återinvestering i samhällets utveckling i stort.

Vi tar ansvar för patienterna

Mål

---

90 procent "Kundnöjdhet" inom tandvård

90 procent "Kundnöjdhet" inom primärvård

Under 2019 beslutas ett mål för "Kundnöjdhet" inom specialistvården

Under 2019 beslutas ett mål för "Kundnöjdhet" inom rehabverksamheten

Under 2019 beslutas nya mål och KPI:er för klinisk kvalitet i koncernen

---

Mål och KPI:er kompletteras baserat på 2018 års resultat i SKI och SKL:s patientenkäter med avseende på "Helhetsintryck" inom specialistvården. Ett arbete har påbörjats för att ta fram mål och KPI:er inom rehabverksamheten samt för att mäta klinisk kvalitet.

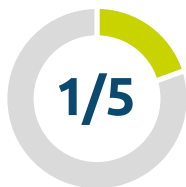
Patienter

Hälsa och välbefinnande

1 av 3 tandvårdspatienter besöker någon av våra mottagningar.

1 av 5 vårdpatienter besöker någon av våra mottagningar.

En grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och bidra till samhällets utveckling är en god hälsa. Investeringar i hälsa genom till exempel hållbara hälso- och sjukvårdssystem är därför alltid en återinvestering i samhällets utveckling i stort.

Ärligen söker sig en stor del av Sveriges miljoner patienter till Praktikertjänst. Varje patient ska erbjudas högkvalitativ vård. Det sker med stöd av proaktivt kvalitetsarbete och ständiga förbättringar, som ger bättre vårdkvalitet och högre patientsäkerhet. God patientsäkerhet är grundläggande i alla våra verksamheter, inte minst eftersom ett enskilt misstag kan skada en patient. Vidare bidrar högkvalitativ vård till bättre patientupplevelser och att fler får vård för pengarna. Införande av nya metoder, material och annat som direkt kan påverka patientsäkerheten föregås alltid av en riskanalys.

Ett bra bemötande, information kring behandlingsalternativ och delaktighet i värden är delar som patienter i allt högre utsträckning efterfrågar. Dessutom är det grundläggande verktyg för en god vård. Våra enheter utvärderas i de nationella patientundersökningar som görs av Sveriges kommuner och landsting (SKL) samt Svenskt kvalitetsindex (SKI). Genom dessa identifieras också många förbättringsområden.

Hög klinisk kvalitet ger nöjda patienter

Våra verksamheter har de senaste nio åren tillhört det bolag med allra bäst resultat i såväl den nationella patientenkät inom primärvård som SKL genomför och den patientenkät som SKI tar fram för tandvård. Under 2018 har ett arbete påbörjats för att ta fram metoder för att mäta patientupplevd kvalitet inom specialistvården samt inom rehabverksamheten.

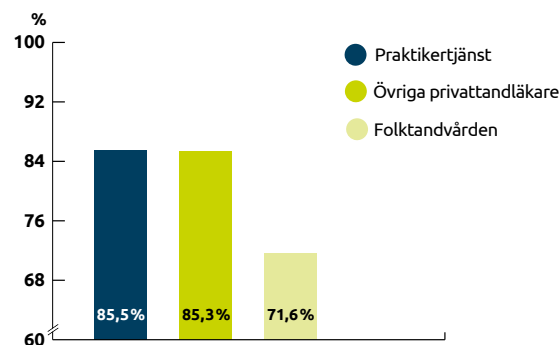
Det interna kvalitetsarbetet är högt prioriterat för oss. Vårt gemensamma ledningssystem minskar variationen och risken för misstag och alla allvarliga patientskador rapporteras till de nationella myndigheterna. Detta är ett viktigt led i att förbättra patientsäkerheten och upprätthålla en hög kvalitet. Anmälningarna följs alltid upp av en undersökning som tar reda på de bakomliggande orsakerna, ger

lärdomar och leder till att nödvändiga åtgärder vidtas. Antalet lex Maria-anmälningar till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) var under 2018 en inom tandvård och 29 inom hälso- och sjukvård.

Vi följer gällande lagar och regelverk för insamling och behandling av personuppgifter och under 2018 har system och rutiner uppdaterats för att följa den nya lagstiftningen GDPR. Ärligen hanterar vi stora mängder patientdata, vilket ställer höga krav på vårt dataskydd. All information och data inom bolaget skyddas ändamålsenligt så att ingen obehörig kan komma åt dessa.

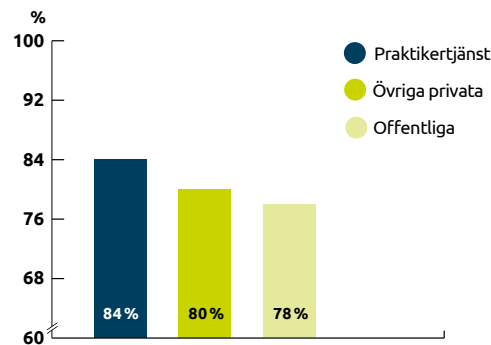
SKI Nöjdhetsindex 2018

Tandvård

SKL Nationell Patientenkät 2018

Primärvård

Arbetsmiljö och jämställdhet

3 000

Under 2018 besökte nästan 3000 deltagare våra lärarledda utbildningar och tillsammans samlade de ihop hela 35 000 fortbildningspoäng. Totalt genomfördes 242 utbildningsdagar.

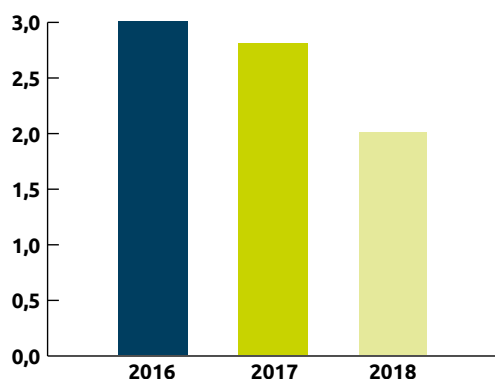
Praktikertjänst strävar efter att attrahera medarbetare som vill bidra till att göra svensk vård bättre, genom att ta ansvar och göra skillnad. Vi strävar efter ett ledarskap som leder till delaktighet, möjlighet att påverka och i slutändan högre vårdkvalitet. Våra medarbetares hälsa, kompetens och värderingsstödda engagemang är av central betydelse i införandet av nya metoder.

Våra övergripande arbetsmiljömål och vårt arbetsmiljöarbete kopplar till En arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020 (Skr. 2015/16:80). Allt vårt arbetsmiljöarbete tar hänsyn till människors olika förutsättningar och bidrar till utvecklingen av både individer och verksamhet samtidigt som det förebygger ohälsa, olycksfall och motverkar att människor utestängs från arbetslivet.

Som arbetsgivare är vi angelägen om att varje medarbetare har god hälsa och mår bra både på jobbet och på fritiden. Bolaget arbetar därför aktivt med arbetsmiljöfrågor och friskvård. Grunden till detta arbete är interna riktlinjer och policyer som säkerställer att arbetsmiljölagstiftning och tillhörande förordningar följs.

Sjukvården i Sverige har stora utmaningar med personalomsättning och sjukfrånvaro bland vårdpersonal. Inom hela bolaget var sjukfrånvaron 2018 2 procent. Andelen hyrläkare är omkring 4 procent.

Total sjukfrånvaro

Engagerade medarbetare

Runt om i landet arbetar våra drygt 9 000 medarbetarna på omkring 1 400 mottagningar. Det lokala arbetsmiljöarbetet är därför viktigt. För att utvärdera arbetet med arbetsmiljön och identifiera förbättringspotential genomförs medarbetarundersökningar. Resultaten tillgängliggörs för chefer och medarbetare i grupper där minst tre medarbetare har svarat frågorna för att fungera som ett underlag för gemensam förbättring.

Under hösten 2018 genomfördes en större arbetsmiljöundersökning bland våra medarbetare. Frågorna i undersökningen utgick från Hållbart medarbetarengagemang (HME), som rekommenderas av SKL. Totalt HME-index för Praktikertjänst AB blev 81 – att jämföra med regionernas snitt på 76 under perioden 2014–2016.

Hållbart medarbetarengagemang (HME) i genomsnitt för

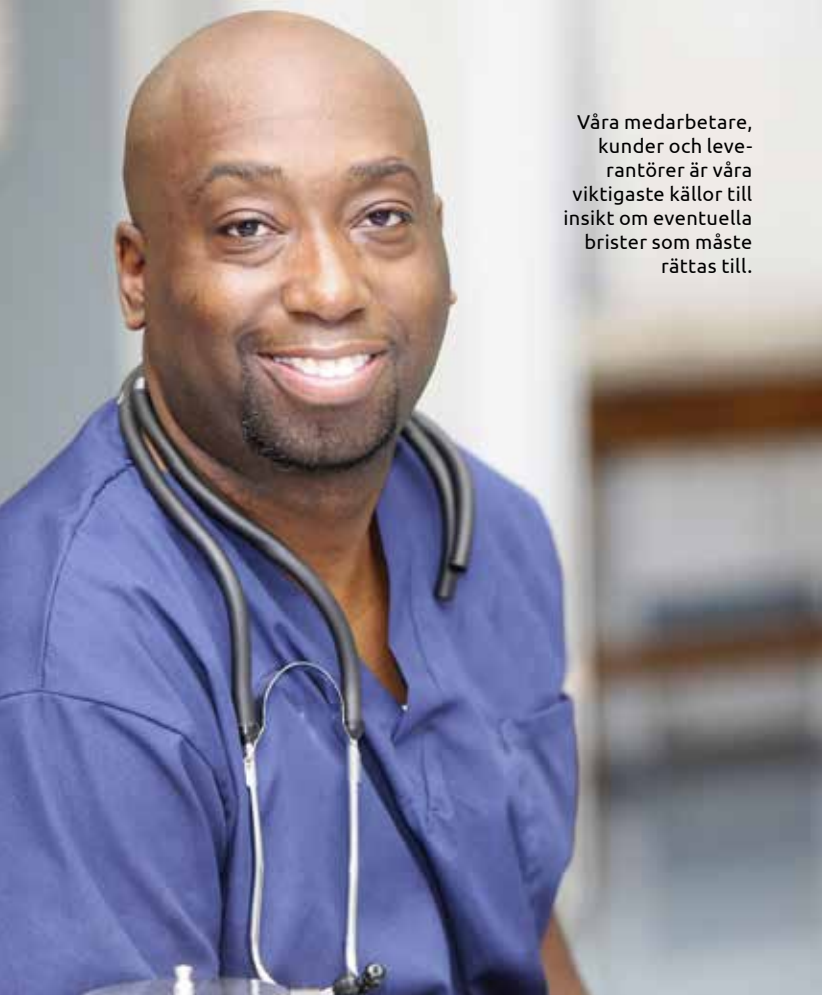
Praktikertjänst	81
Regionerna	76

Kompetensutveckling genom hela karriären

Vi tror på ständiga förbättringar och att alla människor kan och vill fortsätta utvecklas. Därför är vi en lärande organisation som erbjuder våra medarbetare möjlighet till kompetensutveckling. Fortbildning är dessutom ett sätt att utveckla kvaliteten och därmed ge patienterna den allra bästa vården. I vår kompetensportal PTJ Akademi kan alla medarbetare hitta vårt breda utbud av kurser och få överblick över sin utbildningshistorik. Totalt genomfördes 242 utbildningsdagar under året, med närmare 3 000 deltagare.

Reklamationer och missförhållanden

Vi strävar efter att ha ett öppet företagsklimat, hög affärsetik och alltid se möjligheterna med nya förbättringar. Även om riskerna i regel bedöms som låga vet vi att brister i verksamheten kan uppstå.

Våra medarbetare, kunder och leverantörer är våra viktigaste källor till insikt om eventuella brister som måste rättas till.

Vi tar ansvar för medarbetarna

Mål

Nollvision arbetsolyckor

Nollvision arbetsrelaterad sjukfrånvaro

Nollvision kränkande särbehandling

100 procent nöjda medarbetare

100 procent engagerade medarbetare i arbetet med en god hälso- och säkerhetskultur

Våra medarbetare, kunder och leverantörer är våra viktigaste källor till insikt om eventuella brister som måste rättas till. Den som misstänker en oegentlighet, som strider mot våra värderingar, affäretiska policy eller lagen ska ha möjlighet att komma till tals utan rädsla för repressalier och alla uppgifter kan lämnas anonymt.

För att skydda uppgiftslämnare finns en visselblåsarfunktion med tillhörande rapporteringsfunktion. De anmälningar som tas emot hanteras av en extern part som i sin tur rapporterar ärendet till en inrättad Etisk kommitté. Kommittén inkluderar, förutom ett antal nyckelroller inom Praktikertjänst, även en extern jurist – vid händelse att en anmälan berör någon av medlemmarna i den etiska kommittén.

Under 2018 rapporterades ett ärende till vår visselblåsarfunktion, som inte uppfyllde Datainspektionens kriterier för hantering i en visselblåsarfunktion.

Trygg arbetsmiljö fysiskt och psykiskt

Vi har nolltolerans mot all form av kränkande särbehandling. Det innebär att vi tar avstånd från och konsekvent motverkar alla former av diskriminering,

mobbing och sexuella trakasserier. Det finns också en konsekvent praxis sedan 15 år tillbaka för hur vi hanterar dessa typer av ärenden, och företagets introduktionsutbildning innehåller avsnitt om både vår värdegrund och mänskliga rättigheter. Mot bakgrund av #metoo-rörelsen hösten 2017 har uppdateringar i både policy och rutiner mot kränkande särbehandling gjorts.

Arbetsbelastningen och arbetsmiljön för vårdpersonal är viktig. Givet att medarbetare på våra mottagningar kan utsättas för joniserande strålning finns det särskilda rutiner för hur alla ska arbeta för att medarbetare, patienter och allmänhet ska ha att ha en säker strålmiljö. Det finns också studier som visar att en majoritet av kliniskt verksamma tandläkare har symtom som värk i nacke axlar, och liknande siffror finns för tandsköterskor och tandhygienister. Därför arbetar vi för att minska problemen genom att skapa möjligheter för en god ergonomisk utformning av arbetsplatsen, sprida kunskap hos medarbetarna vad det innebär och vad som är en bra arbetsställning i kombination med att använda prismatiska glasögon.

Vi strävar efter att minska energi- och resursförbrukning, transporter, miljöbelastande produkter och avfall.

Samhälle

Miljö och finansiering

1960

Sedan 1960 gör vi svensk vård bättre genom att ta ansvar för, och driva på, utvecklingen för god hälsa.

Praktikertjänst grundades för att underlätta för privatpraktiserande läkare och tandläkare men också för att bedriva en av den världsökande allmänheten uppskattad verksamhet. Sedan vår verksamhets början 1960 har vi startat många nydanande och lyckade satsningar inom vård, tandvård, barnomsorg och missbrukarvård. Vår existens har möjliggjort och säkerställt alla människors rätt till vård och valfrihet.

Därigenom gör vi svensk vård bättre genom att ta ansvar för, och driva på, utvecklingen för god hälsa. En av hörnstenarna i vår kooperativa affärsmodell är att endast de som arbetar som verksamhetsansvariga vårdutövare i bolaget kan vara aktieägare. Vi tar ansvar för att bedriva en ekonomiskt sund och långsiktig verksamhet i samklang med den miljö vi verkar i och accepterar inte åtgärder som snedvrider konkurrens och hindrar en sund ekonomisk utveckling.

Vårt anseende kan skadas av mutor eller på andra sätt otillbörligt beteende. För att undvika att någon tar emot eller ger en fördel i samband med behandling, inköp eller vid annan tänkbar händelse har bolaget policyer och rutiner där det tydligt framgår att vi inte accepterar någon form av mutor eller korruption.

Vår policy för inköp finns till för att motverka etiska missförhållanden i vår leverantörskedja. Sådana missförhållanden kan påverka oss negativt.

För oss är det självklart att ta ansvar för att utveckla den svenska värden på ett sätt som främjar hälsa, miljö och hushåller med våra gemensamma resurser. Som ett led i detta har vi under 2018 påbörjat arbetet med att ta fram mätmetoder för KPI:er inom produktivitet. Vår forsknings- och utvecklingsbidrag för 2018 tilldelade åtta projekt inom tandvård och hälso- och sjukvård och spänner från ryggmärgsskador och digital teknik till tandkronor

och utvärdering av risken för hjärt-kärlsjukdomar. Tillsammans delar projekten på 500 000 kronor.

Våra verksamheter har på sina egna sätt olika bäring och påverkan på miljön men de har generellt en låg belastning på omgivande miljö. Vi följer rutiner och använder produkter som minskar skadlig påverkan på miljö och hälsa. Miljöarbetet styrs av miljöpolicy och interna riktlinjer, kraven i miljölagstiftningen och tillhörande förordningar följs och miljösamordnare utses på mottagningarna för att bevaka och driva miljöarbetet framåt. Lokala hänsyn tas alltid till regionernas miljöpolitiska program och kontinuerligt arbete för att bidra till nationella och regionala miljömål.

Rutiner för miljöarbete på mottagningarna bedrivs med stöd från vårt gemensamma ledningssystem. Miljöfrågor tas upp på arbetsplatsmöten och genom löpande uppdateringar i ledningssystemet och miljöcertifierade mottagningar genomgår årligen interna och externa miljörevisioner.

Säker hantering av läkemedel och kemikalier

Vi strävar efter att minska energi- och resursförbrukning, transporter, miljöbelastande produkter och avfall. Miljöpåverkan beaktas vid inköp av produkter och tjänster och miljömärkta produkter väljs när det är möjligt. Vid köp av företagsbilar väljs miljöklassade bilar med låga koldioxidutsläpp. Vid tecknande av elavtal väljs förnybar el och elförbrukningen begränsas genom till exempel rutiner för att släcka och stänga av utrustning över nätter och helger.

Kemikalier och läkemedel hanteras säkert och utsläpp till luft och vatten minimeras. Kemikaliehanteringen är begränsad och sker på ett säkert sätt. Några utsläpp till omgivningen via avlopp eller ventilation ska inte förekomma. Inom värden är läkemedels- hanteringen central för att undvika skadlig påverkan

på miljön eftersom läkemedel som inte tas upp av kroppen kommer till stor del ut i miljön via reningsverken. Därför är läkemedel i allt större omfattning miljödeklarerade och för vissa gäller en restriktiv förskrivning. Verksamheternas läkemedelsrester och smittförande avfall samlas in för destruktion i någon av de särskilda anläggningar som är avsedda för förbränning av smittförande avfall och läkemedel.

Löpande kvicksilversaneringar

Kvicksilver är ett av de allvarligaste miljögifterna och trots att amalgam förbjöds 2009 är det fortfarande få tandvårdsmottagningar som har nollutsläpp av kvicksilver. Sedan 2016 genomförs saneringar var tionde år på våra mottagningar samt i samband med övertagandet av nya kliniker. Det beräknas fortfarande finnas upp till cirka 15 ton kvicksilver i tänderna hos svenska befolkningen att ta hand om. Inom EU uppskattas det finnas mer än 1 000 ton kvicksilver i befolkningens munnar.

Hösten 2016 startade vi, i samarbete med Sweden Recycling och IVL Svenska Miljöinstitutet, ett projekt för att minimera utsläppen av kvicksilver. Projektet har fått ekonomiskt stöd av LIFE – EU:s program för miljö och klimat. Huvudsyftet är att minimera utsläppen av kvicksilver genom att vidareutveckla teknik, öka medvetenhet och kunskap samt utveckla förslag på riktlinjer för optimalt och effektivt underhåll av amalgamavskiljare.

De löpande saneringarna samt saneringarna som skett inom ramen av LIFE-projektet har under 2018 samlats in 18,8 kilo kvicksilver, varav 8,5 kilo inom ramen för LIFE. Kunskapen sprids nu vidare inom EU genom seminarier, platsbesök och kunskapsportalerna www.hg-rid.eu som finns tillgänglig på svenska, engelska, franska, spanska och tyska.

**Vi tar vårt
samhällsansvar**

Mål

Tandvårdslokaler rena från kvicksilver

100 procent tandvårdsmottagningar med Sweden Recyclings miljöpaket

Förskrivning av antibiotika enligt regionernas miljömål

100 procent av förskrivarna följer nationella rekommendationer inom antibiotikaförskrivning

Under 2019 beslutas nya mål och KPI:er för produktivitet

En inblick i rehabverksamheten

Rehabilitering ger stora samhällsvinster

Praktikertjänst har ett tjugotal rehabiliteringsenheter som tar emot patienter med besvär i muskler, leder och skelett eller har svårighet att klara dagliga aktiviteter. Mycket tyder på att bra och snabb rehabilitering ger stora vinster för såväl individen som för samhället.

Mathias Björkman
Sjukgymnäst

Prima Fysiocenter,
Trollhättan

Ett stort antal studier pekar på att aktiva rehabiliteringsinsatser och ett snabbt agerande vid sjukskrivningar ger positiva effekter för individen. Dessa effekter kan märkas på individens funktion, sjukdagar och in- eller återinträde i arbetslivet.

På lite längre sikt innebär rehabilitering även stora samhällsekonomiska vinster. Enligt de försiktiga antaganden, med ett omfattande antal undersökningar som bakgrund, som görs i utredningen Den Arbetslivsinriktade Rehabiliteringen, skulle en fördjupad rehabilitering medföra omfattande samhällsvinster – varje satsad krona kan ge upp till nio kronor tillbaka!

Det ligger i linje med den förenklade modell som Praktikertjänst arbetat fram, där framgår att samhällsvinsten för en minskad sjukskrivningsdag i genomsnitt kan uppgå till så mycket som 1 500 kronor. Det visar att det inte bara är rehabilitering som behövs utan också resurser till förebyggande åtgärder.

Förebyggande åtgärder är viktigt

Mathias Björkman har arbetat som sjukgymnäst sedan 2006 och driver sedan 2016 Prima Fysiocenter i Trollhättan tillsammans med sin kollega, Stefan Vennberg. Sedan starten har de successivt vuxit och behandlar idag över 2 500 unika individer varje år, med närmare 12 000 unika patientbesök.

– Vår roll som sjukgymnaster blir allt viktigare när primärvården är hårt belastad. Vi kan vara första instans för patienter som har problem med rörelseapparaten. Då kan primärvårdens läkarkår fokusera på att behandla andra patienter. Så kan vi arbeta smartare tillsammans, säger Mathias.

Han känner igen bilden av att värdet av att få individer i arbete är högt och berättar om tre vinster med rehabilitering: vinsten för individen, vinsten för samhället och den stora hälsovinsten som görs.

– I takt med att samhället omkring oss snurrar allt snabbare och att allt fler har stillasittande yrken samt upplevd tidspress och stress, så krävs krafttag för att komma åt den psykiska ohälsan och livsstilssjukdomar som delvis bygger på en för inaktiv livsstil och felaktig kost, säger Mathias och fortsätter:

– Det finns inga genvägar till en bättre hälsa och det krävs både fysisk aktivitet och sund kosthållning. Därför behövs förebyggande behandling och att vården möter patienten tidigt, säger Mathias.

Fysioterapeuten Tove Jendman träffar en patient på mottagningen i rörelse fysioterapi i Göteborg, som har fokus på kvinnohälsa. Patienten har haft smärta runt svanskotan efter en förlossning och är på ett uppföljande besök. Tove Jendman visar hur patienten kan ligga på golvet och träna muskeln iliopsoas kontraktionsförmåga med hjälp av en pilatesboll.

Policyer i hållbarhetsfrågor

Allt vårt arbete tar sin grund i våra värderingar, våra policyer och de övergripande affärsstrategierna. Alla som arbetar inom Praktikertjänst informeras om våra policyer och riktlinjer och vad de innebär i syfte att skapa gemensamma förhållningssätt i viktiga frågor.

- Riktlinjer för hållbarhet
- Arbetsmiljöpolicy
- Mångfalds- och antidiskrimineringspolicy
- Välgörenhetspolicy
- Etiska riktlinjer för leverantörer
- Riktlinjer för Inköp
- Leverantörsbedömning
- Leverantörsvärdering
- Riktlinjer för mötesverksamhet och tjänsteresor kontoret
- Policy för förmånsbil
- Policy för firmabil
- Policy mot skadligt bruk

Vi följer kontinuerligt upp och analyserar hur bolaget efterlever policyer och den verkan de har. Det arbetet sker genom interna revisioner och tredjepartsgranskning, ledningssystem, rådgivning av experter på kontoret till verksamheterna, workshops, uppföljning och uppdatering av nya lagkrav samt flera kompetens- och ledarskapsprogram.

Revisorns yttrande avseende hållbarhetsrapporten

Till bolagsstämman i Praktikertjänst AB, org.nr 556077-2419.

Uppdrag och ansvarsfördelning

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten för år 2018 på sidorna 31–42 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Granskningens inriktning och omfattning

Vår granskning har skett enligt FAR:s rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

Uttalande

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den 18 mars 2019
Ernst & Young AB

Erik Sandström
Auktoriserad revisor

Den finansiella verksamheten

En stark finansiell ställning skapar förutsättning för Praktikertjänsts unika affärsmodell att fortsätta utvecklas in i framtiden.

Den finansiella verksamheten

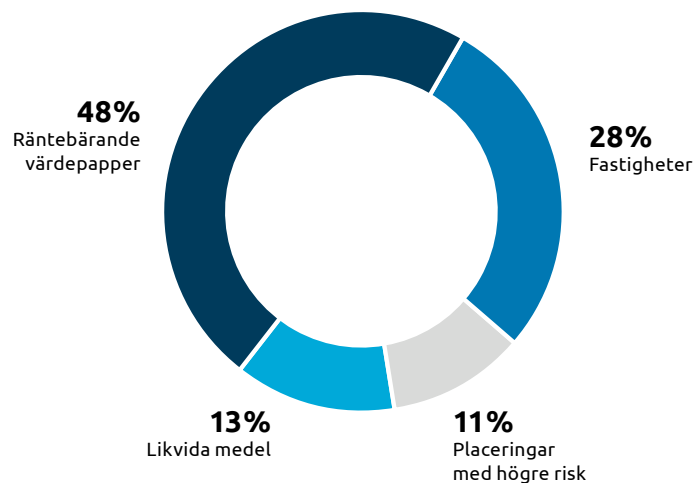
En stark finansiell ställning skapar förutsättning för Praktikertjänsts unika affärsmodell att fortsätta utvecklas in i framtiden.

Praktikertjänstkoncernens finansiella verksamhet bedrivs inom moderbolaget och dotterbolagen Praktikertjänst Fastigheter, Praktikertjänst Försäkring samt Praktikerinvestbolagen. Praktikertjänst AB:s Pensionsstiftelse tryggar de ägaranknutna pensionerna och ingår tillsammans med koncernen i en samordnad kapitalförvaltning.

För att bibehålla en långsiktigt stark finansiell ställning är den största andelen av koncernens finansiella tillgångar placerade med låg risk.

Koncernens finansiella placeringar

Marknadsvärde 4 120 mkr (4 212 mkr)

Likvida medel, mkr

543	2018
981	2017

Räntebärande värdepapper, mkr

1 974	2018
1 659	2017

Fastigheter, mkr

1 140	2018
1 140	2017

Placeringar med högre risk, mkr

463	2018
432	2017

Koncernens finansiella placeringar delas in i fyra kategorier

Likvida medel

Med likvida medel avses koncernens samlade banktillgodohavanden och behållning på skattekonton hos Skatteverket. Merparten av de likvida medlen finns i moderbolaget. Vid utgången av 2018 uppgick likvida medel till 543 mkr (981 mkr).

Räntebärande värdepapper

Räntebärande värdepapper består av placeringar i obligationer och certifikat utgivna av staten, bostadsinstitut, banker samt företag och andra emittenter. Innehaven fördelar sig över två delportföljer; en penningmarknadsportfölj med kortare löptid och en obligationsportfölj för innehav med längre löptid. Placeringarna har mycket låg risk och ger i det rådande ränteläget en låg avkastning. Vid utgången av 2018 uppgick marknadsvärdet på koncernens tillgångar som var placerade i räntebärande värdepapper till 1 974 mkr (1 659 mkr).

Fastigheter

Koncernens fastigheter förvaltas av dotterbolaget Praktikertjänst Fastigheter AB. Vid årsskiftet

ägde koncernen fyra fastigheter, tre i vilka bolagets kontor är beläget, samt en vårdfastighet. Total uthyrningsbar yta uppgår till cirka 20 500 kvadratmeter.

I vårdfastigheten har nya lokaler färdigställt under 2018 till dotterbolaget Rehab Station Stockholm AB. Renoveringen omfattade ca 650 kvadratmeter.

Vid utgången av 2018 uppgick marknadsvärdet för koncernens fastigheter till 1 140 mkr (1 140 mkr).

Placeringar med högre risk

Praktikerinvestbolagen gör investeringar i framförallt onoterade bolag via fonder men även direkt i bolag och i noterade aktier. Av koncernens totala finansiella medel är det endast dessa som är placerade i tillgångar förknippade med något högre risk i syfte att uppnå en högre avkastning. Denna kategori utgjorde vid utgången av 2018 cirka 11 procent av koncernens totala finansiella tillgångar, marknadsvärdet uppgick till 463 mkr (432 mkr).

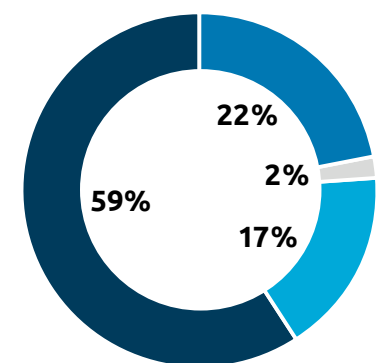
Praktikertjänst Försäkring

Praktikertjänst Försäkring AB tecknar ansvars-, egendoms- och avbrottsförsäkringar inom koncernen. Bolaget verkar aktivt för arbete med riskanalyser och förebyggande skydd samt är ett långsiktigt strategiskt instrument för att effektivisera risk management och riskfinansiering.

Pensionsstiftelsen

Trygghandet av de ägaranknutna pensionerna enligt PTP-planen i Praktikertjänst AB sker genom Praktikertjänst AB:s Pensionsstiftelse. Från 2017 har en övergång till en premiebestämd pensionsplan genomförts för merparten av bolagets verk samma ägare som istället tryggas genom tecknande av försäkring.

Pensionsstiftelsens placeringstillgångar

- Obligationer
- Aktier Global
- Tillväxtmarknader
- Korta räntor

Pensionsstiftelsens avkastning för 2018 var svagt negativ och uppgick till -0,2 procent (4,3 procent). Detta är något sämre än utvecklingen för stiftelsens viktade jämförelseindex vilket främst förklaras av en väl försiktig hållning till ränterisk när låga obligationsräntor blev ännu lägre. Obligationsportföljen steg därför mindre än marknaden. Aktieportföljen halkade efter sitt jämförelseindex under hösten och lyckades trots en bättre avslutning inte riktigt ikapp till årsslutet. Korta ränteportföljen och tillväxtmarknader avkastade klart bättre än sina jämförelseindex. Mot bakgrund av en bedömt lägre avkastningspotential i förhållande till risk i aktiemarknaden viktade pensionsstiftelsen under året ned aktieandelen med 10 procentenheter till 25 procent.

Stiftelsens avkastning fördelar sig på globala aktier -2,5 procent (+10,5), tillväxtmarknader -6,0 procent (+24,4), obligationsportföljen +0,7 procent (+0,8) och korta ränteportföljen -0,2 procent (+0,2).

Stiftelsen hade vid utgången av 2018 en nettoförmögenhet på 10 939 mkr (11 643 mkr) efter lämnad gottgörelse till Praktikertjänst AB för täckande av bolagets pensionskostnader. Lämnad gottgörelse för 2018 uppgick till 660 mkr. Konsolideringsgraden uppgick vid årsskiftet till 116,4 procent (119,6 procent). Från 2016 tillämpas nya antaganden vid fastställande av pensionskulden vilket påverkat konsolideringsgraden positivt.

Marknader

2018 blev ett år av fortsatt stark världsekonomi med ökad sysselsättning samt tillväxt i bolagsvinster, men också av instabila finansiella marknader. Den gynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden i USA fortsatte under året. Arbetslösheten sjönk från 4,1 till 3,7 procent, vilket är den lägsta nivån sedan 1969, och löneökningstakten var robust. Detta tillsammans med stark ekonomisk aktivitet motiverade Federal Reserve att genomföra fyra räntehöjningar. Intervallet för Fed Funds-

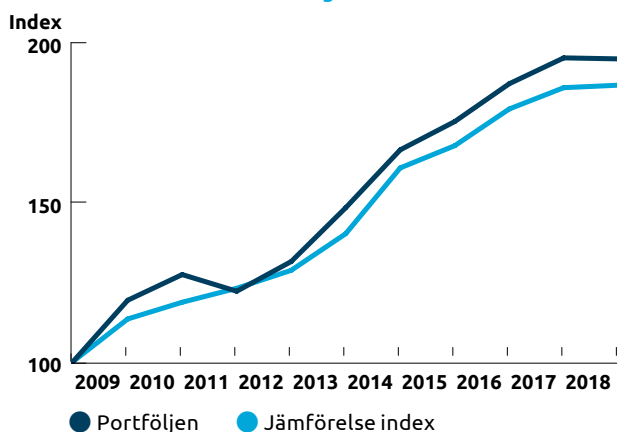
räntan ligger därefter en procentenhet högre, på ett intervall om 2,25–2,5 procent. Fed kritiserades öppet av president Trump som menar att höjningstakten är för aggressiv. På den internationella arenan präglades året av de olika handelskonflikter till följd av president Trumps utrikespolitiska agenda. Det fortsatt låsta läget med Kina gav oro för tillväxten och fick börserna att falla kraftigt mot slutet av året. Ytterligare en orosfaktor för amerikanska marknader förbättrades inte av att året avslutades med ett inrikespolitiskt dödläge som ledde till ytterligare en nedstängning av verksamheter under den federala budgeten.

Tillväxttakten i den kinesiska ekonomin avtog under året och inköpschefsindex noterades i december under 50-nivån, vilket signalerar kontraktion för industriproduktionen. I skenet av det osäkra världshandelsläget planerar landet olika stimulansåtgärder, bland annat skattesänkningar.

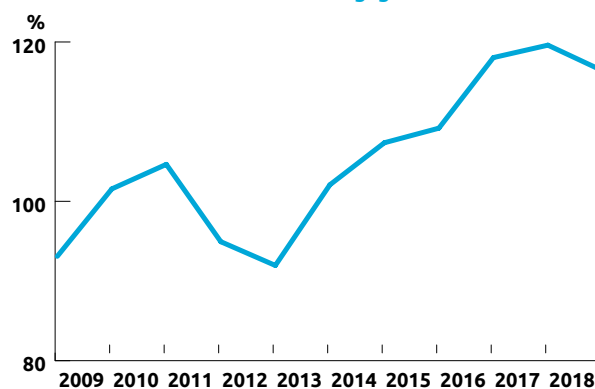
I Europa saktade BNP-tillväxten in jämfört med 2017. ECB's prognos för 2018 låg i december på 1,9 procent, en halv procentenhet lägre än året innan. Industriproduktionen har under året avmattats och föll t ex i Tyskland med 5 procent i november. Utmaningarna illustrerades också av flertalet vinstvarningar inom den tyska fordonsindustrin. Inflationen inom valutablocket är fortsatt svagare än centralbanken önskar och ECB ligger därför kvar med en styrränta på nollstrecket. Stödköpen av statsobligationer avslutades enligt plan vid årsskiftet men räntehöjningar dröjer åtminstone till andra halvåret 2019. I Storbritannien hölls ekonomin tillbaka av fortsatt osäkerhet om Brexitprocessen. I Sverige avslutades året inte bara med svårigheter kring regeringsbildning utan också med att Riksbanken höjde styrräntan med 25 baspunkter till -0,25 procent.

Börserna vek nedåt i slutet av året, statsobligationsräntor föll generellt och kreditriskpremier steg.

Pensionsstiftelsens avkastning

Pensionsstiftelsens konsolideringsgrad*

*Pensionsstiftelsens förmögenhet i relation till tryggad pensionskuld.

Styrelse tillsammans med vd Erik Strand och vd-assistent Birgitta Lindén.

Styrelse

Urban Englund

Styrelseordförande samt ordförande i ersättningskommittén och ledamot i revisionskommittén.

Invald: Styrelseledamot sedan 2012, styrelseordförande sedan 2014.

Födelseår: 1962

Utbildning: Leg. tandläkare

Praktiker i: Hudiksvall

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Verksamhetschef och tandläkare, Tandläkarhuset, samt styrelseledamot i Praktikertjänst fastigheter AB, Praktikertjänst pensionsstiftelse, Praktikerinvest AB och Praktikerinvest PE AB.

Anders Lindh

Styrelseledamot och vice styrelseordförande samt ledamot i ersättningskommittén.

Invald: Styrelseledamot och vice styrelseordförande sedan 2009.

Födelseår: 1955

Utbildning: Leg. läkare, specialist i allmänmedicin.

Praktiker i: Åkersberga

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Verksamhetschef och läkare, Husläkarna i Österåker, samt styrelseledamot i BB Stockholm AB.

Charlotte Dahllöf

Styrelseledamot samt ledamot i ersättningskommittén.

Invald: Styrelseledamot sedan 2015 samt arbetstagarrepresentant i styrelsen 2013–2015 utsedd av Tandläkarföreringen i Praktikertjänst.

Födelseår: 1957

Utbildning: Leg. tandläkare

Praktiker i: Stockholm

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Verksamhetschef och tandläkare, Tandläkare Lotti Dahllöf.

Mikael Lundborg

Styrelseledamot samt ledamot i ersättningskommittén och revisionskommittén.

Invald: Styrelseledamot sedan 2014.

Födelseår: 1963

Utbildning: Leg. läkare, specialist i allmänmedicin.

Praktiker i: Halmstad

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Verksamhetschef och läkare, Viktoriakliniken Kungsgatan, Halmstad.

**Marianne Dicander
Alexandersson**

Styrelseledamot samt ledamot i ersättningskommittén.

Invald: Styrelseledamot sedan 2016.

Födelseår: 1959

Utbildning: Civilingenjör

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Styrelseordförande i Sahlgrenska Science Park AB och styrelseledamot ibland annat Recipharm AB och Camurus AB samt medlem i Skandias fullmäktige och i Tand- och läkemedelsförmånsverkets insynsråd.

Per Matses

Styrelseledamot samt ledamot i ersättningskommittén och ordförande i revisionskommittén.

Invald: Styrelseledamot sedan 2016.

Födelseår: 1958

Utbildning: Civilekonom

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: CFO och vice vd Sveaskog samt styrelseledamot i Setra Group AB och SJ AB.

Nils-Eric Vallo

Arbetsstagarrepresentant

Invald: Arbetsstagarrepresentant på uppdrag av Tandläkarföreningen i Praktikertjänst sedan 2015.

Födelseår: 1972

Utbildning: Leg. tandläkare

Praktiker i: Eskilstuna

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Verksamhetschef och tandläkare, Kungskliniken.

Tommy Borg

Adjungerad styrelseledamot

Invald: Adjungerad styrelseledamot utsedd av Referensgruppen Tandteknik sedan 2017.

Födelseår: 1958

Utbildning: Tandtekniker

Praktiker i: Stockholm

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Laboratoriechef och tandtekniker, Isodental Stockholm.

Christer Löfdahl

Styrelseledamot samt ledamot i ersättningskommittén och revisionskommittén.

Invald: Styrelseledamot sedan 2018.

Födelseår: 1959

Utbildning: Studier i ekonomi vid Stockholms Universitet samt IMD, Lausanne, certifierad vid Styrelseakademien.

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Livförsäkringsbolaget Skandia Liv, ömsesidigt. Ordförande Risk- och revisionsutskottet samt ledamot av placeringsutskottet.

Liza Löfberg

Arbetsstagarrepresentant

Invald: Arbetsstagarrepresentant på uppdrag av Unionen sedan 2015.

Födelseår: 1964

Utbildning: Företagsekonomi, marknadsföring och PTK styrelseutbildning.

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Ekonomiassistent och fackligt förtroendevald på Praktikertjänsts kontor samt ordförande för Unionens fackklubb i Praktikertjänst och ordförande för Privata Tandvårdsanställdas Samverkansgrupp (PTS).

Charlotta Wällgren

Arbetsstagarrepresentant, suppleant

Invald: Arbetsstagarrepresentant och suppleant på uppdrag av Läkarföreningen i Praktikertjänst sedan 2010.

Födelseår: 1957

Utbildning: Leg. läkare, specialist i gynekologi.

Praktiker i: Karlstad

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Verksamhetschef och läkare, Charlottamottagningen.

Jay Lewis

Adjungerad styrelseledamot

Invald: Adjungerad styrelseledamot utsedd av Referensgruppen Rehab sedan 2015.

Födelseår: 1976

Utbildning: Leg. fysioterapeut

Praktiker i: Nacka

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: verksamhetschef och fysioterapeut, Danviks Rehab & Kiropraktik.

Koncernledning

Erik Strand

VD, koncernchef och affärsområdeschef Hälso- och sjukvård

Anställningsår: 2014, VD och koncernchef sedan 2016.

Födelseår: 1951

Utbildning: Marknadsekonom samt olika företagsledarutbildningar.

Tidigare yrkeserfarenhet i urval: Styrelseledamot, tf VD och tf affärsområdeschef i Praktikertjänst AB, styrelseledamot i stiftelsen Astrid Lindgrens barnsjukhus, VD och koncernchef Memira AB, VD och koncernchef Poolia AB, marknadsdirektör SAS AB och VD och grundare Ticket AB.

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Styrelseordförande i Samhall och Svenska Spel.

Carina Olson

Vice VD och CFO

Anställningsår: 2015

Födelseår: 1965

Utbildning: Civilekonom samt MBA från Handelshögskolan i Stockholm.

Tidigare yrkeserfarenhet i urval: CFO på Södra skogsägarna ekonomisk förening och dess förrinnan CFO för olika affärsområden inom Södra samt ett antal ledande ekonomibefattningar inom ABB.

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Styrelseledamot i Svevia AB.

Ann-Christine Ericsson

Affärsområdeschef Tandvård

Anställningsår: Affärsområdeschef Tandvård sedan 2013.

Födelseår: 1959

Utbildning: Leg. tandläkare, European Leadership Development vid INSEAD och MBA vid Heriott Watt University of Edinburgh.

Tidigare yrkeserfarenhet i urval: VD på Takeda och VD på Nycomed samt affärsområdesdirektör på Pfizer och försäljningsdirektör på Pfizer samt styrelseledamot Läke-medelsindustriföretagen (LIF).

Befattningar och övriga styrelseuppdrag: Styrelseledamot Privat-tandläkarna.

Cecilia Halvars Öhrnell

Affärsområdeschef Dotterbolag

Anställningsår: 2015

Födelseår: 1965

Utbildning: Leg. sjukgymnast och rehabiliteringsingenjör samt ekonomistudier.

Tidigare yrkeserfarenhet i urval: Affärsområdeschef Aleris Specialistvård samt verksamhetschef och närsjukvårdschef inom Stockholms Läns Landsting.

Maria Ardstål

Digitaliseringschef

Anställningsår: 2018

Födelseår: 1981

Utbildning: Fil kand Journalistik med inriktning medieproduktion, Högskolan i Kalmar.

Tidigare yrkeserfarenhet i urval: Management konsult digital strategi och transformation, digitaliseringschef på Nordic Cinema Group, Produktchef på TV4 Gruppen.

Klas Wahlström

HR-direktör

Anställningsår: 2016

Födelseår: 1962

Utbildning: Civilekonom Uppsala universitet, kurser vid Insead och Arizona State University.

Tidigare yrkeserfarenhet i urval: VD på Nex2Do, nordisk HR-direktör på Aleris, Nordisk HR-direktör Manpower, vice vd Manpower AB, styrelseledamot i Vårdföretagarna, styrelseledamot Resurs Bemanning.

Sofia Myrevik

Marknad- och kommunikationsdirektör

Anställningsår: 2016

Födelseår: 1977

Utbildning: Fil kand Medie- och kommunikationsvetenskap från Mittuniversitetet och Institute of Technology. Kurser vid IHM Business school, professionellt styrelsearbete Michaël Berglund.

Tidigare yrkeserfarenhet i urval: Byråchef och partner, Prime/Weber Shandwick, VD Prime M2, Rikta Kommunikation.

Henrik Spong

Tf kvalitetschef och koncernsäkerhetschef

Anställningsår: 2016

Födelseår: 1977

Utbildning: Dipl. säkerhetschef

Tidigare yrkeserfarenhet i urval: Säkerhetschef Ikea och säkerhetschef K-Rauta samt konsult på säkerhetsföretaget 2Secure.

Pär-Ola Norlander

IT-direktör

Anställningsår: 2016

Födelseår: 1966

Utbildning: Elkraftsingenjör

Tidigare yrkeserfarenhet i urval: Koncernarkitekt Nordea, koncernarkitekt SEB Securities och koncernarkitekt AMF Pension samt ansvarig för industriell IT på Rigel Steel Engineering.

Birgitta Lindén

VD-assistent

Anställningsår: 2009

Födelseår: 1964

Utbildning: Civilekonom

Tidigare yrkeserfarenhet i urval: Prefektsekreterare Karolinska Institutet.

Års- och koncern- redovisning

Styrelsen och verkställande direktören i Praktikertjänst AB, med organisationsnummer 556077-2419 och säte i Stockholm, får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för verksamhetsåret 2018.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören i Praktikertjänst AB, med organisationsnummer 556077-2419 och säte i Stockholm, får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för verksamhetsåret 2018.

Verksamhet

Praktikertjänst är den största koncernen inom privat tandvård och hälso- och sjukvård i Sverige. Aktieägarna arbetar själva som verksamhetsansvariga på mottagningar över hela landet. De cirka 1 800 aktieägarna är tandläkare, tandtekniker, tandhygienister, läkare, sjukgymnaster/fysioterapeuter, psykoanalytiker/terapeuter, psykologer, sjuksköterskor, barnmorskor, logopedier, arbetsterapeuter, socionomer, kiropraktorer och dietister. Inom koncernen finns ett tjugotal dotterföretag som står för cirka 24 procent av omsättningen.

Verksamheten i Praktikertjänst AB bedrivs från 1 januari 2017 i skatterättsligt kommissionärsförhållande med flertalet av dotterföretagen enligt IL 36 kap och där Praktikertjänst AB är kommittentmoder.

Intäkter och resultat

Praktikertjänstkoncernens intäkter uppgick till 10 924 mkr (10 563 mkr). Resultat efter finansiella poster uppgick till 430 mkr (616 mkr). Svag prisutveckling inom koncernens affärsområden i kom-

ination med avtalsenlig löneutveckling, stora pensionsavgångar samt kostnader för centrala utvecklingsprojekt har bidragit till det försämrade resultatet jämfört med 2017. Moderföretagets intäkter uppgick till 8 346 mkr (8 220 mkr). Resultat efter finansiella poster uppgick till 364 mkr (490 mkr). Gottgörelse från Praktikertjänst AB:s Pensionsstiftelse för täckande av pensionskostnader har erhållits med 660 mkr (551 mkr).

Finansiell ställning

Koncernens egna kapital uppgick vid årets utgång till 2 643 mkr (2 801 mkr) vilket gav en soliditet på 41 procent (43 procent). Kassa och bank uppgick vid årets slut till 288 mkr (417 mkr). Kortfristiga placeringar uppgick till 2 258 mkr (2 249 mkr).

Moderföretagets egna kapital uppgick vid årets utgång till 1 489 mkr (1 515 mkr) vilket gav en soliditet på 33 procent (35 procent). Kassa och bank uppgick vid årets slut till 265 mkr (357 mkr). Kortfristiga placeringar uppgick till 2 050 mkr (2 080 mkr).

De ägaranknutna pensionerna tryggs via Praktikertjänsts pensionsstiftelse. Konsolideringsgraden uppgick vid årsskiftet till 116,4 procent (119,6 procent).

Investeringar

Investeringar i immateriella och materiella anläggningstillgångar uppgick för koncernen till 369 mkr (478 mkr) varav 28 mkr (134 mkr) avsåg fastighetsinvesteringar. Moderföretagets investeringar uppgick till 276 mkr (300 mkr).

Personal

Medelantal anställda i koncernen uppgick till 9 287 (9 043) varav 6 773 (6 839) i moderföretaget.

Viktiga förhållanden

Praktikertjänst AB förvärvade under året samtliga aktier i Mälard Tandvård AB, org nr 556640-8497. Under året förvärvade Praktikertjänst AB även samtliga aktier i de två vilande företagen Läkarhus AB, org nr 556080-2075 samt Praktikerfinans AB, org nr 556080-0590 från dotterdotterföretaget Praktikertjänst Fastigheter Holding AB, org nr 556358-5628.

Praktikertjänst Fastigheter Holding AB fusionerades 2018-11-29 genom absorption med sitt moderföretag Praktikertjänst Fastigheter AB, org nr 556282-3350.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Affärsområde Tandvård

Affärsområde Tandvårds nettoomsättning uppgick till 4 266 mkr (4 315 mkr), varav hälften av omsättningen finns i de tre storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö.

Tandläkare

Verksamheten bedrivs vid cirka 650 tandläkar-enheter över hela Sverige. Totalt på tandläkarmottagningarna arbetar cirka 1 050 tandläkare. Praktikertjänst har en marknadsandel kring 25 procent av all vuxentandvård i Sverige. Under året har 48 avtal med nya verksamhetsansvariga tandläkare tecknats. 103 har slutat, varav 77 med pension. Därutöver har ett 70-tal assistenttandläkare rekryterats och 13 tandläkarmottagningar förvärvats. Affärsområdet står inför en generationsväxling då cirka 40 procent av tandläkarna närmar sig pensionsålder. Den övergripande målsättningen är att bibehålla eller öka marknadsandelarna på tandvårdsmarknaden genom fokus på en kvalitetssäkrad rekryteringsprocess samt att stödja befintliga tandläkare att vara framgångsrika såväl kvalitativt som ekonomiskt.

Utvecklingen går mot större mottagningar med flera tandläkare, hygienister och övrig personal vilket ställer nya krav på styrning och ledarskap på lokal nivå. Alla nya verksamhetsansvariga genomgår en obligatorisk ledarutbildning.

I Svenskt Kvalitetsindex (SKI) mätningar av patientnöjdhet har Praktikertjänsts tandläkare under en lång följd av år placerat sig högst inom tandvårdsbranschen och också högst inom alla

Flerårsöversikt

Koncernen	2018	2017	2016	2015	2014
Intäkter, mkr	10 924	10 563	10 512	10 528	9 971
Rörelseresultat, mkr	457	598	626	606	487
Rörelsemarginal, %	4,2	5,7	6,0	5,8	4,9
Resultat efter finansiella poster, mkr	430	616	630	632	499
Soliditet, %	41	43	45	47	49
Medeltal anställda	9 287	9 043	9 180	9 419	9 269
Moderföretaget					
Intäkter, mkr	8 346	8 220	8 161	8 194	8 101
Rörelseresultat, mkr	420	578	702	609	498
Rörelsemarginal, %	5,0	7,0	8,6	7,4	6,1
Resultat efter finansiella poster, mkr	364	490	737	504	492
Soliditet, %	33	35	38	41	44
Medeltal anställda	6 773	6 839	6 967	7 208	7 313

i Sverige undersökta branscher. 95 procent av tandläkarna är kvalitetsdiplomerade i företagets interna kvalitetsledningssystem.

PTJ Dental

Ett led i att skapa nya och bättre förutsättningar för att öka marknadsandelarna är bildandet av PTJ Dental, en icke ägarledd affärsenhet inom moderföretaget som kompletterar affärsområdet genom att tandläkare utan ägarskap i Praktikertjänst AB anställs i PTJ Dental.

FREND A

Det egenutvecklade journalsystemet FREND A fick under året allt fler användare. Under året tecknades drygt 200 nya avtal med resultatenheter inom Praktikertjänst och utöver det tecknades även avtal med 5 externa vårdgivare. Totalt har nu cirka 400 FREND A-avtal tecknats.

Under året har FREND A vidareutvecklats och systemet har cirka 1 600 användare på nästan 300 resultatenheter inom Praktikertjänst och intresset är fortsatt stort från ett flertal externa aktörer på den svenska tandvårdsmarknaden.

Tandteknik

Inom affärsområdet finns även ett 30-tal tandtekniska laboratorier. Under året har en verksamhetsansvarig tandtekniker börjat och sex har slutat. Av dessa har en gått i pension och tre enheter har avvecklats då förutsättningar inte har funnits för fortsatt verksamhet. Nytt material har tagits fram för att marknadsföra Praktikertjänst-lab gentemot nya Praktikertjänsttandläkare.

Affärsområde Hälso- och sjukvård

Affärsområde Hälso- och sjukvård ökade netto-omsättningen 6,4 procent till 6 479 mkr (6 092 mkr). Dotterföretagen inom affärsområdet svarar för drygt 40 procent av nettoomsättningen.

Primärvård

Affärsområdesgrenen omfattar primärvårdsverksamheter inom moderföretaget samt två dotterföretag. Verksamheterna bedrivs över hela landet. Affärsområdet visar en organisk tillväxt på cirka 5 procent jämfört med föregående år. Prisutvecklingen inom vårdval primärvård har varit svag i flertalet landsting/regioner och tillväxten avser främst ökad listning av patienter. Inom Praktikertjänstkoncernen finns totalt 84 vårdcentraler. En ny vårdcentral i Uppsala har öppnats under året och två har avyttrats. En mindre

enhet har stängts på grund av svårigheter med att rekrytera personal. Under året har ett antal vårdcentraler deltagit i en pilot för Praktikertjänst-lösning för digitala läkarbesök, Praktikertjänst24, med bra utfall. Under 2019 kommer vårdcentralerna successivt införa tjänsten.

Inom moderföretagsverksamheten har 20 nya verksamhetsansvariga praktiker börjat och 38 har slutat. Affärsområdet har stort fokus på kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet och 89 procent av alla primärvårdsmottagningar är idag kvalitetsdiplomerade enligt Praktikertjänsts interna kvalitetsmodell. Verksamheterna inom Primärvård och Rehab håller fortsatt en mycket hög kvalitet. I den Nationella Patientenkäten som genomförs av Sveriges kommuner och landsting överträffar Praktikertjänst snittet i samtliga dimensioner. En framgångsfaktor för Praktikertjänst är hög kontinuitet i bemanningen.

Rehab

Affärsområdesgrenen omfattar ett 60-tal rehabiliteringsverksamheter inom moderföretaget med geografisk tyngdpunkt på Stockholmsområdet. Under året avvecklades en större rehabverksamhet i Stockholmsområdet vilket bidragit till att affärsområdesgrenens omsättning minskat under 2018. Antalet verksamhetsansvariga inom Rehab har minskat med 14 under året.

Specialistvård

Affärsområdesgrenen omfattar specialistvårdsverksamheter inom moderföretaget samt 13 dotterföretag. Verksamheterna är koncentrerade till storstadsområdena. 10 nya verksamhetsansvariga praktiker har börjat i moderföretaget under året och 47 har slutat, flertalet med pension.

Flera stora upphandlingar genomfördes under 2018 inom Stockholms Läns landsting, kallat Region Stockholm från och med 2019. Vid upphandlingen av radiologi förlorade Praktikertjänst Röntgen sitt uppdrag mot landstinget som företaget haft under mer än 30 år. Avtalet upphörde per januari 2019 och som en följd av detta har avtal träffats med ett av de vinnande företagen i upphandlingen om avyttring av dotterföretaget Praktikertjänst Röntgen AB.

Praktikertjänst Psykiatri vann under 2016 uppdrag avseende öppen- och slutenvårdspsykiatri i nordöstra Stockholm. Efter överklagan i flera instanser kunde företaget under hösten 2017 teckna avtal med produktionsstart i mars månad 2018. Efter övertagandet uppdagades det att för-

utsättningarna i upphandlingsunderlaget innehöll väsentliga felaktigheter vilket inneburit att de ekonomiska förutsättningarna att bedriva verksamheten kraftigt har försämrats. Dialog förs med Region Stockholm om förändrade villkor. Praktikertjänst N.Ä.R.A. erhöll tilldelning i den nya upphandling avseende basgeriatrik som Region Stockholm genomförde i slutet av 2017. Företaget säkrade fortsatt drift vid Handens sjukhus och vann dessutom upphandlingen avseende basgeriatrik vid Dalens sjukhus. Vid ytterligare en upphandling tappade Praktikertjänst N.Ä.R.A. sitt uppdrag avseende basgeriatrik vid Löwenströmska sjukhuset i Upplands Väsby. Dotterföretaget Sollentuna Specialistklinik erhöll tilldelning i upphandlingen av endoskopi i centrala Stockholm samt nordöstra delen av regionen med produktionsstart januari 2018. Stockholm Heart Center vann upphandling avseende sömnapné med start efter sommaren 2019. Generellt har prisnivåerna vid de upphandlade avtalen sänkts kraftigt, vilket tydligt illustrerar privata vårdaktörers situation på en marknad med endast en kund.

Finans

2018 blev ett oroligt år på världens kapitalmarknader med fallande börser. Räntemarknadens utveckling var svag med fortsatta negativa korträntor i Sverige samt fortsatt låga obligationsräntor som en följd av ökande oro över världskonjunkturen. Utvecklingen på räntemarknaden ledde till att avkastningen på moderföretagets likvida medel och ränteplaceringar för första gången var negativ och sjönk jämfört med 2017. Moderföretaget erhöll gottgörelse från Praktikertjänst AB:s Pensionsstiftelse med 660 mkr (551 mkr).

Risker i verksamheten

Politiska risker

De politiska riskerna inom vårdområdet är tydliga, särskilt inom hälso- och sjukvård. Hälso- och sjukvård i Sverige finansieras i huvudsak med offentliga medel och marknaden är omgärdad av regleringar och offentlig/politisk styrning. Inom hälso- och sjukvårdsområdet utgör kombinationen korta vårdavtal och skilda uppfattningar mellan de politiska blocken om villkoren för den privata sjukvårdsmarknaden en risk. Debatten kring vinster i vården har fortsatt under året, bland annat med krav på begränsad möjlighet till vinstuttag och bemanning enligt normer från offentlig verksamhet. I och med bildandet av den nya regeringen som ska föra en politik som huvud-

sakligen lutar sig mot en blocköverskridande fyrpartiöverenskommelse mellan S, MP, C och L ser frågan om vinster i vården ut att för tillfället lagts åt sidan och fokus ska istället ägnas åt kvalitet och tillgänglighet.

Verksamhetsrisker

Verksamhetsriskerna utgörs främst av att förlora befintliga avtal vid upphandlingar. Hälso- och sjukvårdsmarknaden kännetecknas av hårdnande konkurrens och tilltagande prispress vilket kan leda till lägre resultatmarginaler. En betydande del av koncernens hälso- och sjukvårdsverksamheter drivs inom vårdvalsystemet där riskerna främst avser sjukvårdshuvudmännens ensidiga rätt att årligen göra förändringar av regelverken, bland annat avseende priser.

Finansiella risker

De finansiella riskerna i Praktikertjänstkoncernen avser sådana förändringar på de finansiella marknaderna som kan påverka såväl värdet som avkastningen på de finansiella placeringarna. En ränterisk föreligger även för de skuldförda pensionsavsättningarna inom PRI-systemet. Diskonteringsräntan påverkar beräkningen av de ägaranknutna pensionsåtagandena enligt PTP-planen. Transaktioner och flöden i utländsk valuta finns i de finansiella placeringarna men utgör en begränsad valutarisk.

Framtidsutsikter

Tandvård

Tandvård är en mogen marknad. Bland de privata aktörerna har Praktikertjänst en ledande ställning. Framtida utmaningar ligger främst i att möta ökande krav från patienter, myndigheter och andra intressenter i frågor rörande transparens, delaktighet, patientsäkerhet, behandlingskvalitet och servicenivå. Detta kräver ständig utveckling inom områden som verksamhetsstöd, kvalitetskontroll, IT-stöd, rekrytering med mera. Praktikertjänsts verksamheter är väl rustade för framtiden och utvecklingsprojekt pågår inom samtliga strategiska områden. Bristen på utbildade tandläkare, tandhygienister samt tandsköterskor är en annan utmaning.

Hälso- och sjukvård

Finansieringen av sjukvård kommer att vara en av de viktigaste långsiktiga utmaningarna framöver. Sveriges hälso- och sjukvård är under fortsatt hårt

effektiviseringsstryck och behovet av alternativa utförare som kan bidra med högre effektivitet är stort. Samtidigt ökar patienternas makt och önskan att kunna välja utförare är stark. Dagens vårdkonsumenter kräver valmöjligheter, insyn, delaktighet och möjlighet att jämföra vårdgivare på olika sätt. Enkel och snabb tillgång till vårdkonsultation via digitala kanaler är ett annat krav. Praktikertjänsts verksamheter är högt uppskattade av sina patienter och levererar vård av hög kvalitet, men det faktum att landstingen ställer olikartade krav på innehåll, rapportering och IT-system försvårar utvecklingen av verksamhetsövergripande stödsystem.

Efter lyckade uppstarter med pilotverksamheter kommer Praktikertjänsts digitala lösning för läkarbesök, Praktikertjänst24, att successivt införas under 2019. En gemensam plattform ger ökad tillgänglighet och öppnar för samverkan mellan mottagningar.

Den nya patientlagen som trädde i kraft den 1 januari 2015 innebär ökad informationsplikt från vårdleverantör till patient men även möjlighet att ta emot patienter från landsting utanför det landsting vårdleverantören har avtal med, vilket innebär en möjlighet för Praktikertjänst. Utvecklade IT-system för kommunikation mellan patient och vårdinrättning kommer vara en framgångsfaktor på marknaden.

Efter dom i EU-rätten förändras synen på moms för värdtjänster. Moms ska från och med 1 juli 2019 utgå på i princip alla inhyrda värdtjänster vilket kommer att öka kostnaderna. Ett arbete är inlett för att omförhandla avtal och minska beroendet av inhyring.

Vårdkvalitet och patientsäkerhet

Praktikertjänst arbetar aktivt och kontinuerligt med vårdkvalitet och patientsäkerhetsfrågor. Företagets mål är att vara marknadsledande gällande vårdkvalitet och patientsäkerhet. Årligen upprättas en patientsäkerhetsberättelse enligt Patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659) och Socialstyrelsens föreskrifter om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9). Praktikertjänst Hälso- och sjukvård har ett webbaserat ledningssystem där verksamheterna dokumenterar sina rutiner direkt i systemet. Ledningssystemet innefattar kvalitet, miljö, arbetsmiljö och säkerhet. Företaget har tydliga rutiner för risk- och avvikelshantering i ledningssystemet. Praktikertjänst har tidigt engagerat sig i arbetet med det nationella

kvalitetsregistret SKaPa. Bland annat skickar Tandvårds journalsystem FRENDA automatiskt in klinisk data till SKaPa. Praktikertjänsts interna kvalitetsdiplomering innebär att verksamheten ska ha alla rutiner dokumenterade och årligen uppdaterade samt att man systematiskt arbetar med avvikelshantering. Diplomeringsgraden i Praktikertjänsts interna kvalitetsledningssystem uppgick 2018 för Tandvård till 95 procent och för Primärvård/Rehab till 87 procent.

Hållbarhetsrapport

Praktikertjänst har upprättat en hållbarhetsrapport enligt ÅRL 6 kap 10§. Rapporten som återfinns i den tryckta årsredovisningen på sidorna 31–42 avser koncernens samtliga företag.

Miljöfrågor

Praktikertjänsts verksamheter bedöms generellt ha en låg belastning på omgivande miljö. Miljöpolicy styr arbetet med ständiga förbättringar.

Inom tandvården är föroreningar orsakade av kvicksilver den viktigaste miljöaspekten. Historiskt har större mängder amalgam tillförts avloppssystemet från tandläkarmottagningar. Det innebär att avloppen från mottagningen någon gång måste saneras. Praktikertjänst har rutiner för hur sanering av lokaler ska ske vid överlåtelse eller nedläggning av verksamhet. För att minimera utsläppen av kvicksilver från dentalt amalgam driver Praktikertjänst, i samarbete med Sweden Recycling och IVL Svenska Miljöinstitutet, projektet LIFE Hg-Rid som fått ekonomiskt stöd av EU:s program för miljö och klimat.

Inom tandvården bedrivs det systematiska miljöarbetet inom ramen för Praktikertjänst Tandvårds interna kvalitetsdiplomering FOKUS och med stöd av ett ändamålsenligt miljöledningssystem. De som vill ligga i framkant tillämpar Grön Tandvård, som ingår i ledningssystemet och är Praktikertjänsts koncept för ett aktivt miljöarbete.

Praktikertjänst Hälso- och sjukvårds ledningssystem är miljöcertifierat enligt ISO 14001. Inom affärsområdet ingår alla verksamheter som har beställarkrav på miljöcertifiering i multisite-certifikat eller har en egen certifiering. Övriga tillämpar miljöledningssystemet som en del i kvalitetsdiplomeringen. Vid utgången av 2018 ingick cirka 100 verksamheter i Praktikertjänsts multisite-certifikat. Miljöcertifieringen innebär bland annat att samtliga ingående verksamheter genomgår en årlig intern miljörevision och ett antal av dessa blir dessutom granskade av extern

revisor från certifieringsföretaget RISE med besök eller off-site, som en del i certifieringsföretagets uppföljningsrevision.

Inom hälso- och sjukvården är läkemedelshanteringen den viktigaste miljöaspekten. Ett av miljömålen är att minska påverkan av läkemedel i miljön, framför allt antibiotika. Förskrivare ska regelbundet genomgå de webbaserade läkemedelsutbildningarna som FASS och Strama erbjuder samt använda sig av rekommendationslista. Det nationella målet för förskrivna antibiotikarecept inom hälso- och sjukvården är 250 recept per 1 000 invånare och år. Primärvården beräknas stå för cirka 60 procent av förskrivningen av antibiotika i landet, vilket motsvarar 150 recept. Praktikertjänst har idag nått detta mål, men i riket ligger antalet recept fortfarande på en alltför hög nivå – 300 recept per 1 000 invånare. Praktikertjänst har därför ytterligare skärpt sin ambition för 2019 genom att sätta ett mål på 130 utskrivna antibiotikarecept per 1 000 listade inom primärvården. Patienter ska informeras om att återlämna överblivna läkemedel till apotek.

För det systematiska arbetet med kemikaliehantering tillhandahåller Praktikertjänst verksamheterna med ett centralt webbaserat system, Chemsoft, som bl a stödjer framtagandet av kemikalieförteckning och säkerhetsdatablad samt ger underlag för riskbedömning.

Forskning och utveckling

Inom Praktikertjänstkoncernen bedrivs forskning och utveckling inom olika områden. Forskning bedrivs både i samverkan med akademi och samarbete med läkemedels- och dentalindustrin. Praktikertjänst utlyser årligen medel för forsknings- och utvecklingsverksamhet som kan sökas av samtliga anställda. Vid 2018 års utlysningsomgång fick 8 projekt anslag beviljade.

Styrelsens arbete

Styrelsen för Praktikertjänst AB har under året bestått av nio ledamöter varav sju är valda av årsstämman och två av arbetstagarorganisationerna. De årsstämmovalda revisorerna deltar vid minst ett styrelsemöte per år för att avrapportera utförd revision och träffar då också styrelsen utan ledningens närvaro. Under året har styrelsen haft 11 sammanträden. Styrelsen har arbetat enligt den arbetsordning som fastställts och som tillsammans med vd-instruktionen och övriga styrande dokument årligen ses över och uppdateras.

Den av styrelsen utsedda revisionskommittén har under året bestått av fyra ledamöter som haft fem sammanträden.

Händelser efter räkenskapsårets utgång

2019-02-01 avyttrades dotterföretaget Praktikertjänst Röntgen AB.

Styrelsens förslag till vinstdisposition

Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel:

	Kronor
Balanserad vinst	470 423 897
Årets resultat	452 364 317
SUMMA	922 788 214

Styrelsen föreslår att vinstmedel disponeras så:

	Kronor
Att till aktieägarna utdelas 100 kronor per aktie, totalt	478 923 000
Att i ny räkning överförs	443 865 214
SUMMA	922 788 214

Utbetalningsdag för beslutad utdelning är den 24 maj 2019.

Styrelsens yttrande enligt 18 kap. 4§ Aktiebolagslagen

Styrelsen i Praktikertjänst AB har föreslagit årsstämman att fastställa vinstutdelning till aktieägare med ett belopp om 478 923 tkr.

Styrelsen anser att vinstutdelningen är försvarlig med hänsyn till:

- redovisat resultat i företaget under år 2018 och åren dessförinnan
- de krav som företagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet och
- företagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt

Resultaträkningar

(mkr)	Not	Koncernen		Moderföretaget	
		2018-01-01 –2018-12-31	2017-01-01 –2017-12-31	2018-01-01 –2018-12-31	2017-01-01 –2017-12-31
Rörelsens intäkter					
Nettoomsättning	4, 7	10 751,0	10 410,6	8 127,2	8 025,6
Övriga rörelseintäkter		172,6	152,1	218,8	194,2
	5	10 923,6	10 562,7	8 346,0	8 219,8
Rörelsens kostnader					
Råvaror och förnödenheter		-2 038,6	-1 977,4	-1 575,4	-1 503,2
Övriga externa kostnader	6, 8	-1 586,7	-1 549,7	-1 246,4	-1 210,5
Personalkostnader	9	-6 483,5	-6 057,7	-4 823,5	-4 642,0
Av- och nedskrivningar på materiella och immateriella anläggningstillgångar		-347,1	-374,5	-271,3	-279,0
Övriga rörelsekostnader		-10,8	-5,2	-9,3	-6,7
		-10 466,7	-9 964,5	-7 925,9	-7 641,4
RÖRELSERESULTAT		456,9	598,2	420,1	578,4
Resultat från finansiella investeringar					
Resultat från andelar i koncernföretag	10	-0,5	–	6,4	-37,0
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	11	41,5	59,8	–	1,8
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	12	1,4	25,1	6,4	13,1
Övriga räntekostnader och liknande resultatposter	13	-69,2	-67,0	-69,0	-66,6
		-26,8	17,9	-56,2	-88,7
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER		430,1	616,1	363,9	489,7
Bokslutsdispositioner	14	–	–	218,2	60,2
RESULTAT FÖRE SKATT		430,1	616,1	582,1	549,9
Skatt på årets resultat	15	-90,3	-127,2	-129,7	-121,6
ÅRETS VINST		339,8	488,9	452,4	428,3
<i>Resultat hänförligt till moderföretagets aktieägare</i>		338,1	492,0	–	–
<i>Resultat hänförligt till minoritetsägare</i>		1,7	-3,1	–	–

Balansräkningar

(mkr)	Not	Koncernen		Moderföretaget	
		2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR	37				
Anläggningstillgångar					
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>					
Goodwill	16	71,3	73,1	46,3	43,2
Övriga immateriella tillgångar	17	48,2	48,8	47,7	47,9
		119,5	121,9	94,0	91,1
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
Byggnader och mark	18	683,9	680,8	305,5	317,7
Inventarier	19	799,5	841,3	632,6	679,6
Förbättringsutgifter på annans fastighet	20	127,5	127,3	86,2	80,9
Pågående nyanläggningar	21	8,3	11,0	–	–
		1 619,2	1 660,4	1 024,3	1 078,2
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>					
Andelar i koncernföretag	22	–	–	446,7	436,4
Fordringar hos koncernföretag	23	–	–	–	–
Andra långfristiga värdepappersinnehav	24	266,2	274,5	85,6	36,6
Andra långfristiga fordringar	25	4,1	5,0	3,7	4,7
Uppskjutna skattefordringar	33	131,4	116,5	131,0	116,1
		401,7	396,0	667,0	593,8
Summa anläggningstillgångar		2 140,4	2 178,3	1 785,3	1 763,1
Omsättningstillgångar					
<i>Varulager</i>					
Varulager		23,3	37,8	21,4	35,7
<i>Kortfristiga fordringar</i>					
Kundfordringar		561,6	543,2	278,0	281,8
Fordringar hos koncernföretag		–	–	109,2	265,2
Skattefordringar		205,6	202,0	166,0	169,6
Övriga fordringar		750,1	656,6	719,7	620,3
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	26	260,0	236,6	128,1	142,3
		1 777,3	1 638,4	1 401,0	1 479,2
<i>Kortfristiga placeringar</i>					
Räntebärande värdepapper		1 973,6	1 651,7	1 794,8	1 510,3
Övriga kortfristiga placeringar	27	284,8	597,3	255,3	570,0
		2 258,4	2 249,0	2 050,1	2 080,3
<i>Kassa och bank</i>		288,1	416,6	265,3	356,8
Summa omsättningstillgångar		4 347,1	4 341,8	3 737,8	3 952,0
SUMMA TILLGÅNGAR		6 487,5	6 520,1	5 523,1	5 715,1

(mkr)	Not	Koncernen		Moderföretaget	
		2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER	38				
Eget kapital					
<i>Bundet eget kapital</i>					
Aktiekapital	28	566,0	566,0	566,0	566,0
Bundna reserver/Reservfond		–	–	–	–
				566,0	566,0
<i>Fritt eget kapital</i>					
Övrigt tillskjutet kapital / Överkursfond		278,8	278,8	278,8	278,8
Balanserad vinst		–	–	191,6	242,2
Annat eget kapital inkl årets vinst / Årets vinst		1784,0	1 924,8	452,4	428,3
				922,8	949,3
S:a eget kapital hänförligt till moderföretagets aktieägare / S:a eget kapital		2 628,8	2 769,6	1 488,8	1 515,3
Minoritetsintresse		14,5	31,1	–	–
S:a eget kapital		2 643,3	2 800,7	1 488,8	1 515,3
Obeskattade reserver	29, 30	–	–	436,0	630,0
Avsättningar					
Avsättningar till pensioner	31	2 333,5	2 224,3	2 333,5	2 224,3
Uppskjuten skatt	33	119,5	163,1	–	–
Övriga avsättningar	1, 32	53,3	53,3	52,2	51,8
Summa avsättningar		2 506,3	2 440,7	2 385,7	2 276,1
Långfristiga skulder					
Övriga skulder	34	1,0	1,0	0,6	0,6
Summa långfristiga skulder		1,0	1,0	0,6	0,6
Kortfristiga skulder					
Leverantörsskulder		416,8	483,4	302,6	383,9
Skulder till koncernföretag		–	–	329,6	363,6
Aktuella skatteskulder		2,1	1,1	–	–
Övriga skulder	35	324,6	255,4	240,8	197,9
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	36	593,4	537,8	339,0	347,7
Summa kortfristiga skulder		1 336,9	1 277,7	1 212,0	1 293,1
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		6 487,5	6 520,1	5 523,1	5 715,1

Eget kapital

(mkr)	Not						
Koncernen 2017-12-31		Aktie-	Övrigt	Annat eget	Summa eget	Minoritets-	Totalt eget
		kapital	tillskjutet	kapital inkl	kapital	intresse	kapital
			kapital	årets vinst			
Ingående eget kapital per 1 januari 2017 enligt fastställd balansräkning		566,0	278,8	1 967,8	2 812,6	29,5	2 842,1
Effekt av ändrad redovisning	1			-45,2	-45,2		-45,2
Ingående eget kapital 1 januari 2017 justerat i enlighet med ändrad redovisning		566,0	278,8	1 922,6	2 767,4	29,5	2 796,9
Utköp minoritet				-11,1	-11,1	7,5	-3,6
Årets resultat				492,0	492,0	-3,1	488,9
Utdelning till ägarna				-478,9	-478,9	-2,8	-481,7
Omräkningsdifferenser				0,2	0,2		0,2
Eget kapital 2017-12-31		566,0	278,8	1 924,8	2 769,6	31,1	2 800,7
Koncernen 2018-12-31		Aktie-	Övrigt	Annat eget	Summa eget	Minoritets-	Totalt eget
		kapital	tillskjutet	kapital inkl	kapital	intresse	kapital
			kapital	årets vinst			
Ingående eget kapital		566,0	278,8	1 924,8	2 769,6	31,1	2 800,7
Årets resultat				338,1	338,1	1,7	339,8
Utdelning till ägarna				-478,9	-478,9	-18,3	-497,2
Omräkningsdifferenser				0,0	0,0	0,0	0,0
Eget kapital 2018-12-31		566,0	278,8	1 784,0	2 628,8	14,5	2 643,3
Moderföretaget 2017-12-31	28, 42		Aktie-	Reservfond	Överkurs-	Fritt eget	Summa eget
			kapital		fond	kapital	kapital
Ingående eget kapital per 1 januari 2017 enligt fastställd balansräkning			566,0	0,0	278,8	766,3	1 611,1
Effekt av ändrad redovisning	1					-45,2	-45,2
Ingående eget kapital 1 januari 2017 justerat i enlighet med ändrad redovisning			566,0	0,0	278,8	721,1	1 565,9
Årets resultat						428,3	428,3
Utdelning						-478,9	-478,9
Eget kapital 2017-12-31			566,0	0,0	278,8	670,5	1 515,3
Moderföretaget 2018-12-31	28, 42		Aktie-	Reservfond	Överkurs-	Fritt eget	Summa eget
			kapital		fond	kapital	kapital
Ingående eget kapital			566,0	0,0	278,8	670,5	1 515,3
Årets resultat						452,4	452,4
Utdelning						-478,9	-478,9
Eget kapital 2018-12-31			566,0	0,0	278,8	644,0	1 488,8

Kassaflödesanalyser

(mkr)	Not	Koncernen		Moderföretaget	
		2018-01-01 –2018-12-31	2017-01-01 –2017-12-31	2018-01-01 –2018-12-31	2017-01-01 –2017-12-31
Den löpande verksamheten					
Resultat efter finansiella poster		430,1	616,1	363,9	489,7
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet m m	39	459,7	373,0	350,6	348,5
		889,8	989,1	714,5	838,2
Betalad skatt		-151,4	-175,8	-141,0	-165,3
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		738,4	813,3	573,5	672,9
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital					
Ökning/minskning av varulager		14,5	-0,3	14,3	-0,1
Ökning/minskning av rörelsefordringar		-135,3	-37,6	100,0	47,1
Ökning/minskning kortfristiga rörelseskulder		58,4	183,1	-132,5	295,1
Kassaflöde från den löpande verksamheten		676,0	958,5	555,3	1 015,0
Investeringsverksamheten					
Förvärv av rörelse/dotterföretag		-26,1	-25,8	-30,5	-20,3
Förvärv av anläggningstillgångar	40	-348,5	-455,7	-255,4	-283,3
Försäljning av rörelse/dotterföretag		4,7	–	–	–
Försäljning av anläggningstillgångar		97,9	86,6	95,6	86,2
Ökning/minskning övriga kortfristiga placeringar		-328,9	-448,2	-289,3	-477,6
Ökning/minskning av andra långfristiga värdepappersinnehav		-16,8	33,7	-49,0	-36,3
Ökning/minskning av långfristiga fordringar		0,9	-4,6	1,0	-15,1
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-616,8	-814,0	-527,6	-746,4
Finansieringsverksamheten					
Ökning/minskning av långfristiga skulder		0,0	1,0	0,0	0,6
Erhållna koncernbidrag/kommissionärsbidrag		–	–	97,6	95,5
Lämnade koncernbidrag/kommissionärsbidrag		–	–	-47,4	-173,2
Utbetalad utdelning till minoritet		-18,3	-2,8	–	–
Utbetalad utdelning till aktieägare		-478,9	-478,9	-478,9	-478,9
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-497,2	-480,7	-428,7	-556,0
ÅRETS KASSAFLÖDE		-438,0	-336,2	-401,0	-287,4
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS BÖRJAN		981,4	1 317,6	921,6	1 209,0
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS SLUT	41	543,4	981,4	520,6	921,6

Redovisningsprinciper och noter

Not 1 REDOVISNINGSPRINCIPER

Praktikertjänsts koncern- och årsredovisning har upprättats med tillämpning av årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Ändrad redovisning av garantiåtaganden

Koncernen har från och med 2018 ändrat redovisningen av garantiåtaganden för utförda behandlingar samt efterhandskontroller från Försäkringskassan inom affärsområde Tandvård. Ändringen sker retroaktivt varvid tidigare år har räknats om. Ändringen har inneburit en minskning av ingående balans 2017 i eget kapital samt motsvarande ökning av "Övriga avsättningar" med ett belopp om 45,2 mkr. 2017 års förändring av garantiåtagandena innebar en ökad kostnad, redovisade under "Övriga externa kostnader" i resultaträkningen och ökade "Övriga avsättningar" med 6,6 mkr. Tidigare år upplystes garantiåtagandena i noten Eventualförpliktelser.

I övrigt är redovisningsprinciperna oförändrade jämfört med föregående år.

Moderföretaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i de fall som anges under avsnittet "Moderföretagets redovisningsprinciper".

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar, förutom moderföretaget, samtliga dotterföretag där moderföretaget har ett bestämmande inflytande. Ett bestämmande inflytande föreligger då moderföretaget direkt eller indirekt innehar majoriteten av rösterna.

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterföretag beaktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder och eventualförpliktelser. Det koncernmässiga anskaffningsvärdet fastställs genom en förvärvsanalys i anslutning till förvärvet. I analysen fastställs dels anskaffningsvärdet för andelarna eller rörelsen, dels det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar samt övertagna skulder och eventualförpliktelser. Anskaffningsvärdet för aktierna i dotterföretaget respektive rörelsen utgörs av summan av de verkliga värdena per förvärvsdagen för erlagda tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder och

för emitterade egetkapitalinstrument som lämnats som vederlag i utbyte mot de förvärvade nettotillgångarna. Eventuella tilläggsköpeskillningar ingår i anskaffningsvärdet om dessa kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt. Om anskaffningsvärdet överstiger verkligt värde på det förvärvade företagets nettotillgångar utgör skillnaden goodwill. Justering av tilläggsköpeskillning som sker inom ett år från förvärvstidpunkten påverkar goodwill. Fastställs den slutliga köpeskillningen senare än ett år efter förvärvstidpunkten redovisas effekterna i koncernresultaträkningen. Transaktionskostnader i samband med förvärv ingår i anskaffningsvärdet.

Dotterföretagets finansiella rapporter inkluderas i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör. Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen.

Som intresseföretag betraktas de företag som inte är dotterföretag men där moderföretaget direkt eller indirekt innehar minst 20% av rösterna för samtliga andelar. Koncernen tillämpar kapitalandelsmetoden vid redovisning av innehav i intresseföretag.

Värderingsgrunder

Tillgångar och skulder är redovisade till historiska anskaffningsvärden om inte annat anges. Moderföretagets redovisningsvaluta är svenska kronor. Svenska kronor utgör även rapporteringsvaluta för moderföretaget och koncernen, vilket innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp är angivna i miljontals kronor om inte annat särskilt anges.

Bedömningar och klassificeringar

Att upprätta finansiella rapporter i enlighet med K3 kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Verkligt utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar. Uppskattningarna och antagandena ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar

både aktuell period och framtida perioder.

Bedömningar gjorda av företagsledningen vid tillämpningen av K3 som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna och gjorda uppskattningar som kan medföra väsentliga justeringar i det påföljande årets finansiella rapporter beskrivs närmare i not 2.

Omräkning av poster i utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs. Kursvinster och kursförluster på rörelsefordringar och rörelseskulder redovisas i rörelseresultatet medan kursvinster och kursförluster på finansiella fordringar och skulder redovisas som finansiella poster.

Intäktsredovisning

Koncernens verksamhetsgrenar utgörs av tandvård och hälso- och sjukvård. Intäkter redovisas när dess belopp kan mätas på ett tillförlitligt sätt samt att det är sannolikt att de genererar framtida ekonomiska fördelar.

Intäkter inom Tandvård består i huvudsak av patientavgifter, ersättning från Försäkringskassan för vuxentandvård och ersättning från landstinget för barn- och ungdomstandvård. Tandvårdsintäkter redovisas i takt med att fastställda och med patienterna överenskomna åtgärder blivit utförda samt att ersättningsbegäran upprättats.

Verksamheten inom hälso- och sjukvård bedrivs i Sveriges samtliga landsting/regioner med ett antal olika ersättningsmodeller. Tjänster utförs och redovisas huvudsakligen i enlighet med fleråriga vårdavtal med månatlig fakturering. Ersättningen är knuten till antal patientbesök, antal vårddygn, typ av åtgärd med mera. Övriga tjänster redovisas i den takt de blivit utförda och ersättningsbegäran upprättats.

Hysesintäkter

Leasingintäkter i form av hyresintäkter redovisas linjärt under leasingperioden.

Ränta och utdelning

Ersättning i form av ränta eller utdelning redovisas som intäkt när det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen har tillförts koncernen samt när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Ränta redovisas som intäkt enligt den s.k. effektivräntemetoden. Utdelning redovisas som intäkt när aktieägarens rätt till betalning är säkerställd.

Ersättning till anställda

Kortfristig ersättning

Ersättningar till anställda avser alla typer av ersättningar som koncernen lämnar till de anställda. Koncernens ersättningar innefattar lön, betald semester, betald sjukfrånvaro, sjukvård och bonus. Kortfristig ersättning redovisas som en kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att utbetala en ersättning.

Ersättning efter avslutad anställning (pension)

I koncernen finns såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner. Koncernens förmånsbestämda pensionsplaner redovisas i enlighet med förenklingsreglerna i BFNAR 2012:1 (K3).

Den förmånsbestämda pensionsplanen ITP 2 tryggas genom avsättningar i balansräkningen i kombination med kreditförsäkring hos försäkringsföretag (FPG) och redovisas i balansräkningen under Avsättningar till pensioner. Den förmånsbestämda pensionsplanen, PTP-planen, är en allmän pensionsplan skapad för Praktikertjänst AB:s praktikansvariga vårdutövare. PTP-planen tryggas främst genom Praktikertjänst AB:s Pensionsstiftelse.

Den del av PTP-planens pensionsåtagande som inte täcks av pensionsstiftelsens förmögenhet redovisas under Avsättningar till pensioner i enlighet med K3 kapitel 28 punkt 19. Överskott i pensionsstiftelsen redovisas inte. Direktpensioner och övriga pensionsförpliktelser redovisas också under Avsättningar till pensioner. Utgifter för avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad under den period de anställda utför de tjänster som ligger till grund för förpliktelsen.

Pensionsåtagande enligt PTP-planen och övriga av pensionsstiftelsen tryggade åtaganden samt direktpensioner är beräknade enligt försäkrings-tekniska grunder i Finansinspektionens föreskrift FFFS 2007:24 och 2007:31. Avseende antaganden om diskonteringsränta för åtaganden enligt PTP-planen tillämpas, från och med räkenskapsår 2016, en i planen fastställd metod. Antagande om ränta för PTP-planen uttrycks som en räntefot i procent före avdrag för avkastningsskatt. Antagandet fastställs som ett medelvärde av marknadsnoterade ränteswappar de tre senaste åren. Ränteswapparnas löptid ska motsvaras av pensionsåtagandets duration. Tillämpad räntefot ska dock som lägst uppgå till 2,90% och som högst till 4,90%. Övriga pensionskostnader (förmåns- och premie-

bestämda) belastar rörelseresultatet som premier eller utbetalningar.

De direktpensioner som är säkerställda genom kapitalförsäkringar, och där pensionsförmånen uteslutande är beroende av värdet på kapitalförsäkringen, redovisas till samma värde som kapitalförsäkringens redovisade värde. Kapitalförsäkringarna redovisas till anskaffningsvärde.

Från 2017 har en övergång till en premiebestämd pensionsplan genomförts för merparten av företagets verksamma ägare som istället kommer att tryggas genom tecknande av försäkring.

Skatt

Total skatt utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Skatter redovisas i resultaträkningen, utom då underliggande transaktion redovisas direkt mot eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i eget kapital.

Verksamheten i Praktikertjänst AB bedrivs från 1 januari 2017 i skatterättsligt kommissionärsförhållande med flertalet av dotterföretagen enligt IL 36 kap och där Praktikertjänst AB är kommittentmoder.

Aktuell skatt

Aktuell skatt avser inkomstskatt för innevarande räkenskapsår samt den del av tidigare räkenskapsårs inkomstskatt som ännu inte redovisats. Aktuell skatt beräknas utifrån den skattesats som gäller per balansdagen.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt är inkomstskatt som avser framtida räkenskapsår till följd av tidigare händelser. Redovisning sker enligt balansräkningsmetoden. Enligt denna redovisas uppskjutna skatteskulder och uppskjutna skattefordringar på temporära skillnader som uppstår mellan bokförda respektive skattemässiga värden för tillgångar och skulder samt för övriga skattemässiga avdrag eller underskott.

Uppskjutna skattefordringar netto redovisas mot uppskjutna skatteskulder endast om de kan betalas med ett nettobelopp. Uppskjuten skatt beräknas utifrån beslutad skattesats på balansdagen. Effekter av förändringar i gällande skattesatser redovisas i den period förändringen lagstadgats. Uppskjutna skattefordringar reduceras till den del det inte är sannolikt att den underliggande skattefordran kommer att kunna realiseras inom en överskådlig framtid. Uppskjuten skatte-

fordran redovisas som finansiella anläggningstillgång och uppskjuten skatteskuld som avsättning.

Värdering och avskrivning av immateriella och materiella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Avskrivningar görs linjärt över den bedömda nyttjandeperioden. Anläggningstillgångar redovisas endast om, de är identifierbara, anskaffningsvärdet kan mätas på ett tillförlitligt sätt, samt att det är sannolikt att de kommer generera ekonomiska fördelar i framtiden.

Immateriella anläggningstillgångar

Goodwill värderas till anskaffningsvärdet minus ackumulerade av- och nedskrivningar. Bedömd nyttjandeperiod överstigande 5 år är baserad på den förvärvade tillgångens långsiktighet i innehavet.

Goodwill är föremål för löpande prövning där hänsyn tas till framtida kassaflöden.

Internt upparbetade immateriella anläggningstillgångar

Koncernen tillämpar den s.k. kostnadsföringsmodellen avseende internt upparbetade immateriella anläggningstillgångar. Metoden innebär att samtliga utgifter kostnadsförs.

Avskrivningsprinciper för immateriella anläggningstillgångar

Goodwill

Förvärvsgoodwill koncern	10–15 %
Rörelsegoodwill	15 %

Övriga immateriella tillgångar

	20 %
--	------

Materiella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Avskrivningar görs linjärt över den bedömda nyttjandeperioden. I anskaffningsvärdet ingår avgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en anläggningstillgång redovisas som Övrig rörelseintäkt respektive Övrig rörelsekostnad.

Komponentredovisning

Materiella anläggningstillgångar har delats upp på betydande komponenter när komponenterna har väsentligt olika nyttjandeperioder. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av det bokförda värdet av den utrangerade komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Avskrivningsprinciper för materiella anläggningstillgångar

Komponentavskrivningar byggnader och mark

Mark	0,0%
Markanläggning	5,0%
Byggnads- och markinventarium	10,0–20,0%
Stomme	1,0%
Tak	2,5%
Fasad	2,5%
Inre ytskick (golv, väggar, innertak)	5,0%
Installationer (el, rör, ventilation, hiss)	3,3–6,7%
Hysesgästanpassningar	10,0–33,3%
Maskinell utrustning	5,0%

Materiella anläggningstillgångar

Inventarier	6,7–15,0%
Tjänstebilar	20,0%
Datautrustning	20,0%
Förbättringsutgifter på annan fastighet	6,7–15,0%

Nedskrivningsprövning

Vid varje balansdag bedöms om det finns någon indikation på att en tillgångs värde är lägre än dess redovisade värde. Om en sådan indikation finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde. Om återvinningsvärdet inte kan beräknas för en enskild tillgång, beräknas återvinningsvärdet för hela den kassagenererande enhet som tillgången hör till. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet för tillgången.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas i enlighet med reglerna i K3 kapitel 11. Finansiella instrument värderas utifrån anskaffningsvärdet.

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar och skulder som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, likvida medel och kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. En finansiell tillgång eller skuld redovisas i balansräkningen när ett företag inom koncernen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången har upphört eller reglerats. Detsamma gäller när de risker och fördelar som är förknippade med innehavet i allt väsentligt överförs till annan part och företaget inte längre har kontroll över den finansiella tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgjorts eller upphört.

Värderingsprinciper

Finansiella tillgångar värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärdet, inklusive eventuella transaktionsutgifter som är direkt hänförliga till förvärvet av tillgången. Finansiella omsättningstillgångar redovisas efter första redovisningstillfället till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Kundfordringar och övriga fordringar som utgör omsättningstillgångar värderas individuellt till det belopp som beräknas att regleras. Finansiella tillgångar värderas efter första redovisningstillfället till anskaffningsvärdet med avdrag för eventuella nedskrivningar och med tillägg för eventuella uppskrivningar.

Räntebärande anläggningstillgångar redovisas till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden. Vid värdering till lägsta värdets princip respektive vid bedömning av nedskrivningsbehov anses företagets finansiella instrument som innehas för riskspridning ingå i en värdepappersportfölj och värderas därför som en post.

Finansiella långfristiga skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde. Utgifter som är direkt hänförliga till upptagande av lån korrigerar lånet anskaffningsvärde och periodiseras enligt effektivräntemetoden. Kortfristiga skulder redovisas till anskaffningsvärdet.

Fordringar

Fordringar med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen redovisas som anläggningstillgångar, övriga fordringar redovisas som omsättningstillgångar. Fordringarna har upptagits till det lägsta värdet av nominellt belopp och det belopp varmed de beräknas inflyta.

Varulager

Varulagret har värderats till det lägsta av dess anskaffningsvärde och dess nettoförsäljningsvärde på balansdagen. Med nettoförsäljningsvärdet avses varornas beräknade försäljningspris, minskat med försäljningskostnader. Den valda värderingsmetoden innebär att eventuell inkurans i varulagret har beaktats. Förnödenheter kostnadsförs löpande.

Leasing

Alla leasingavtal har klassificerats som finansiella eller operationella leasingavtal. Ett finansiellt leasingavtal är ett leasingavtal enligt vilka de risker och fördelar som är förknippade med att äga en tillgång i allt väsentligt överförs från lease-givaren till leasetagaren. Tillgångar som leasas genom ett finansiellt leasingavtal redovisas som en materiell anläggningstillgång samtidigt som framtida leasingavgifter redovisas som skuld. Vid det första redovisningstillfället redovisas tillgången och skulden till nuvärdet av framtida minimileaseavgifter och eventuellt restvärde. Vid beräkningen av nuvärdet av minimileaseavgifterna används avtalets implicita ränta.

Ett operationellt leasingavtal är ett leasingavtal som inte är ett finansiellt leasingavtal. Leasingavgifterna enligt operationella leasingavtal redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

Låneskulder och leverantörsskulder

Lån och övriga finansiella skulder som leverantörsskulder ingår i denna kategori. Dessa skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Avsättningar

Avsättningar redovisas när företaget har en formell eller informell förpliktelse som en följd av tidigare händelser och det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen. Avsättningar värderas till den bästa uppskattningen av det belopp som krävs för att reglera förpliktelsen. Om effekten av tid när betalning sker är väsentlig nuvärdesberäknas förpliktelsen.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar. Kassaflödet definieras som förändring av likvida medel.

Likvida medel

Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut, samt kortfristiga placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader vilka är utsatta för endast obetydlig risk för värdefluktuation.

Moderföretagets redovisningsprinciper

Endast redovisningsprinciper som avviker från de som tillämpas i koncernredovisningen presenteras nedan.

Leasingavtal

I moderföretaget redovisas samtliga leasingavtal, såväl finansiella som operationella, som operationella leasingavtal.

Obeskattade reserver

I moderföretaget redovisas i balansräkning obeskattade reserver utan uppdelning på eget kapital och uppskjuten skatteskuld, till skillnad från koncernen. I resultaträkningen görs i moderföretaget på motsvarande sätt ingen fördelning av bokslutsdispositioner till uppskjuten skattekostnad.

Bokslutsdispositioner

Förändringar av obeskattade reserver, koncernbidrag samt kommissionärsbidrag redovisas som bokslutsdispositioner i resultaträkningen.

Andelar i koncernföretag

Andelar i koncernföretag och intresseföretag redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar. Utdelningen redovisas i normalfallet när behörigt organ fattat beslut om den och den kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Not 2 BEDÖMNINGAR OCH UPPSKATTNINGAR**Betydande bedömningar**

Tillämpningen av följande redovisningsprinciper har de mest betydande effekterna på de finansiella rapporterna.

Värdering goodwill

Värden på goodwill prövas varje år med avseende på eventuellt nedskrivningsbehov. Om ett verkligt värde kan fastställas har detta använts för bedömning av eventuellt nedskrivningsbehov. I vissa fall har det verkliga värdet inte kunnat fastställas och en uppskattning av verkligt värde har gjorts med tillämpning av nuvärdesberäkning av förväntat framtida kassaflöde. Skillnader i uppskattningen av förväntat framtida utfall och diskonteringsräntor som använts kan resultera i avvikelser vid värderingen av tillgångarna.

Avsättningar till pensioner

Pensionsförpliktelseernas nuvärde är beroende av ett antal faktorer som fastställs på aktuariell basis med hjälp av ett antal antaganden. I de antaganden som använts vid fastställande av nettokostnad (intäkt) för andra stiftelsetryggade åtaganden än PTP-planen ingår den av Finansinspektionen årligen fastställda diskonteringsräntan. Avseende PTP-planen tillämpas en i planen intagen modell för fastställande av diskonteringsränta.

Övriga avsättningar

Uppskattning av avsättningsbelopp kräver särskild bedömning av ledningen utifrån tillgänglig information.

Not 3 VÄSENTLIGA HÄNDELSER EFTER BALANSDAGEN

Den 1 februari 2019 avyttrades dotterföretaget Praktikertjänst Röntgen AB.

Not 4 NETTOOMSÄTTNINGENS FÖRDELNING PÅ VERKSAMHETSGRENAR

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Tandvård	4 266,2	4 315,0	4 266,3	4 315,0
Hälsa- och sjukvård	6 479,3	6 092,1	3 852,1	3 701,7
Övrig verksamhet	5,5	3,5	8,8	8,9
	10 751,0	10 410,6	8 127,2	8 025,6
Nettomsättningens fördelning per land				
Sverige	10 751,0	10 407,8	8 127,2	8 025,6
Norge	–	2,8	–	–
	10 751,0	10 410,6	8 127,2	8 025,6

Not 5 KONCERNINTERN FÖRSÄLJNING OCH INKÖP

	Moderföretaget	
	2018	2017
Försäljning till koncernföretag	204,6	200,4
Inköp från koncernföretag	63,4	59,8

Not 6 REVISIONSARVODEN OCH ANDRA UPPDRAG

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Ernst & Young AB				
Revisionsuppdraget	4,6	4,7	3,1	2,6
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0,1	0,2	–	–
Skatterådgivning	0,2	–	0,2	–
Övriga tjänster	0,1	0,2	0,1	0,2
Summa revisionsarvoden och andra uppdrag	5,0	5,1	3,4	2,8

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisning och bokföring samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på företagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförande av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag.

Not 7 OPERATIONELLA LEASINGAVTAL (SOM LEASEGIVARE)

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
<i>Framtida minimileaseavgifter som kommer att erhållas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal</i>				
Framtida minimileaseavgifter uppgår till:				
Förfaller till betalning inom ett år	23,5	20,2	38,3	32,4
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	46,8	50,2	75,1	74,7
Förfaller till betalning senare än fem år	0,9	–	0,9	2,3
	71,2	70,4	114,3	109,4
Under perioden erhållna variabla leasingavgifter	23,9	16,8	39,1	27,6

Not 8 OPERATIONELLA LEASINGAVTAL (SOM LEASETAGARE)

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
<i>Framtida minimileaseavgifter som ska erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal</i>				
Framtida minimileaseavgifter uppgår till:				
Förfaller till betalning inom ett år	451,3	456,9	330,3	336,2
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	843,3	771,5	585,8	599,6
Förfaller till betalning senare än fem år	104,6	105,3	52,4	51,0
	1 399,2	1 333,7	968,5	986,8
Under perioden kostnadsförda leasingavgifter	495,4	505,9	372,7	363,1

Över 95 % av leasingavtalen avser lokalhyror.

Not 9 PERSONAL

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Medelantalet anställda under räkenskapsåret				
Kvinnor	7 489	7 271	5 363	5 385
Män	1 798	1 772	1 410	1 454
	9 287	9 043	6 773	6 839
Medelantalet anställda omräknat till heltid under räkenskapsåret				
Kvinnor	6 716	6 498	4 764	4 755
Män	1 764	1 763	1 373	1 423
	8 480	8 261	6 137	6 178
Könsfördelning i styrelser och företagsledningar (antal)				
Styrelser				
Kvinnor	50	50	3	4
Män	61	74	6	6
	111	124	9	10
Vd och övrig företagsledning (antal)				
Kvinnor	110	97	6	5
Män	51	49	4	3
	161	146	10	8
Löner och ersättningar, mkr				
Styrelser och vd*)	32,1	29,0	8,6	8,6
Övriga anställda	4 179,0	3 862,8	3 074,5	2 914,8
	4 211,1	3 891,8	3 083,1	2 923,4
*) Varav tantiem eller motsvarande	0,5	0,8	0,0	0,0
Sociala kostnader, mkr				
Pensionskostnader för styrelser och vd	5,3	6,0	0,0	0,0
Pensionskostnader övriga anställda**)	1 252,1	1 148,9	1 143,2	1 059,3
Övriga sociala kostnader	1 455,0	1 359,9	1 076,6	1 040,4
Gottgörelse från Pensionsstiftelsen	-660,4	-551,2	-660,4	-551,2
	2 052,0	1 963,6	1 559,4	1 548,5

Ersättningar till styrelsen för moderföretaget uppgick till 1 956 tkr (2 238 tkr). Styrelsens ordförande har på årsbasis uppburit arvode om 280 tkr (280 tkr). Därutöver har ordföranden, enligt beslut i ersättningskommittén, erhållit särskild kompensation samt bilförmån. Arvode till revisionskommittén uppgick till 303 tkr (350 tkr).

Verkställande direktör har uppburit ersättning om 6 353 tkr (6 041 tkr). Vd's avtal löper med 6 månaders uppsägningstid från båda parter. Ordförande och vd uppbur inga andra ersättningar för uppdrag inom koncernen.

I de dotterföretag där ersättning till vd utgår gäller sedvanlig pensionsplan (ITP/ITPK). Anställningsavtalen varierar med mellan 3 och 12 månaders uppsägningstid från vd's sida. Från företagens sida varierar uppsägningstiden mellan 3 och 12 månader.

En ersättningskommitté bestående av samtliga årsstämmovalda styrelserepresentanter har till uppgift att godkänna avtal om ersättningar för vd och övrig företagsledning i moderföretaget samt för vd i koncernföretag.

Not 10 RESULTAT FRÅN ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Aktieutdelning	-	-	6,4	3,1
Resultat vid avyttring koncernföretag	-0,5	-	-	-
Nedskrivning av andelar i koncernföretag	-	-	-	-40,1
	-0,5	0,0	6,4	-37,0

Not 11 RESULTAT FRÅN ÖVRIGA VÄRDEPAPPER OCH FORDRINGAR SOM ÄR ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Resultat vid försäljning av värdepapper	41,5	38,2	-	-
Förändring slutlig tilläggsköpeskilling	-	21,6	-	-
Ränteintäkter koncernföretag	-	-	-	1,8
	41,5	59,8	0,0	1,8

Not 12 ÖVRIGA RÄNTEINTÄKTER OCH LIKANDE RESULTATPOSTER

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Ränteintäkter	2,1	3,9	1,0	0,9
Ränteintäkter koncernföretag	-	-	1,6	1,7
Resultat vid handel med värdepapper	-0,7	21,2	3,8	10,5
	1,4	25,1	6,4	13,1

Not 13 ÖVRIGA RÄNTEKOSTNADER OCH LIKANDE RESULTATPOSTER

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Räntekostnad hänförlig till pensionsskuld enligt FPG/PRI	-68,4	-66,1	-68,4	-66,1
Räntekostnader koncernföretag	-	-	0,0	0,0
Övriga räntekostnader och liknande resultatposter	-0,8	-0,9	-0,6	-0,5
	-69,2	-67,0	-69,0	-66,6

Not 14 BOKSLUTSDISPOSITIONER

	Moderföretaget	
	2018	2017
Erhållna kommissionärsbidrag	98,4	64,2
Lämnade kommissionärsbidrag	-90,9	-44,9
Erhållna koncernbidrag	24,6	33,4
Lämnade koncernbidrag	-7,9	-2,5
Återföring av periodiseringsfond	174,0	-
Förändring överavskrivning	20,0	10,0
	218,2	60,2

Not 15 SKATT PÅ ÅRETS RESULTAT

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Aktuell skattekostnad på årets resultat	-147,7	-145,9	-144,0	-140,4
Skatt hänförlig till tidigare års resultat	-1,1	0,9	-0,6	0,4
Uppskjuten skatt avseende obeskattade reserver	43,6	4,7	-	-
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	14,9	13,1	14,9	18,4
	-90,3	-127,2	-129,7	-121,6
Resultat före skatt	430,1	616,1	582,1	549,9
Skatt beräknad enligt gällande skattesats (22%)	-94,6	-135,5	-128,1	-121,0
<i>Tillkommer/avgår:</i>				
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader	-14,8	-10,1	-9,2	-18,6
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter	13,7	12,9	2,6	3,8
Skatteeffekt av ej bokförda avdragsgilla kostnader	0,5	7,9	0,5	7,9
Skatt hänförlig till tidigare års resultat	-1,1	0,9	-0,6	0,4
Skatteeffekt schablonränta periodiseringsfond	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Skatteeffekt övrigt	6,3	-3,0	5,4	6,2
Skatt enligt resultaträkningen	-90,3	-127,2	-129,7	-121,6

Not 16 GOODWILL

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	273,6	268,2	186,8	177,7
Inköp	18,7	18,8	18,7	15,4
Försäljningar	-3,2	-14,4	-8,1	-7,3
Omklassificeringar	-	1,0	-	1,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	289,1	273,6	197,4	186,8
Ingående avskrivningar	-177,9	-169,9	-143,6	-136,3
Försäljningar	2,2	13,3	7,1	6,0
Årets avskrivningar	-18,4	-21,3	-13,5	-13,3
Utgående ackumulerade avskrivningar	-194,1	-177,9	-150,0	-143,6
Ingående nedskrivningar	-22,6	0,0	0,0	0,0
Årets nedskrivningar	-1,1	-22,6	-1,1	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-23,7	-22,6	-1,1	0,0
Utgående restvärde	71,3	73,1	46,3	43,2

Moderföretagets goodwill omfattar inkrämgoodwill. I koncernen tillkommer koncerngoodwill hänförlig till företagsförvärv. Nedskrivning av koncerngoodwill 2017 uppgick till 22,6 mkr främst hänförligt till dotterföretaget Ultragyn Stockholm AB. Ca 70 procent av restvärdet av koncernens goodwill består av inkrämgoodwill.

Not 17 ÖVRIGA IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	71,1	67,9	66,5	63,3
Inköp	15,1	27,9	15,1	28,0
Försäljningar/utrangeringar	-4,4	-24,7	-2,8	-24,8
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	81,8	71,1	78,8	66,5
Ingående avskrivningar	-22,3	-25,5	-18,6	-22,7
Försäljningar/utrangeringar	2,5	13,8	0,8	13,8
Årets avskrivningar	-13,8	-10,6	-13,3	-9,7
Utgående ackumulerade avskrivningar	-33,6	-22,3	-31,1	-18,6
Ingående nedskrivningar	0,0	-11,0	0,0	-11,0
Försäljningar/utrangeringar	-	11,0	-	11,0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående restvärde	48,2	48,8	47,7	47,9

Tillgången avser aktivering av utgifter för affärssystem där anskaffningsvärdet kan mätas på ett tillförlitligt sätt och innebär ekonomiska fördelar i framtiden.

Not 18 BYGGNADER OCH MARK

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	796,6	495,2	400,0	405,5
Inköp	2,6	14,5	-	1,6
Försäljningar/utrangeringar	-	-7,1	-	-7,1
Omklassificeringar	25,4	294,0	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	824,6	796,6	400,0	400,0
Ingående avskrivningar	-115,8	-98,5	-82,3	-71,6
Försäljningar/utrangeringar	-	1,7	-	1,5
Årets avskrivningar	-24,9	-19,0	-12,2	-12,2
Utgående ackumulerade avskrivningar	-140,7	-115,8	-94,5	-82,3
Utgående restvärde	683,9	680,8	305,5	317,7

Förutom de av moderföretaget ägda fastigheterna Tranhalsen 2, 6 och 11 äger koncernen även fastigheten Solna Kasernen 8. Moderföretagets fastigheter Tranhalsen 2, 6 och 11 inrymmer till största del företagets egen verksamhet. Övriga delar hyrs ut till dotterföretag och externa hyresgäster. Under 2017 färdigställdes ny- och ombyggnationen av fastigheten Solna Kasernen 8. Fastigheten hyrs främst av dotterföretag.

Moderföretagets fastigheter Tranhalsen 2, 6 och 11 marknadsvärderas till 715,0 mkr (715,0 mkr). Senast gjord extern värdering skedde hösten 2016. Ingen ny värdering har gjorts under 2018.

Fastigheten Solna Kasernen 8 marknadsvärderas till 425,0 mkr (425,0 mkr). Senast gjord extern värdering skedde efter genomfört om- och nybyggnadsprojekt i slutet av 2017. Ingen ny värdering har gjorts under 2018.

Not 19 INVENTARIER

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	2 982,7	2 919,9	2 484,1	2 468,0
Inköp	268,5	283,9	211,5	244,7
Försäljningar/utrangeringar	-284,1	-232,8	-236,8	-227,6
Omklassificeringar	2,6	11,7	-	-1,0
Omräkningsdifferens anskaffningsvärden	0,1	-	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 969,8	2 982,7	2 458,8	2 484,1
Ingående avskrivningar	-2 141,4	-2 065,8	-1 804,5	-1 769,1
Försäljningar/utrangeringar	224,8	185,9	185,3	183,0
Omklassificeringar	-	0,2	-	-
Årets avskrivningar	-253,6	-261,9	-207,0	-218,4
Omräkningsdifferenser avskrivningar	-0,1	0,2	-	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 170,3	-2 141,4	-1 826,2	-1 804,5
Ingående nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående restvärde	799,5	841,3	632,6	679,6
Anskaffningsvärde avseende finansiell leasing ingår med	4,0	4,8	-	-
Restvärde avseende finansiell leasing ingår med	1,9	2,9	-	-

Not 20 FÖRBÄTTRINGSUTGIFTER PÅ ANNANS FASTIGHET

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	352,7	347,2	209,3	206,9
Inköp	38,4	13,4	30,3	10,5
Försäljningar/utrangeringar	-22,4	-8,4	-3,8	-8,1
Omklassificeringar	-	0,5	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	368,7	352,7	235,8	209,3
Ingående avskrivningar	-225,4	-192,9	-128,4	-109,9
Försäljningar/utrangeringar	19,5	6,8	3,0	6,9
Omklassificeringar	-	-0,2	-	-
Årets avskrivningar*)	-35,3	-39,1	-24,2	-25,4
Utgående ackumulerade avskrivningar	-241,2	-225,4	-149,6	-128,4
Ingående nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående restvärde	127,5	127,3	86,2	80,9

*) Årets avskrivningar för 2018 i moderföretaget uppgick till 13,7 mkr (14,1 mkr). Övrig avskrivning avser korrigering av bedömd livslängd.

Not 21 PÅGÅENDE NYANLÄGGNINGAR

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	11,0	198,7	0,0	0,0
Inköp	25,3	119,5	-	-
Omklassificeringar	-28,0	-307,2	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	8,3	11,0	0,0	0,0
Utgående restvärde	8,3	11,0	0,0	0,0

Not 22 ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	458,9	455,4
Inköp	10,3	3,5
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	469,2	458,9
Ingående nedskrivningar	-22,5	-22,5
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-22,5	-22,5
Utgående bokfört värde	446,7	436,4

Praktikertjänst AB Förvärvade 2018-11-30 Mälare Tandvård AB, 556640-8497.
Praktikertjänst AB Förvärvade 2018-03-31 företagen Läkarhus AB, 556080-2075 och Praktikerfinans AB, 556080-0590 från dotterföretaget Praktikertjänst Fastigheter AB.

Innehav av andelar i dotterföretag utgörs av följande:

Koncernen	Organisations-nummer	Företagets säte	Kapitalandel
Barnbördshuset Stockholm Family AB	556168-8895	Stockholm	100%
Barnbördshuset Stockholm AB	556612-0290	Stockholm	51%
Barnbördshuset i Praktikertjänst AB	556114-8171	Stockholm	100%
CityAkuten i Praktikertjänst AB	556193-0693	Stockholm	100%
Orthopartner AB	556979-8233	Stockholm	100%
Fastighetsbolaget Tranhalsen AB	556622-5487	Stockholm	100%
Luthagsgården AB	556954-6293	Uppsala	100%
Läkarhus AB	556080-2075	Stockholm	100%
Mälare Tandvård AB	556640-8497	Stockholm	100%
Närsjukvården Österlen AB	556028-6386	Stockholm	100%
Praktikerinvest AB	556076-8300	Stockholm	100%
Praktikerinvest PE AB	556559-7415	Stockholm	100%
Frenda AB	559110-9078	Stockholm	100%
Praktikertjänst Anestesisjukvård AB	556329-1375	Stockholm	100%
Praktikertjänst Fastigheter AB	556282-3350	Stockholm	100%
Solna Kasernen 8 Fastighets AB	556162-0393	Stockholm	100%
Praktikerfinans AB	556080-0590	Stockholm	100%
Praktikertjänst Försäkring AB	516406-0450	Stockholm	100%
Praktikertjänst Gynekologi AB	559003-4210	Stockholm	100%
Ultragyn Stockholm AB	559004-5182	Stockholm	100%
Praktikertjänst N.Ä.R.A. AB	556743-1951	Stockholm	100%
Praktikertjänst Närsjukhus Västra Götaland AB	556954-8026	Stockholm	100%
Praktikertjänst Psykiatri AB	556596-1587	Stockholm	100%
Praktikertjänst Hälso- och sjukvård AB (SVB)	556627-5458	Stockholm	100%
Praktikertjänst Primärvård AB	556453-8915	Stockholm	100%
Praktikertjänst Röntgen AB	556062-0204	Stockholm	100%
Proliva AB	556193-0701	Stockholm	100%
Rehab Station Stockholm Holding AB	556472-1958	Solna	100%
Rehab Station Stockholm Hotel AB	556277-7747	Solna	100%
Rehab Station Stockholm AB	556284-9421	Solna	100%
Ryggkirurgiska Kliniken i Strängnäs AB	556297-1290	Strängnäs	100%
Scandinavian Venous Centre Holding AB	556480-3871	Stockholm	20%
Scandinavian Venous Centre Norge A/S	995590794	Oslo, Norge	100%
Skyclinic Praktikertjänst AB	556478-4162	Stockholm	100%
Sollentuna Specialistklinik AB	556666-4305	Stockholm	100%
Southern California Real Estate AB	556386-3314	Stockholm	100%
Stockholm Heart Center AB	556380-0431	Stockholm	100%

Praktikertjänst Fastigheter Holding AB, 556358-5628, fusionerades 2018-11-29 med sitt moderföretag Praktikertjänst Fastigheter AB. Scandinavian Venous Centre Svergie AB har avyttrats per 2018-08-31.

Moderföretaget	Kapital-/röstandel	Antal aktier	Bokfört värde 2018	Bokfört värde 2017
Barnbördshuset Stockholm Family AB	100%	10 000	1,0	1,0
Barnbördshuset Stockholm AB	51%	510	2,0	2,0
Barnbördshuset i Praktikertjänst AB	100%	10 000	1,0	1,0
CityAkuten i Praktikertjänst AB	100%	110 000	11,5	11,5
Fastighetsbolaget Tranhalsen AB	100%	100	0,1	0,1
Luthagsgården AB	100%	500	7,5	7,5
Läkarhus AB	100%	12 000	4,3	0,0
Mälare Tandvård AB	100%	1 000	5,9	0,0
Närsjukvården Österlen AB	100%	100 000	20,0	20,0
Praktikerfinans AB	100%	1 000	0,1	0,0
Praktikerinvest AB	100%	500 000	149,0	149,0
Praktikerinvest PE AB	100%	2 000	0,0	0,0
Praktikertjänst Anestesisjukvård AB	100%	50 000	5,2	5,2
Praktikertjänst Fastigheter AB	100%	11 250 000	112,8	112,8
Praktikertjänst Försäkring AB	100%	45 000	45,0	45,0
Praktikertjänst Gynekologi AB	100%	117 000	11,7	11,7
Praktikertjänst Hälso- och sjukvård AB (SVB)	100%	20 000	2,0	2,0
Praktikertjänst N.Ä.R.A. AB	100%	30 000	3,0	3,0
Praktikertjänst Närsjukhus Västra Götaland AB	100%	10 000	1,0	1,0
Praktikertjänst Primärvård AB	100%	10 500	12,9	12,9
Praktikertjänst Psykiatri AB	100%	15 000	0,1	0,1
Praktikertjänst Röntgen AB	100%	100 000	21,4	21,4
Proliva AB	100%	10 000	1,0	1,0
Rehab Station Stockholm Holding AB	100%	5 000	0,0	0,0
Ryggkirurgiska Kliniken i Strängnäs AB	100%	15 500	2,1	2,1
Scandinavian Venous Centre Holding AB	20%	2 000	0,1	0,1
Skyclinic Praktikertjänst AB	100%	40	2,5	2,5
Sollentuna Specialistklinik AB	100%	3 000	11,0	11,0
Southern California Real Estate AB	100%	50 000	6,7	6,7
Stockholm Heart Center AB	100%	10 000	5,8	5,8
Utgående bokfört värde			446,7	436,4

Not 23 FORDRINGAR HOS KONCERNFÖRETAG

	Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31
Ingående fordran	0,0	29,7
Utlåning under året	–	10,4
Nedskrivningar	–	-40,1
Utgående bokfört värde	0,0	0,0

Not 24 ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	301,5	336,6	36,6	0,3
Inköp	76,7	52,3	49,0	36,3
Avyttringar	-63,9	-87,4	–	–
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	314,3	301,5	85,6	36,6
Ingående nedskrivningar	-27,0	-26,3	0,0	0,0
Årets nedskrivningar	-23,0	-1,3	–	–
Återförda nedskrivningar	1,9	0,6	–	–
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-48,1	-27,0	0,0	0,0
Utgående bokfört värde	266,2	274,5	85,6	36,6
Framtida investeringsåtaganden uppgår till:	44,4	60,1	–	–

Not 25 ANDRA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Ingående fordran	5,0	0,4	4,7	0,0
Övrigt	–	4,7	–	4,7
Amortering under året	-0,9	-0,1	-1,0	–
Utgående fordran	4,1	5,0	3,7	4,7
Utgående bokfört värde	4,1	5,0	3,7	4,7

Not 26 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Förutbetalda hyror	108,1	102,3	72,5	73,3
Upplupna intäkter	79,7	68,2	17,0	16,1
Förutbetalda kostnader	72,2	66,1	38,6	52,9
260,0	236,6	128,1	142,3	

Not 27 ÖVRIGA KORTFRISTIGA PLACERINGAR

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Utländska ej noterade aktier	–	0,1	–	–
Noterade fonder och aktier	29,5	27,2	–	–
Skattekonto	255,3	564,8	255,3	564,8
Övrigt	–	5,2	–	5,2
284,8	597,3	255,3	570,0	

Not 28 ANTAL AKTIER

Antal aktier i Praktikertjänst AB uppgår till 4 789 230 st. Kvotvärdet är 118,18 kr per aktie.

Not 29 OBESKATTADE RESERVER

	Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31
Periodiseringsfonder, Not 30	150,0	324,0
Akkumulerade överavskrivningar	286,0	306,0
436,0	630,0	

Not 30 PERIODISERINGSFONDER

Taxeringsår	Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31
	2013	–
2014	150,0	150,0
	150,0	324,0

Not 31 AVSÄTTNINGAR TILL PENSIONER

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Avsättning för pensioner enligt tryggandelagen, PRI	1 742,7	1 672,9	1 742,7	1 672,9
Övriga avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser*)	590,8	551,4	590,8	551,4
	2 333,5	2 224,3	2 333,5	2 224,3

*) Övriga avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser utgör inte avsättning till pension enligt tryggandelagen. Beloppet avser i huvudsak direkt-pensioner, varav 84,5 mkr (35,5 mkr) är säkerställda genom kapitalförsäkringar redovisade till 84,5 mkr (35,5 mkr) som Andra långfristiga värdepappersinnehav.

Koncernen och moderföretaget har härutöver pensionsförpliktelser uppgående till 9 401 mkr (9 734 mkr) vilka tryggas i Praktikertjänst AB:s Pensionsstiftelse. Förmögenheten i Pensionsstiftelsen värderad till marknadsvärde uppgår till 10 939 mkr (11 643 mkr).

Not 32 ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Garantiätganden*)	52,2	51,8	52,2	51,8
Övriga avsättningar	1,1	1,5	–	–
	53,3	53,3	52,2	51,8

*) Avser garantiätganden för utförda behandlingar samt efterhandskontroller från Försäkringskassan inom affärsområde Tandvård.

Not 33 UPPSKJUTNA SKATTER

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Uppskjutna skatter som uppstår till följd av temporära skillnader och outnyttjade underskottsavdrag är enligt följande:				
<i>Uppskjutna skattefordringar</i>				
Förbättringsutgifter på annans fastighet	19,8	18,0	19,8	17,8
Pensionsavsättningar	124,3	121,6	124,3	121,6
Befarade kundförluster	4,5	4,6	4,5	4,6
Övriga temporära skillnader	11,7	5,0	11,3	4,8
Summa uppskjutna skattefordringar	160,3	149,2	159,9	148,8
Kvittning mot uppskjutna skatteskulder +/-	-28,9	-32,7	-28,9	-32,7
Uppskjutna skattefordringar	131,4	116,5	131,0	116,1
<i>Uppskjutna skatteskulder</i>				
Skattemässigt direktavdrag reparation byggnad	28,9	32,7	28,9	32,7
Övriga uppskjutna skatteskulder	0,0	0,0	–	–
Summa uppskjutna skatteskulder	28,9	32,7	28,9	32,7
Kvittning mot uppskjutna skattefordringar +/-	-28,9	-32,7	-28,9	-32,7
Uppskjutna skatteskulder	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Övriga uppskjutna skatteskulder</i>				
Uppskjutna skatteskulder avseende obeskattade reserver	119,5	163,1	–	–
Summa uppskjutna skatteskulder enligt balansräkning	119,5	163,1	–	–

Den totala uppskjutna skattefordran har under 2018 justerats ned med ett belopp om 5,4 mkr hänfört till sänkt bolagsskatt fr.o.m. 2019.

Not 34 LÅNGFRISTIGA SKULDER

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Den del av långfristiga skulder som förfaller till betalning efter 1 år men inom 5 år efter balansdagen uppgår till:				
Övriga skulder	1,0	1,0	0,6	0,6
	1,0	1,0	0,6	0,6

Dotterföretaget Praktikertjänst PE AB har utfärdat en option till utomstående att, om fyra år och för en total köpeskilling om 4 tkr, förvärva 9 procent av aktierna i dotterföretaget Frenda AB. Priset på optionen var 320 tkr för 90 000 optioner och betalningen skedde 2018-03-31.

Not 35 ÖVRIGA SKULDER

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Arbetsgivaravgifter	123,2	104,1	90,8	80,9
Personalens källskatt	149,4	125,1	119,5	101,3
Övriga skulder	52,0	26,2	30,5	15,7
	324,6	255,4	240,8	197,9

Not 36 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Semesterlöneskuld och upplupna löner	173,8	140,4	88,6	78,4
Upplupna sociala avgifter	51,9	42,3	26,5	23,7
Särskild löneskatt	149,0	142,6	116,7	118,2
Övriga upplupna kostnader	205,1	190,6	103,9	119,7
Förutbetalda intäkter	13,6	21,9	3,3	7,7
	593,4	537,8	339,0	347,7

Not 37 STÄLLDA SÄKERHETER

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Företagsinteckningar *)	210,3	210,0	210,0	210,0
	210,3	210,0	210,0	210,0

*) Avser säkerheter för kreditförsäkring hos Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti.

Not 38 EVENTUALFÖRPLIKTELSER

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Ansvarighet till PRI Pensionsgaranti	34,8	33,4	34,8	33,4
Borgensförbindelser	0,1	0,2	23,4	0,2
Garantiförbindelser övrigt	1,2	1,1	0,9	0,9
	36,1	34,7	59,1	34,5

Not 39 JUSTERING FÖR POSTER SOM INTE INGÅR I KASSAFLÖDET MM

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Avskrivningar	347,1	374,5	271,3	279,0
Avsättningar till pensioner	109,2	104,3	109,2	104,3
Övriga avsättningar	-	-82,2	0,4	-49,8
Realisationsresultat	-36,3	-32,1	-40,4	-33,7
Nedskrivning aktier dotterföretag	-	-	-	40,1
Nedskrivning koncerngoodwill	-	22,2	-	-
Nedskrivning av värdepapper	25,1	2,1	-	-
Övrigt	14,6	-15,8	10,1	8,6
	459,7	373,0	350,6	348,5

Not 40 FÖRVÄRV AV ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Immateriella anläggningstillgångar	15,1	25,9	15,1	28,1
Materiella anläggningstillgångar	333,4	429,8	240,3	255,2
	348,5	455,7	255,4	283,3

Not 41 LIKVIDA MEDEL

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Kassa och bank	288,1	416,6	265,3	356,8
Skattekonto	255,3	564,8	255,3	564,8
	543,4	981,4	520,6	921,6

Not 42 FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION

<i>Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel:</i>		<i>kronor</i>
Balanserad vinst		470 423 897
Årets resultat		452 364 317
Summa		922 788 214
<i>Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så:</i>		
Att till aktieägarna utdelas 100 kronor per aktie, totalt		478 923 000
Att i ny räkning överförs		443 865 214
Summa		922 788 214

Stockholm den 18 mars 2019

Urban Englund
Ordförande

Christer Löfdahl

Nils-Eric Vallo
Arbetsgatarrepresentant

Anders Lindh

Charlotte Dahllöf

Liza Löfberg
Arbetsgatarrepresentant

Mikael Lundborg

Marianne Dicander Alexandersson

Per Matses

Erik Strand
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 18 mars 2019
Ernst & Young AB

Erik Sandström
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Praktikertjänst AB, org.nr 556077-2419

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Praktikertjänst AB för räkenskapsåret 2018. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 51–73 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dessas finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisions-sed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1–50. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med betydande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs

enligt ISA och god revisions-sed i Sverige alltså kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen

fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Praktikertjänst AB för räkenskapsåret 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett tryggt sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett tryggt sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelse skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Stockholm den 18 mars 2019,
Ernst & Young AB

Erik Sandström
Auktoriserad revisor

Sveriges största vårdkoncern
– ägs och drivs av oss som utför vården

Praktikertjänst AB, 103 55 Stockholm
Besöksadress: Adolf Fredriks Kyrkogata 9
Telefon: 010-128 00 00

Webb: www.praktikertjanst.se
Följ oss på Facebook, Twitter och LinkedIn

 Praktikertjänst